

bilten

**sudske prakse
Vrhovnog suda
Federacije
Bosne i
Hercegovine**

broj 1

**Sarajevo,
januar - juni
siječanj - lipanj 1997. godine**

S A D R Ž A J

KRIVIČNO PRAVO	5
- sudske odluke	
GRAĐANSKO I PRIVREDNO PRAVO	13
- sudske odluke	
REFERAT I ZAKLJUČAK NA TEMU: "STOPA ZATEZNE KAMATE NA NOVČANA POTRAŽIVANJA"	24
UPRAVNO PRAVO	29
- sudske odluke	
ABECEDNI STVARNI REGISTAR	57
- za krivično pravo	57
- za građansko i privredno pravo	57
- za upravno pravo	59
REGISTAR PROPISA	61
- za krivično pravo	61
- za građansko i privredno pravo	61
- za upravno pravo	62

BILTEN SUDSKE PRAKSE

VRHOVNI SUD FEDERACIJE BOSNE I HERCEGOVINE

OSNIVAČ:

Vrhovni sud Federacije Bosne i Hercegovine,
Sarajevo, Valtera Perića 15

GLAVNI I ODGOVORNI UREDNIK:

Dušan OBRADOVIĆ

REDAKCIJSKI ODBOR:

Dušan OBRADOVIĆ

Suada SELIMOVIĆ

Mr Tadija BUBALOVIĆ

Malik HADŽIOMERAGIĆ

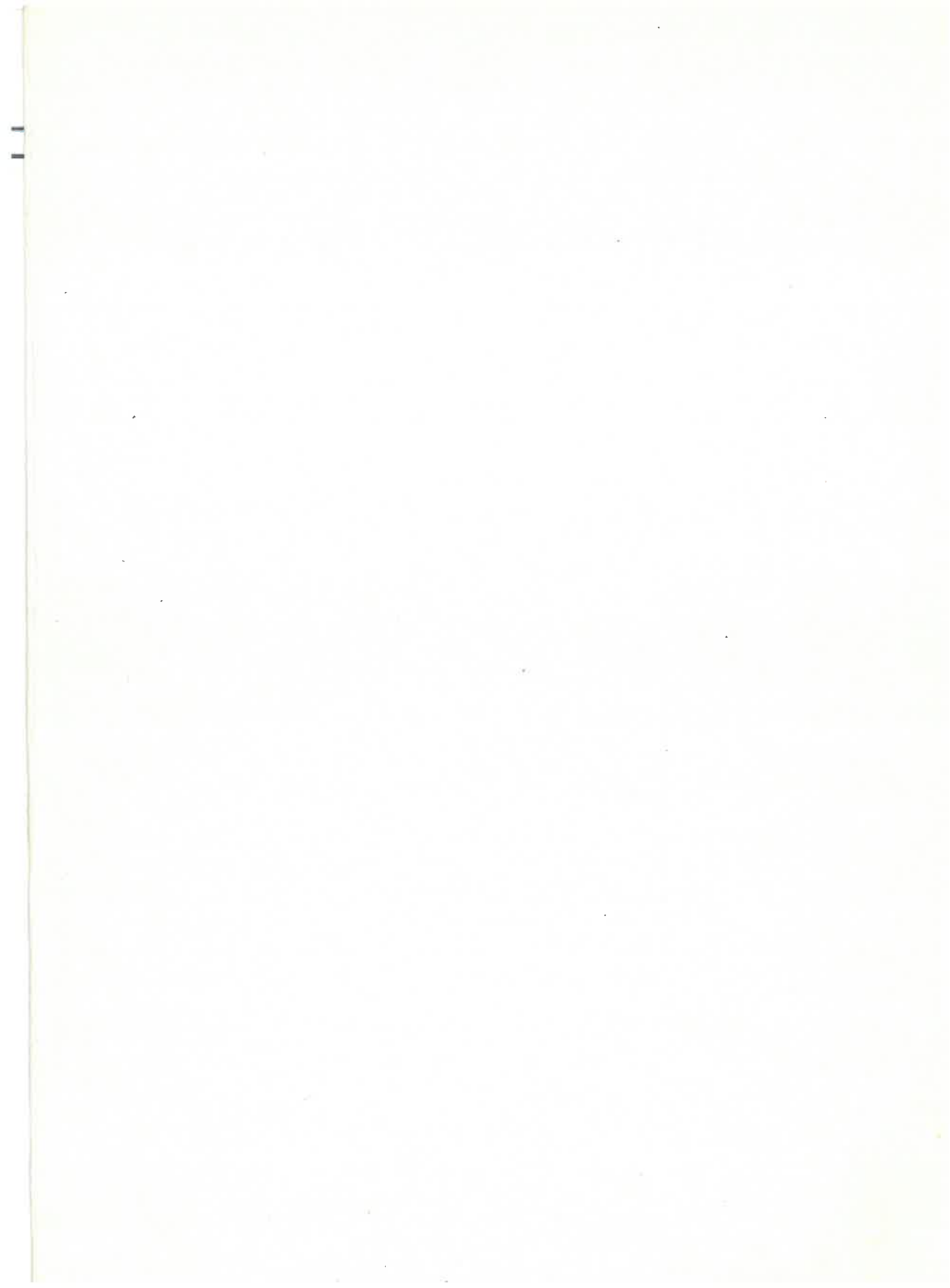
Miomir JOČIĆ

IZDAVAČ:

Javno preduzeće
Novinsko-izdavačka organizacija
Službeni list Bosne i Hercegovine
Sarajevo, Magribija 3

ZA IZDAVAČA:

Mehmedalija HUREMOVIĆ, direktor

KRIVIČNO PRAVO

KRIVIČNI ZAKON

1.

Član 48. Krivičnog zakona

A. PRAVNA KVALIFIKACIJA PRODUŽENOG KRIVIČNOG DJELA ODREĐUJE SE PREMA PRAVNOJ KVALIFIKACIJI NAJTEŽEG DJELA KOJE JE UŠLO U NJEGOV SASTAV.

B. NIJE DOPUŠTENO ZBRAJANJE VRIJEDNOSTI PRISVOJENIH STVARI ILI PRIBAVLJENE IMOVINSKE KORISTI IZ VIŠE KRIVIČNOPRAVNIH RADNJI, NITI TAKO ZBROJENI UKUPNI IZNOS MOŽE POSLUŽITI ZA NOVU, TEŽU PRAVNU KVALIFIKACIJU PRODUŽENOG KRIVIČNOG DJELA.

Iz obrazloženja:

Viši javni tužitelj svojom je optužnicom okrivljenom S.M. stavio na teret da je u osmom i devetom mjesecu 1994. godine izvršio osam provalnih krađa, u kojima najmanja vrijednost protupravno pribavljene imovinske koristi iznosi 8.000 dinara, a najveća 90.000 dinara. Sve krivičnopravne radnje tretirane su i pravno kvalificirane kao jedno produženo krivično djelo teške krađe iz člana 148. stav 3. KZ RBiH. Iz navedenog proizilazi da je za ovakvu kvalifikaciju javni tužitelj uzeo zbrojeni ukupan iznos svih vrijednosti protupravno pribavljene imovinske koristi iz svih krivičnopravnih radnji.

Viši sud, u konkretnom slučaju, u pogledu pravne kvalifikacije, zauzima sasvim drugačije stajalište i pravnu ocjenu djela vrši prema najtežem djelu koje je ušlo u sastav produženog krivičnog djela teške krađe, tj. prema djelu iz tačke 4. optužnice, u kojem protupravna imovinska korist iznosi 90.000 dinara. Stoga se, po ocjeni toga suda, u konkretnom slučaju radi o krivičnom djelu iz člana 148. stav 2. KZ RBiH, za koje djelo je nadležan Osnovni sud.

U žalbi Višeg javnog tužitelja posebno se navodi da stajalište prvostepenog suda nije ispravno jer isti nije zbrojio sve iznose protupravno pribavljene imovinske koristi iz svih krivičnopravnih radnji, a kako u konkretnom slučaju taj ukupni iznos prelazi 100.000 dinara, to je, po žalbenom prijedlogu, predmetno krivično djelo trebalo pravno

kvalificirati po članu 148. stav 3. KZ RBiH, a ne po članu 148. stav 2. KZ RBiH.

Ovakvo pravno stajalište Višeg javnog tužitelja nije ispravno.

Prvostepeni sud je, i po mišljenju ovoga suda, pravilno postupio kada je krivično djelo iz zahtjeva za sprovođenje istrage pravno ocijenio kao krivično djelo teške krađe iz člana 148. stav 2. KZ RBiH, jer pojedinačni iznos protupravno pribavljene imovinske koristi ni u jednoj krivičnopravnoj radnji ne prelazi iznos od 100.000 dinara. Naime, prema pravnom stajalištu ovoga suda, pri konstrukciji produženog krivičnog djela, nije dopušteno zbrajati imovinsku korist iz svih krivičnopravnih radnji koje su ušle u sastav tog produženog krivičnog djela, pa prema tako dobivenom ukupnom iznosu određivati pravnu kvalifikaciju djela. U konkretnom slučaju utuženo krivično djelo valjalo je pravno kvalificirati prema najtežem djelu koje je ušlo u sastav produženog krivičnog djela, što je prvostepeni sud i učinio.

Razlozi za ovakvo pravno stajalište nalaze se u činjenici da više krivičnih djela blaže pravne kvalifikacije ne mogu ni po kojoj pravnoj konstrukciji prerasti u težu pravnu kvalifikaciju, osim u slučajevima predviđenim zakonom. Uz to, po načelu zakonitosti, pravna konstrukcija produženog krivičnog djela ne može se činiti na štetu optuženika.

(Odluka Vrhovnog suda Federacije Bosne i Hercegovine, broj Kž-245/96. od 16. 11. 1996. godine).

2.

Član 125. KRIVIČNOG ZAKONA

A. BITAN USLOV ZA POSTOJANJE KRIVIČNOG DJELA TERORIZMA IZ ČLANA 125. KRIVIČNOG ZAKONA ("SLUŽBENI LIST RBiH", BR. 2/92, 8/92, 10/92, 16/92 i 13/94) JESTE DA JE UČINILAC PRILIKOM NJEGOVOG IZVRŠENJA POSTUPAO IZ NEPRIJATELJSKIH POBUDA PREMA BOSNI I HERCEGOVINI.

B. U SLUČAJU DA OVAJ USLOV NIJE ISPUNJEN, MOŽE POSTOJATI NEKO DRUGO KRIVIČNO DJELO (KRIVIČNO DJELO PROTIV OPĆE SIGURNOSTI LJUDI I IMOVINE).

Iz obrazloženja:

Prvostepeni sud je oglosio krivim okrivljenog zbog krivičnog djela terorizma iz člana 125. Krivičnog zakona i za to djelo mu izrekao kaznu zatvora.

Okrivljeni je protiv te presude izjavio žalbu koju je drugostepeni sud djelimično uvažio i preinačio prvostepenu presudu.

U obrazloženju drugostepene presude se između ostalog navodi:

Kada je u pitanju žalbeni osnov povrede krivičnog zakona, valja istaći da se samo na odlučnim činjenicama, tj. na onim koje predstavljaju materijalne supstrate zakonskih pojmova može zasnovati neposredna primjena zakona. Sljedeći ovakvo pravno shvatanje i ocjenjujući stvar sa aspekta krivičnog materijalnog zakona i to pravne kvalifikacije djela (jer se ona žalbenim prigovorom dovodi u pitanje), treba ukazati da su, dosljedno navedenom, odlučne činjenice iz opisa djela samo one koje odgovaraju određenim pravnim pojmovima nekog krivičnog djela. Zbog toga se i u konkretnom slučaju moralo početi od ocjene, da li činjenice iz opisa djela izreke pobijane presude predstavljaju sva obilježja krivičnog djela za koje je optuženi oglašen krivim.

Shodno zakonskoj dispoziciji krivičnog djela terorizma iz člana 125. Krivičnog zakona, bitni su uslovi njegovog postojanja da je

učinilac iz neprijateljskih pobuda prema Bosni i Hercegovini izazvao eksploziju, požar i preduzeo drugu opće opasnu radnju ili akt nasilja kojima može da se stvori osjećanje lične nesigurnosti kod građana ili grupe građana.

Dakle, jedno od njegovih bitnih obilježja jest da je učinilac postupao iz neprijateljskih pobuda prema Bosni i Hercegovini, pod čim se podrazumijeva pobuda koja nastaje kao rezultat općeg neprijateljskog stava učinioča prema toj državi i njegova težnja da joj izvršenjem djela nanese štetu. U činjeničnom supstratu dijela izreke pobijane presude nisu sadržane činjenice i okolnosti koje bi se mogle podvesti pod te pravne pojmove, pa ovaj sud smatra, da se radnje optuženog ne mogu pravno kvalifikovati kako je to učinio prvostepeni sud, već kao krivično djelo iz grupe krivičnih djela protiv opće sigurnosti ljudi i imovine.

Zbog toga je Vrhovni sud Federacije Bosne i Hercegovine djelimično uvažio žalbu i preinačio pobijanu presudu u pravnoj ocjeni djela tako što je radnje optuženog za koje je oglašen krivim pravno kvalifikovao kao krivično djelo izazivanja opće opasnosti iz člana 172. stav 1. Krivičnog zakona RBiH i time otklonio povredu krivičnog zakona učinjenu na njegovu štetu.

(Odluka Vrhovnog suda Federacije Bosne i Hercegovine, broj Kž.41/97 od 16.6.1997. godine).

KRIVIČNI ZAKON RBiH

3.

Član 186. stav 2. u vezi člana 182. stav 1. KZ RBiH.

ZAKLJUČAK O OČIGLEDNOJ NESPOSOBNOSTI ZA BEZBJEDNU VOŽNJU SPADA U KATEGORIJU PRAVNIH A NE ČINJENIČNIH ZAKLJUČAKA, PA JE ZA NJEGOVO IZVOĐENJE JEDINO OVLAŠTEN SUD, A NE VJEŠTAK PSIHIJATAR.

(Odluka Vrhovnog suda Federacije Bosne i Hercegovine broj 97/96 od 10.4.1997. godine)

4.

Član 186. stav 4. u vezi člana 181. stav 3. KZ RBiH

A. PITANJE UZROKA NASTANKA SAOBRAĆAJNE NEZGODE MORA SE RJEŠAVATI NA OSNOVU ČINJENICA I OKOLNOSTI KOJE SU POSTOJALE U VRIJEME KADA SE NA KOLOVOZU POJAVIO PJEŠAK PO PRAVCU KRETANJA VOZILA I NA BAZI TOGA OCIJENITI DA LI JE OPTUŽENI IMAO TEHNIČKU MOGUĆNOST IZBJEGAVANJA PRIMARNOG KONTAKTA.

B. NIJE MOGUĆE, PROSTORNO I VREMENSKI, POMJERITI OBAVEZE OPTUŽENOG KAO VOZAČA U SITUACIJU KADA VIŠE NIJE MOGAO IZBJEĆI UDAR VOZILA U PJEŠAKA I ZAKLJUČITI DA NIJE UZROKOVAO NASTANAK SAOBRAĆAJNE NEZGODE.

(Odluka Vrhovnog suda Federacije Bosne i Hercegovine, broj Kž. 535/95 od 10.3.1997. godine)

ZAKON O KRIVIČNOM POSTUPKU

5.

Član 171. stav 1. Zakona o krivičnom postupku

A. PRI RJEŠAVANJU PITANJA, IMA LI DJELO KOJE SE OKRIVLJENOM STAVLJA NA TERET OBILJEŽJA ODREĐENOG KRIVIČNOG DJELA, SUD JE VEZAN ZA OPIS DJELA KAKO GA JE U ZAHTJEVU ZA SPROVOĐENJE ISTRAGE POSTAVIO TUŽILAC.

B. OCJENA ČINJENICA I OKOLNOSTI IZNESENIH U ZAHTJEVU ZA SROVOĐENJE ISTRAGE JE ČISTO PRAVNA, PA SUD TOM PRILIKOM NIJE OVLAŠĆEN DODAVATI ILI ISPUŠTATI ČINJENICE ILI PAK IH MIJENJATI, PA ONDA IZVESTI ZAKLJUČAK DA ODREĐENO DJELO NIJE KRIVIČNO DJELO.

(Odluka Vrhovnog suda Federacije Bosne i Hercegovine, broj Kž. 68/96 od 2.12.1996. godine)

6.

Član 189. stav 2. Zakona o krivičnom postupku

ODLUKA O UKIDANJU JEMSTVA DONOSI SE PO SASLUŠANJU JAVNOG TUŽITELJA (član 189. stav 2. ZKP), A AKO SE UKIDANJE JEMSTVA ODOBRAVA PRIJE OKONČANJA KRIVIČNOG POSTUPKA, U RJEŠENJU SE MORAJU NAVESTI RAZLOZI ZBOG KOJIH JE PRESTAO OSNOV ZA PRITVOR, UMJESTO KOJEG JE PRIMLJENO JEMSTVO.

Iz obrazloženja:

Osnovan je žalbeni navod Višeg javnog tužitelja da prvostepeni sud nije saslušao javnog tužitelja prije donošenja pobijanog rješenja o ukidanju jemstva. Naime, prema odredbi člana 189. stav 2. ZKP-a, rješenje kojim se jemstvo ukida donosi se po saslušanju javnog tužitelja. Iz ožalbenog rješenja i predmetnog spisa ne proizilazi odnosno nema dokaza da je postupljeno po navedenoj zakonskoj odredbi, a što je prvostepeni sud bio dužan učiniti.

Rješenje o ukidanju jemstva je doneseno po završetku glavnog pretresa (prije

okončanja krivičnog postupka). Međutim, prema odredbi člana 186. ZKP-a, okrivljeni se može ostaviti odnosno pustiti na slobodu ako on osobno ili netko drugi za njega pruži jemstvo da do kraja krivičnog postupka neće pobjeći, a sam okrivljeni obeća da se neće kriti odnosno napustiti svoje boravište. Sud je u konkretnom slučaju ukinuo jemstvo prije okončanja krivičnog postupka a da nije dao nikakve razloge je li prestao postojati pritvorski osnov iz člana 191. stav 2. tačka 1. ZKP-a, zbog kojeg je i određeno jemstvo, na što žalba također opravdano ukazuje.

(Odluka Vrhovnog suda Federacije Bosne i Hercegovine, broj Kž-53/96 od 17.02.1997. godine)

7.

Član 191. stav 2. tačka 2. Zakona o krivičnom postupku

DA BI SE MOGLO PRIHVATITI POSTOJANJE OSOBITIH OKOLNOSTI KOJE UKAZUJU DA ĆE OPTUŽENI OMETATI ISTRAGU UTICANJEM NA SVJEDOKE, NIJE DOVOLJNO POSTOJANJE APSTRAKTNE MOGUĆNOSTI UTICANJA, VEC SE MORA UTVRDITI POSTOJANJE KONKRETNIH OKOLNOSTI KOJE OPRAVDAVAJU TAKVU OPASNOST.

(Odluka Vrhovnog suda Federacije Bosne i Hercegovine, broj Kž-331/97 od 2.7.1997. godine)

8.

Član 346. stav 1. Zakona o krivičnom postupku

KADA JE U PITANJU ČINJENIČNA OSNOVICA OPTUŽNICE, SAMO JE TUŽILAC OVLAŠĆEN DA JE MODIFICIRA I U NJU UNESE VRIJEDNOST UTAJENIH STVARI U OPSEGU KOJI PREVAZILAZI PRAVNU KVALIFIKACIJU DJELA IZ OPTUŽNICE, JER SE U OVOM SLUČAJU NOVA VRIJEDNOST UTAJENIH STVARI POJAVLJUJE KAO KVALIFIKATORNA OKOLNOST.

(Odluka Vrhovnog suda Federacije Bosne i Hercegovine, broj Kr.10/97 od 17.3. 1997. godine)

9.

Član 364. stav 1. tačka 11. Zakona o krivičnom postupku

ČINJENIČNI OPIS SVAKOG POJEDINAČNOG KRIVIČNOG DJELA MORA BITI JASAN, ODREĐEN I POTPUN, ŠTO ZNAČI DA NIJE DOZVOLJENO U ČINJENIČNOM SUPSTRATU UNOSITI FORMULACIJE KOJIMA SE UPUĆUJE NA DIJELOVE ČINJENIČNOG OPISA KRIVIČNOG DJELA DRUGOG OPTUŽENOG. TAKVA IZREKA BILA BI NEJASNA I NERAZUMLJIVA, ŠTO BI PREDSTAVLJALO BITNU POVREDU ODREĐABA KRIVIČNOG POSTUPKA IZ ČLANA 364. STAV 1. TAČKA 11. ZAKONA O KRIVIČNOM POSTUPKU.

Iz obrazloženja:

Činjenični opis krivičnog djela iz člana 129. stav 4. KZ-a RBiH, koje se optuženom S.Z stavlja na teret, potpuno je nejasan jer je nepravilno i nedopušteno u izreku unositi opisno objašnjenje da je optuženi S.Z. stavio

u promet robu "na način kako je to opisano u nedozvoljenoj radnji optuženog S.1". Ovakva izreka ne samo da je nerazumljiva nego i ne sadrži sva zakonska obilježja navedenog krivičnog djela.

(Odluka Vrhovnog suda Federacije Bosne i Hercegovine, broj Kž-423/96 od 03.12.1996.godine)

10.

Referat podnesen na sjednici Krivičnog odjeljenja Vrhovnog suda Federacije Bosne i Hercegovine, na temu:

PRODUŽENO KRIVIČNO DJELO

Produženo krivično djelo nije zakonom određeno, ali ga krivičnopravna teorija i sudska praksa poznaju kao zaseban krivični institut i određuju kao poseban oblik pojedinačnog krivičnog djela. Po svojoj pravnoj prirodi, produženo krivično djelo je pravna konstrukcija po kojoj ono, uz ispunjenje određenih uvjeta, iako sastavljeno od

više inkriminiranih radnji, predstavlja jedno jedinstveno krivično djelo.

Produženo krivično djelo postoji kad jedna osoba, u određenom vremenskom kontinuitetu, izvrši dvije ili više istih ili istovrsnih krivičnih djela, od kojih svako za sebe sadrži sva zakonska obilježja istoga ili istovrsnog krivičnoga djela i koja, uz druge objedinjavajuće okolnosti, s prirodnog i pravnog as-

pekta, predstavljaju jedno jedinstveno krivično djelo.

U nedostatku zakonskih uvjeta za njegovo određenje, u teoriji i praksi općeprihvaćeni su osnovni uvjeti koji se moraju ispuniti da bi se moglo raditi o produženom krivičnom djelu. Ti uvjeti su sljedeći, a dijele se u dvije grupe:

A) OPĆI (OBAVEZNI) UVJETI:

1. Izvršenje od iste osobe dvije ili više ISTIH ili ISTOVRSNIH RADNJI, od kojih svaka sadrži sva zakonska obilježja istoga krivičnog djela ili njegovih privilegiranih ili kvalificiranih oblika.
2. Postojanje određenog VREMENSKOG KONTINUITETA između pojedinačno izvršenih krivičnopравnih radnji.
3. Postojanje JEDINSTVENE PRIRODNE CJELINE svih inkriminiranih radnji s prirodnog i pravnog aspekta.

B) DODATNI (NEOBAVEZNI) UVJETI:

1. ISTOVJETNOST OŠTEČENOG.
2. JEDINSTVENI UMIŠLJAJ UČINOCA.
3. Isti oblik VINOSTI, iskorištavanje ISTOG TRAJNOG ODNOSA, iste PRILIKE, istog PROSTORA, istog OBJEKTA, ili da je djelo učinjeno NA ISTI NAČIN, istim SREDSTVOM, s istim CILJEM i sl.

Slično propisivanje ovih uvjeta i njihova podjela utvrđena je na savjetovanju tadašnjih vrhovnih sudova 1965. godine, a koji zaključci su uvršteni u još uvijek aktualni Komentar Krivičnog zakona bivše SFRJ.

A1. - Izvršenje radnji mora biti učinjeno od iste osobe. Krivične radnje moraju biti zasebne i odvojeno izvršene. Te radnje moraju biti ISTOVJETNE (ISTE) (više običnih krađa), ili ISTOVRSNE, (verbalna i realna uvreda), ili LAKŠI I TEŽI VIDOVI ISTOG DJELA (laka i teška tjelesna povreda), ili PRIVILEGIRANI ILI KVALIFICIRANI VIDOVI ISTOG DJELA (obična krađa i teška krađa).

Svaka pojedinačna radnja mora sadržavati sva zakonska obilježja istoga krivičnog djela odnosno njegovih privilegiranih ili kvalificiranih oblika.

Produženo krivično djelo može se ostvariti činjenjem ili nečinjenjem, kao izvršilac, saizvršilac, pomagač ili podstrekač, djelo može biti dovršeno ili u pokušaju. Produženo krivično djelo postoji i onda ako su pojedine radnje učinjene u jednom svojstvu i na jedan način, a druga u drugom svojstvu i na drugi način.

Sva inkriminirana djela koja su ušla u sastav produženog krivičnog djela pravno se kvalificiraju prema najtežem djelu.

A2. - VREMENSKI KONTINUITET odnosno vremenski razmak između pojedinih djela ne može se odrediti, ali je nužan uvjet da taj razmak ne bude velik. On će zavisiti od pri-

rode samog krivičnog djela te načina i okolnosti njegovoga izvršenja. Taj kontinuitet bio bi ispoštovan ako bi se produžilo ne samo na dane i mjesece, nego čak i godine, uz ispunjenje posebnih uvjeta koji su svojstveni za izvršenje nekih krivičnih djela. Na primjer: krađa samo nedjeljom, ili samo u vrijeme isplate mjesečnih plaća, ili kod krivičnog djela porezne utaje višegodišnjom utajom poreza. Najčešće su ovakva djela pokrivena unaprijed stvorenim jedinstvenim umišljajem, pa se baš zbog toga i može raditi o dužem vremenskom periodu koji ne bi smetao konstrukciji produženoga krivičnog djela.

Dužina trajanja produženog krivičnog djela nema značaj posebnog uvjeta, već je samo nužno da postoji vremenski razmak između pojedinih djela koji bi u pravilu trebao biti što kraći i koji ih, zapravo, i povezuje u jednu cjelinu.

A3. - Osim istovjetnosti ili istovrsnosti učinjenih krivičnih djela i vremenskoga kontinuiteta potrebno je da sva učinjena djela, prirodno, pravno i logički, predstavljaju JEDINSTVENU CJELINU koja će upravo zbog toga, po logici pravne konstrukcije, i predstavljati JEDNO JEDINSTVENO KRIVIČNO DJELO, u kojem pojedine radnje gube svoju individualnost i pravnu samostalnost.

Pravno gledano, pred sobom imamo JEDNO DJELO, za koje se vodi JEDAN POSTUPAK i učinocu izriče JEDNA KAZNA.

B1. - U svim inkriminiranim radnjama ne mora biti isti oštećeni, ali ako je to slučaj, onda se, uz ispunjenje i drugih uvjeta, pouzdano može govoriti o postojanju produženog krivičnog djela.

B2. - Iako je u teoriji i praksi kod mnogih sporno, najčešće se uzima da jedinstveni umišljaj nije nužan za postojanje ove vrste krivičnog djela, ali je jedinstvenost prirodne cjeline jača i veća ako su sve radnje pokriveno jedinstvenim umišljajem. Pod jedinstvenim umišljajem se podrazumijeva da su njime obuhvaćene sve radnje koje ulaze u sastav ovog djela. Inkriminirane radnje u sklopu produženog krivičnog djela mogu biti učinjene i iz nehata. Moguće je da su neka djela učinjena s umišljajem a neka iz nehata.

B3. - Kad su u pitanju drugi navedeni uvjeti, za sve njih generalno se može reći da što je tih uvjeta više ispunjeno, to se lakše i opravdanije prikloniti postojanju produženoga krivičnog djela.

Produženo krivično djelo nije moguće konstruirati kod svih krivičnih djela nego samo kod onih kod kojih je to zbog njihove prirode moguće učiniti. Ova se pravna konstrukcija čini najčešće kod imovinskih krivičnih djela, ali je zato nemoguće kod "krivičnih djela protiv ličnosti - različitih građana", kod kojih svako učinjeno djelo treba uzeti kao zasebno djelo.

U sastav produženog krivičnog djela ulaze kompletna djela, dakle i radnja i posljedica. Posljedica ovog krivičnog djela sastoji se od jedinstva posljedica svakog pojedinačnog djela.

U vezi s tim postavlja se pitanje je li moguće, po principu zbrajanja vrijednosti prisvojenih stvari ili protupravno pribavljene imovinske koristi, prerastanje lakših oblika u teže oblike krivičnih djela. Preovlađujuće je stanovište da se konstrukcijom produženog krivičnog djela ne može ostvariti teži oblik krivičnog djela od djela koji imaju lakši oblik. Kao argumentacija za ovakav stav navodi se da pojedinačna djela koja ulaze u sastav produženog krivičnog djela ovome ne mogu dati oblik koji ni jedno od tih pojedinih djela do sada nije imao. I kao drugi razlog uzima se to da se konstrukcija ovoga krivičnog djela ne može vršiti na štetu izvršioaca.

Pravna kvalifikacija produženog krivičnog djela vrši se prema pravnoj kvalifikaciji najtežeg djela koji je ušlo u njegov sastav. Ovo pravilo važi i ako se radi o povredi više različitih krivičnopravnih propisa, ili su izvršena djela različite težine. Također se uvijek uzima da je svršeno djelo teže od pokušanoga (s rijetkim iznimkama), te da je izvršilašto teže od suizvršilaštva i suučesništva.

Za produženo krivično djelo izriče se jedna kazna u granicama propisanim za najteže krivično djelo, prema kojem je i izvršena pravna kvalifikacija djela. Ne postoje posebna pravila za odmjerenje kazne za ovo djelo, već se primjenjuju opća pravila o odmjerenju kazni. Pri tom treba imati na umu da se samim izvršenjem produženog krivičnog djela ne radi o povećanoj društvenoj opasnosti djela, ali brojnost radnji koje su ušle u sastav ovog djela može da bude od uticaja kao otežavajuća okolnost pri odmjerenju kazne.

Kod određivanja pravnih posljedica ovoga oblika krivičnog djela, posebno su važna pitanja vremena i mjesta izvršenja ovog djela, te rokovi zastarjelosti.

Kao vrijeme izvršenja produženog krivičnog djela uzima se cijelo vrijeme njegovog vršenja. Mjesto izvršenja je mjesto svih pojedinih radnji i svih njegovih posljedica. Zastarjelost se odnosi na djelo u cjelini, a teče od posljednjeg djela iz sastava produženog krivičnog djela. Apsolutna zastarjelost računa se za svako pojedinačno djelo od dana njegovog izvršenja.

Produženo krivično djelo predstavlja presuđenu stvar u cjelini tako da obuhvaća i ona djela koja nisu bila poznata u vrijeme presuđenja, a koja čine tu cjelinu. Za naknadno otkriveni značajniji dio izvršiteljeve kriminalne djelatnosti, posebno ako bi to promijenilo pravnu kvalifikaciju djela ili bi

bitno utjecalo na kaznu, moglo bi doći do ponavljanja postupka.

Procesnopravno gledano, ponovljeni postupak vodio bi se samo za novootkrivena krivična djela, ali ako bi se u postupku utvrdilo da određeni dokazi mogu koristiti osuđenom i za druga već presuđena djela te da bi na osnovu njih mogla uslijediti blaža osuda ili izreći blaža kazna, postupak će se proširiti i na te krivičnopravne radnje iz sastava produženog krivičnog djela i donijeti odgovarajuća odluka.

Moguć je sticaj više produženih krivičnih djela, te ovoga djela s drugim pojedinačnim krivičnim djelima. U tom slučaju primjenjuju se pravila o odmjerenju kazne za sticaj krivičnih djela.

Ako je produženo krivično djelo učinjeno za vrijeme važenja dva krivična zakona, primjenjivat će se onaj krivični zakon koji je blaži za izvršitelja.

Ako bi se pristupilo zakonskom reguliranju produženog krivičnog djela, a što su neke zemlje već učinile, to pitanje moglo bi se riješiti tako što bi se u Općem dijelu Krivičnog zakona, odmah nakon odredbi o sticaju krivičnih djela, umetnuo novi član kojim bi se propisalo da se zakonske odredbe o sticaju neće primjenjivati ako je jedna osoba učinila više krivičnih djela koja čine produženo krivično djelo. Još bi bolje rješenje bilo da zakon prethodno propiše obavezne, zakonske uvjete na osnovu kojih bi se utvrđivalo kada više krivičnih djela predstavlja produženo krivično djelo.

Kako je teško očekivati da će se to u doledno vrijeme ostvariti, u sudskoj praksi bi se ovaj krivičnopravni institut, kao pravna konstrukcija, morao restriktivno i s velikom pažnjom primjenjivati, kako se ne bi narušio temeljni principi zakonitosti i princip jednakosti svih građana pred zakonom.

Krivično odjeljenje VRHOVNOG SUDA FEDERACIJE BIH

Na temelju ovog referata proizašla su kao posebno sporna i u isto vrijeme vrlo važna sljedeća pitanja:

1. Mogu li pojedinačna djela, koja ulaze u sastav produženog krivičnog djela, ovom djelu dati pravni oblik koji ni jedno od pojedinačnih djela nema ?
2. Je li dopušteno zbrajati vrijednosti prisvojenih stvari ili pribavljene imovinske koristi i na osnovu tako zbrojene ukupne vrijednosti određivati pravnu

kvalifikaciju produženog krivičnog djela?

3. Kako se određuje pravna kvalifikacija produženog krivičnog djela?
4. Može li produženo krivično djelo biti konstruirano na štetu izvršitelja djela?

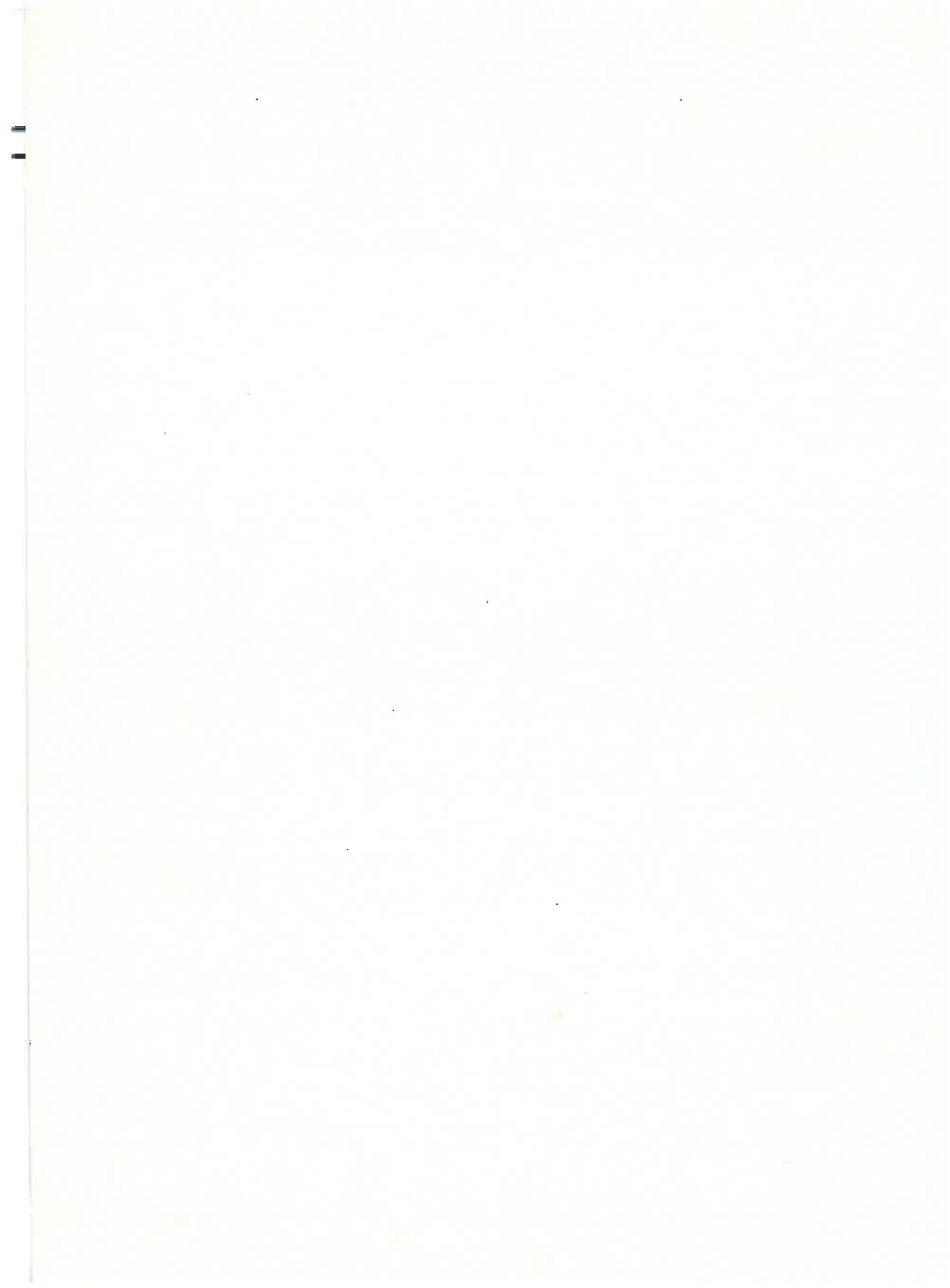
Zauzeto pravno shvaćanje Krivičnog odjeljenja Vrhovnog suda Federacije BiH:

1. KONSTRUKCIJOM PRODUŽENOG KRIVIČNOG DJELA NE SMIJE SE OSTVARITI TEŽI OBLIK KRIVIČNOG DJELA OD PRAVNOG OBLIKA POJEDINIH DJELA KOJA SU UŠLA U SASTAV TOG PRODUŽENOG KRIVIČNOG DJELA (Dva ili više krivičnih djela obične krađe

(član 147.) ne mogu dati jedno krivično djelo teške krađe (član 148. stav 2.).

2. NIJE DOPUŠTENO ZBRAJANJE VRIJEDNOSTI PRIBAVLJENIH STVARI ILI PRIBAVLJENE IMOVINSKE KORISTI IZ VIŠE KRIVIČNOPRAVNIH RADNJI, NITI TAKO ZBROJENI UKUPNI IZNOS SMIJE POSLUŽITI ZA NOVU, TEŽU, PRAVNU KVALIFIKACIJU PRODUŽENOG KRIVIČNOG DJELA.
3. PRAVNA KVALIFIKACIJA PRODUŽENOG KRIVIČNOG DJELA ODREĐUJE SE PREMA PRAVNOJ KVALIFIKACIJI NAJTEŽEG DJELA KOJE JE UŠLO U NJEGOV SASTAV.
4. PRAVNA KONSTRUKCIJA PRODUŽENOG KRIVIČNOG DJELA NE SMIJE SE ČINITI NA ŠTETU IZVRŠITELJA DJELA, OSIM SLUČAJA PREDVIĐENIH ZAKONOM.

(Predmetni referat i zauzeto pravno shvaćanje u vezi s njim razmotreni su i usvojeni na sjednici Krivičnog odjeljenja Vrhovnog suda Federacije BiH održanoj dana 15.11.1996. godine)

GRAĐANSKO-PRIVREDNO PRAVO

PARNIČNI POSTUPAK

11.

ČLAN 16. ZAKONA O PARNIČNOM POSTUPKU

OKOLNOST DA JE NEPOKRETNOST TEK NAKON PODNOŠENJA TUŽBE PROGLAŠENA PRIVREMENO NAPUŠTENOM NIJE OD ZNAČAJA ZA OCJENU ZAKONITOSTI RJEŠENJA KOJIM SE PRVOSTEPENI SUD OGLASIO APSOLUTNO NENADLEŽNIM, JER UKOLIKO U BILO KOM STADIJU POSTUPKA OTPADNE ZAKONSKI OSNOV ZA SUDSKU NADLEŽNOST, ODNOSNO UKOLIKO UMJESTO DOSADAŠNJE SUDSKE NADLEŽNOSTI BUDE ZAKONOM PROPISANA NADLEŽNOST DRUGOG ORGANA, SUD PRED KOJIM SE U TOM MOMENTU POSTUPAK VODI DUŽAN JE DA SE OGLASI APSOLUTNO NENADLEŽNIM, UKINE PROVEDENE RADNJE I TUŽBU ODBACI.

Iz obrazloženja:

Polazeći od okolnosti da je Sekretarijat za stambene poslove Opštine M. rješenjem od 28.8.1995. godine koje je postalo pravosnažno 13.11.1995. godine, proglasio za privremeno napušteni predmetni stan i stavio ga pod upravu Opštine M. ovaj sud nalazi da su nižestepeni sudovi pravilno primijenili odredbu člana 16. ZPP kada su ocijenili da je za odlučivanje u ovoj pravnoj stvari, u smislu odredaba čl. 25. i 26. Zakona o privremeno napuštenim nekretninama u svojini građana, nadležan organ uprave i shodno tome tužbu odbacili zbog apsolutne nenadležnosti suda.

Okolnost da je predmetni stan tek nakon podnošenja tužbe proglašen za privremeno napušten nije od značaja za ocjenu zakonitosti pobijanog rješenja, jer ukoliko u bilo kom stadiju postupka otpadne zakonski osnov za sudsku nadležnost, odnosno ukoliko umjesto dosadašnje sudske nadležnosti bude zakonom propisana nadležnost drugog organa, sud pred kojim se u tom momentu postupak vodi dužan je da se u smislu odredbe člana 16. ZPP oglasi apsolutno nenadležnim, ukine provedene radnje i tužbu odbaci.

(Vrhovni sud Federacije BiH, broj Rev. 34/97 od 12.6.1997. godine)

12.

Član 16. Zakona o parničnom postupku

Član 59. Zakona o građevinskom zemljištu

ORGAN UPRAVE KOJI ODLUČUJE O USTANOVLJENJU STVARNE SLUŽNOSTI, NADLEŽAN JE DA ODLUČUJE I O ZAHTJEVU ZA PREMJEŠTANJE SLUŽNOSTI NA GRADSKOM GRAĐEVINSKOM ZEMLJIŠTU U DRUŠTVENOJ SVOJINI.

Griješe nižestepeni sudovi kad smatraju da je organ uprave po članu 59. Zakona o građevinskom zemljištu nadležan samo za ustanovljenje, a ne za premještanje stvarne služnosti na gradskom građevinskom zemljištu. Naime, prema odredbi člana 59. Zak-

ona o građevinskom zemljištu, mogu se ustanovljavati stvarne služnosti na gradskom građevinskom zemljištu i to u skladu sa regulacionim planom i planom parcelacije, za čije je ustanovljenje utvrđena nadležnost općinskog organa uprave za imovinsko-pravne pos-

love. Svrha ove zakonske odredbe je očito zaštita regulacionih planova i planova parcelacije, koje donosi i sprovodi općina preko svojih nadležnih organa, pa se nikako ne može shvatiti da je njen smisao u podjeli već u cjelovitosti nadležnosti, kada je u pitanju pravo služnosti na gradskom građevinskom zemljištu. Inače, ovlaštenje ustanovljenja služnosti je šire od ovlaštenja njenog

premještanja i u suštini ga sadrži u sebi (*argumentum a maiore ad maius* - kad može više utoliko prije može i manje), pa se nikako ne može doći do zaključka da bi po navedenoj zakonskoj odredbi organ uprave bio nadležan samo za ustanovljenje a ne i za premještanje stvarne služnosti, kako su pogrešno pravno stajalište zauzeli nižestepeni sudovi.

(Vrhovni sud Federacije BiH, broj Rev-79/96 od 20.3.1997. godine)

13.

Član 84. Zakona o parničnom postupku

U PRIVREDNIM SPOROVIMA MOŽE SE TUŽENOJ SAMOSTALNOJ RADNJI, KOJOM UPRAVLJA NJEN VLASNIK, POSTAVITI PRIVREMENI ZASTUPNIK.

Iz obrazloženja:

Na strani tuženika u ovoj parnici sudjeluje prodavnica mješovite robe. Iz načina na koji je ona označena u tužbi (pa i u pobijanom rješenju), nije jasno da li je ona samostalni pravni subjekt - privatna radnja, ili samo poslovna jedinica pravnog subjekta. Ovo pitanje pobijanim rješenjem nije razjašnjeno, a od njega zavisi ne samo rješenje pitanja postavljanja privremenog zastupnika, već i da li ona uopće može kao stranka sudjelovati u ovom postupku. Samo ako se radi o radnji sa svojstvom pravne osobe, dakle o privatnoj radnji kojom upravlja njen vlasnik, ona može biti tužena stranka u ovoj parnici, a njenom vlasniku u skladu odredbe člana 84. st. 1. i 2. tačka 4. Zakona o parničnom postupku

(ZPP) može biti postavljen privremeni zastupnik.

Kako u odredbama o privrednim sporovima pitanje postavljanja privremenog zastupnika nije na poseban način uređeno, niti isključena primjena odredbe člana 84. ZPP, njena primjena dolazi u obzir i u tim sporovima, ako je to po prirodi stvari moguće i kada je potrebno za zaštitu i ostvarivanje prava drugih sudionika u postupku. Taj uvjet je svakako ispunjen kad se kao parnična stranka pojavljuje radnja kojom upravlja njen vlasnik, budući da se takvoj osobi po članu 21.1. Porodičnog zakona može postaviti i staratelj za poseban slučaj.

(Vrhovni sud Federacije BiH, broj Pž. 33/97 od 06.05.1997. godine)

14.

Član 84. Zakona o parničnom postupku

PREDUZEĆU, KAO TUŽENOJ STRANCI, NE MOŽE SE POSTAVITI PRIVREMENI ZASTUPNIK.

Iz obrazloženja:

Tužitelj je kao tuženu stranku označio "Ključ SIK" Preduzeće za maloprodaju Z. Očito se ne radi o pravnom subjektu kojim bi neposredno upravljao njegov vlasnik, već o preduzeću na što upućuju i ostale isprave koje je tužitelj priložio uz tužbu. Kako takvo preduzeće mora imati svoj poslovodni organ i eventualno organe upravljanja, pravilan je

stav prvostepenog suda da se takvoj pravnoj osobi ne može postaviti privremeni zastupnik po članu 84. Zakona o parničnom postupku (ZPP). Sud može postaviti privremenog zastupnika samo onom licu kome bi to mogao učiniti organ starateljstva. Stoga je tužiteljev zahtjev za postavljanje privremenog zastupnika tuženiku pravilno odbijen.

(Vrhovni sud Federacije BiH, Pž. 28/97 od 06.05.1997. godine)

15.

Član 332. Zakona o parničnom postupku

PRESUDA ZBOG IZOSTANKA SE NE MOŽE DONIJETI NA DRUGOM PO REDU ROČIŠTU ZA GLAVNU RASPRAVU I KADA JE TUŽENI IZOSTAO SA PRVOG ROČIŠTA ZA GLAVNU RASPRAVU NA KOJE JE BIO UREDNO POZVAN.

Iz obrazloženja:

U smislu člana 332. stav 1. Zakona o parničnom postupku, presuda zbog izostanka se može donijeti samo na pripremnom ročištu ili na prvom ročištu za glavnu raspravu, ako pripremno ročište nije održano.

Pregledom spisa utvrđeno je da u ovom predmetu nije zakazano pripremno ročište, a prvo ročište za glavnu raspravu je bilo zakazano za dan 10.9.1996. godine, ali nije održano, jer tuženom nije uredno uručen poziv sa tužbom. Slijedeće ročište je

zakazano za dan 10.10.1996. godine i na ovo ročište je tuženi uredno pozvan, uz dostavu primjerka tužbe, ali je ovo ročište odloženo za dan 12.11.1996. godine i tek na tom ročištu je donesena pobijana presuda. Kako je tuženi bio uredno pozvan za ročište 10.10.1996. godine, a na tom ročištu tužilac nije predložio donošenje presude zbog izostanka, tuženi je mogao izostatati sa slijedećeg ročišta bez bojazni od ovakve prekluzije, jer prvostepeni sud više nije mogao donijeti presudu zbog izostanka.

(Vrhovni sud Federacije BiH, broj Pž-50/97. od 20.05.1997. godine)

16.

Član 400. stav 1. Zakona o parničnom postupku

DRUGOSTEPENO RJEŠENJE KOJIM JE POTVRĐENO RJEŠENJE O ODBIJANJU PRIJEDLOGA ZA PONAVLJANJE POSTUPKA NE PREDSTAVLJA ODLUKU KOJOM JE POSTUPAK PRAVOSNAŽNO ZAVRŠEN, KOJU IMA U VIDU ODREDBA ČLANA 400. STAV 1. ZPP, PA PROTIV TAKVOG RJEŠENJA REVIZIJA NIJE DOZVOLJENA.

Iz obrazloženja:

Po odredbama člana 400. stav 1. Zakona o parničnom postupku stranke mogu izjaviti reviziju i protiv rješenja drugostepenog suda kojim je postupak pravomoćno završen. Drugostepeno rješenje kojim je potvrđeno rješenje o odbijanju tužiteljevog prijedloga za

ponavljanje postupka ne predstavlja odluku kojom je postupak pravomoćno završen, a koju ima u vidu odredba člana 400. stav 1. Zakona o parničnom postupku, pa protiv takvog rješenja revizija nije dopuštena.

(Vrhovni sud Federacije BiH, broj Rev-16/97 od 19.06.1997. godine)

IZVRŠNI POSTUPAK

17.

Član 267. i 268. Zakona o izvršnom postupku

Član 187. Zakona o parničnom postupku

Član 18. Zakona o finansijskom poslovanju

PRIVREMENOM MJEROM ZABRANE ISPLATE PO AKCEPTNIM NALOZIMA MOŽE SE OSIGURATI I NENOVČANI ZAHTEJ NA UTVRĐENJE NEPOSTOJANJA TRAŽBINE.

Iz obrazloženja:

U tužbi kojom je pokrenut postupak pred prvostepenim sudom tužitelj je postavio zahtjev za utvrđenje da on i tuženi nisu u pravnom odnosu povodom ugovora o određenim kratkoročnim kreditima, pa da ne postoji obaveza tužitelja da izmiri obaveze po navedenim kreditima i po akceptnim nalogima koji su dostavljeni Zavodu za platni promet na realizaciju po zahtjevu tužene. Zahtjev tužbe prema tome odnosi se na utvrđenje iz člana 187. Zakona o parničnom postupku i predstavlja nenovčani zahtjev, odnosno "potraživanje" u širem smislu. Takvo nenovčano potraživanje može se osigurati privremenom mjerom pod pretpostavkama iz člana 267. Zakona o izvršnom postupku, a zahtjeva se određivanje privremene mjere zabrane isplate po akceptnim nalogima kakvu

ima u vidu član 268. stav 1. tač. 3. navedenog zakona (zabrana dužniku da preduzima radnje koje mogu nanijeti štetu povjeriocu).

Prvostepeni sud je pravilno utvrdio da postoje pretpostavke za donošenje privremene mjere iz člana 267. Zakona o izvršnom postupku. Iz ugovora priloženih uz tužbu proizilazi da su izdati bjanko akceptni nalozi, što opravdava određivanje privremene mjere. U konkretnom slučaju dati su akceptni nalozi bez upisanog datuma dospijeća (bjanko) što je protivno odredbama člana 17. Zakona o finansijskom poslovanju ("Sl. list SFRJ" broj 10/89) važećeg u vrijeme zaključenja ugovora, ali i članu 18. Zakona o finansijskom poslovanju ("Službene novine Federacije BiH", broj 2/95).

(Vrhovni sud Federacije BiH, broj Pž-12/96. od 11.03.1997. godine)

GRADANSKO PRAVO - OPŠTI DIO

18.

Član 3. i 7. Zakona o redovnim sudovima

REDOVNI SUDOVI SU OVLAŠTENI DA NE PRIMIJENE PROPIS NIŽEG RANGA OD ZAKONA AKO OCIJENE DA NIJE BIO U SAGLASNOSTI SA USTAVOM, ODNOSNO DA JE BIO U SUPROTNOSTI SA ZAKONOM.

Iz obrazloženja:

Sporna naknada je određena Zaključkom izvršnog odbora opštine B. od 18.3.1994. godine.

Prvostepeni sud je morao cijeniti da li ovaj zaključak obavezuje potrošače električne energije, ako izvršni odbor opštine nije imao u zakonu dato ovlaštenje da ovakvu obavezu propiše, pa zavisno od ove ocjene, odlučiti o osnovanosti tužbenog zahtjeva u dijelu koji se odnosi na plaćanje naknade.

Redovni sudovi su po odredbama člana 230. Ustava RBiH i člana 3. Zakona o redovnim sudovima, koji su bili na snazi u vrijeme na koje se spor odnosi, sudili na osnovu ustava i zakona, a ovlašteni su, kako proizilazi iz odredaba člana 7. Zakona o redovnim sudovima, da ne primijene propis nižeg ranga od zakona ako ocijene da nije u saglasnosti sa ustavom, odnosno da je u suprotnosti sa zakonom.

(Vrhovni sud Federacije BiH, broj Pž-44/96. od 20.05.1997. godine)

19.

Član 22, 26. i 27. Zakona o političkim organizacijama

U POSTUPKU REGISTRACIJE POLITIČKIH ORGANIZACIJA NE MOGU SE NI PO ANALOGIJI PRIMJENJIVATI PROPISI O REGISTRACIJI PODUZEĆA KOJI SE ODNOSE NA ZAHTEJEV ZA BRISANJE NEOSNOVANOG UPISA.

U TOM POSTUPKU MOGUĆA JE ANALOGNA PRIMJENA ODREDBA ZAKONA O PODUZEĆIMA O ZAŠTITI FIRME (NAZIVA).

Iz obrazloženja:

U smislu člana 22. Zakona o političkim organizacijama, protiv rješenja suda kojim je odlučeno o prijavi za upis u registar političkih organizacija može izjaviti žalbu samo podnositelj prijave i viši javni tužilac, a ne i druga lica. Po odredbama člana 26. istog zakona, registrovanoj političkoj organizaciji može biti zabranjen rad samo iz razloga navedenih u tom članu, u kom slučaju se, u smislu člana 24. stav 1. tačka 3. i stav 2. navedenog zakona, politička organizacija briše iz registra. Postupak za zabranu rada političke organizacije sud pokreće po službenoj dužnosti ili na prijedlog višeg javnog tužioca (član 27. Zakona o političkim organizacijama). Iz navedenih zakonskih odredaba proizilazi da se tužbom druge političke organizacije, ne može zahtijevati poništavanje upisa i brisanje iz registra političke organizacije upisane na osnovu pravosnažnog rješenja o registraciji, čak i kada bi postojali formalno-pravni propusti u prijavi za registraciju i nedostajali propisani prilozi uz prijavu.

U postupku registracije političkih organizacija ne mogu se ni po analogiji primjenjivati propisi Zakona o postupku za upis u sudski registar (koji se odnosi na preduzeća), po kojima je registarski sud ovlašten da briše

neosnovani upis po zahtjevu lica koje ima pravni interes, kada je upis izvršen na osnovu isprave sa neistinitim podacima i po tužbi lica koje ima pravni interes, ako je tužba podnesena u propisanom subjektivnom i objektivnom roku. Proširivanjem kruga lica ovlaštenih da zahtijevaju poništavanje upisa i brisanje iz registra (što je ravno zabranjeno kada bi se povrijeđena Ustavom garantovana sloboda političkog organizovanja i djelovanja političkih organizacija. Ovo naročito kada bi se drugim političkim organizacijama priznalo pravo da zbog formalnih nedostataka u postupku registracije, zahtijevaju poništavanje upisa političke organizacije, svog političkog suparnika.

Političke organizacije imaju međutim pravo na zaštitu naziva (Imena) i ta se zaštita može ostvarivati u parničnom postupku, analogno propisima o zaštiti firme iz Zakona o poduzećima. Ova analogija je prihvatljiva stoga što bi bez obezbjeđivanja takve zaštite došlo u višestranačkom političkom sistemu, zbog identičnih naziva političkih stranaka, do konfuzije i onemogućavanja djelovanja onih stranaka koje su; ranijom registracijom, stekle pravo da se u političkom životu koriste registrovanim nazivom.

(Vrhovni sud Federacije BiH, broj Gž. 14/96 od 11.3.1997. godine)

20.

Član 3. st. 2. i 3. Zakona o zabrani raspolaganja imovinom, prijenosu sredstava i statusnih promjena pravnih lica na teritoriji RBiH iz drugih zemalja

DO ZAKLJUČENJA MEĐUDRŽAVNOG UGOVORA PRAVNI SUBJEKTI SA PODRUČJA REPUBLIKE HRVATSKE NE MOGU VRŠITI OSNIVAČKA PRAVA PREMA PREDUZEĆIMA ČIJE JE SJEDIŠTE NA PODRUČJU FBiH.

Iz obrazloženja:

Po odredbama člana 3. st. 2. i 3. Zakona o zabrani raspolaganja imovinom, prijenosu sredstava i statusnih promjena pravnih lica na teritoriji RBiH iz drugih država ("Službeni list RBiH", br. 4/95 i 37/95), do zaključenja međudržavnog ugovora o zaštiti imovinskih prava sa određenom državom, imovinom pravnih lica iz drugih republika, upravlja

opština, odnosno grad Sarajevo i ta se imovina privremeno upisuje u sudski registar kao osnivački ulog opštine, odnosno grada Sarajeva u preduzeću. Iz ovih propisa slijedi da osnivači subjekta upisa nisu ovlašteni da odlučuju o imenovanju upravnog odbora i postavljanju direktora.

(Vrhovni sud Federacije BiH, broj Gž-5/96 od 11.03.1997.g.)

21.

Član 1. tačka 2. Zakona o pretvorbi društvene svojine

Član 155, 157, 158. i 159. Zakona o preduzećima

PREDUZEĆIMA U RANIJOJ DRUŠTVENOJ SVOJINI SA SJEDIŠTEM U FEDERACIJI BIH, UPRAVLJAJU NADLEŽNI ORGANI FEDERACIJE BIH, PA I KADA JE OSNIVAČ OVAKVOG PEDUZEĆA PRAVNI SUBJEKT IZ REPUBLIKE HRVATSKE.

Iz obrazloženja:

Zakonom o pretvorbi društvene svojine ("Službeni list RBiH", broj 33/94) postao je državno vlasništvo RBiH odnosno FBiH, sav društveni kapital iskazan u bilansima stanja pravnih lica, na dan 31.12.1991. godine (član 1. tačka 2.). Preduzećima koja imaju u cijelosti državni kapital upravlja država (čl. 155. u vezi sa čl. 154. Zakona o preduzećima - "Službeni list RBiH", broj 33/94, odnosno, "Službene novine Federacije BiH", broj 2/95). Ovlaštenja i obaveze države vlas-

nika vrše nadležni organi, koji imenuju i članove upravnih odbora (čl. 157. i 158. Zakona o preduzećima). Direktora preduzeća, koje ima u cijelosti državni kapital, imenuje upravni odbor, ali uz prethodnu saglasnost nadležnog organa (član 159. Zakona o preduzećima).

Subjekt upisa je preduzeće sa sjedištem u FBiH, pa se na njega kao domaće preduzeće primjenjuju naprijed navedeni propisi, iako ga je 1991. g. osnovalo preduzeće iz Splita.

(Vrhovni sud Federacije BiH, broj Gž-5/96 od 11.03.1997.g.)

OBLIGACIONO PRAVO - OPŠTI DIO

22.

Član 104. Zakona o obligacionim odnosima

Član 16. Zakona o deviznom poslovanju

DO 6.4.1994. GODINE BILO JE PROPISANO DA SU NIŠTAVNI UGOVORI ZAKLJUČENI U STRANOJ VALUTI IZMEĐU DOMAĆIH LICA. POSLJEDICA NIŠTAVNOSTI UGOVORA JE RESTITUCIJA PA STRANA KOJA JE U ISPUNJENJU TAKVOG UGOVORA DALA ILI PRIMILA STRANU VALUTU IMA PRAVO DA ZAHTIJEVA VRAĆANJE STRANE VALUTE ILI ISPLATU DINARSKE PROTUVRIJEDNOSTI PO KURSU NA DAN ISPLATE.

Iz obrazloženja:

Nižestepeni sudovi su pravilno primijenili materijalno pravo kada su ocijenili da je ništavan ugovor od 18.1.1990. godine o pozajmici 600 DM, na kojem tužitelj zasniva tužbeni zahtjev. Naime, odredbom člana 16. tada važećeg Zakona o deviznom poslovanju ("Sl. list SFRJ", br. 66/85, 71/86, 3/88, 59/88 i 82/90), između ostalog zabranjeno je plaćanje u stranoj valuti između domaćih lica na teritoriji SFRJ, a u stavu 2. pomenutog člana izričito je propisano da je pravni posao zaključen protivno ovoj zabrani ništavan. Ovi dijelovi člana 16. pomenutog zakona ostali su nepromijenjeni sve do disolucije SFRJ, a prvi Zakon o deviznom poslovanju RBiH ("Službeni list RBiH", broj 2/92) sadrži identičan propis (sadašnji Zakon o deviznom poslovanju - "Službeni list RBiH", broj 10/94,

koji je stupio na snagu 6.5.1994. godine ne sadrži takav propis).

Međutim, nižestepeni sudovi su, pravilno ocjenjujući da je u skladu sa odredbom člana 104. ZOO posljedica ništavnog ugovora restitucija, pogrešno primijenili pomenutu odredbu kada su tuženu obavezali da tužitelju isplati dinarsku protuvrijednost 600 DM po kursu na dan presuđenja. Naime, u slučaju restitucije svaka strana vraća drugoj što je primila na osnovu ništavnog ugovora odnosno na što se obavezala ništavnim ugovorom, pa polazeći od okolnosti da se tužena obavezala da vrati tužitelju 600 DM (koje je stekla bez pravnog osnova) dužna je da tužitelju vrati 600 DM ili da mu isplati dinarsku protuvrijednost po kursu na dan isplate kako je to tužitelj u tužbi zahtijevao.

(Vrhovni sud Federacije BiH, broj Rev-10/97 od 25.5.1997. godine)

23.

Član 312. Zakona o obligacionim odnosima

PRAVILA O URAČUNAVANJU NEDOVOLJNOG NAMIRENJA IZRAŽENA U ČLANU 312. ZAKONA O OBLIGACIONIM ODNOSIMA, PRIMJENJUJU SE I KOD VRAĆANJA AMBALAŽE.

Iz obrazloženja:

Tužilac opravdano u žalbi prigovara da je prvostepeni sud u ovakvom slučaju kontinuirane višegodišnje isporuke piva u ambalaži tužioca, pri utvrđenju duga u nevraćenoj ambalaži, morao imati u vidu odredbe člana 312. ZOO, po kojima kada između istih lica postoji više istorodnih obaveza, pa ono što dužnik ispuni nije dovoljno da bi se mogle namiriti sve, ako se stranke drukčije ne sporazumiju, uračunavanje vrši onim redom koji odredi dužnik najkasnije prilikom ispunjenja, a ako o tome nema njegove izjave, obaveze se namiruju redom kako je koja dospjela za ispunjenje. Premda zastara potraživanja iz člana 374. ZOO teče odvojeno za svaku isporuku robe, što znači da se svaki dug, nas-

tao povodom ove isporuke, smatra samostalnim, ovo ne sprječava uračunavanje nedovoljnog ispunjenja na način određen u članu 312. ZOO. Smisao propisivanja ovakvog načina uračunavanja i jeste da se najprije gase ispunjenjem starije obaveze, da bi se izbjeglo zastarjevanje potraživanja. Prvostepeni sud je stoga morao uz pomoć vještaka utvrditi po pojedinim dužnicima - prednicima tuženog, kretanje duga izraženo u pojedinim vrstama ambalaže i gašenje tog duga vraćanjem istovrsne ambalaže, te posljednje stanje duga po pojedinim vrstama ambalaže, ukoliko tuženi ne dokaže da je prilikom vraćanja pojedinih kontingenata ambalaže određivao koji dug ispunjava.

(Vrhovni sud Federacije BiH, broj Pž-46/96 od 20.05.1997. godine)

24.

Član 374. Zakona o obligacionim odnosima

POTRAŽIVANJE CIJENE IZ UGOVORA O PRODAJI STANA IZGRAĐENOG ZA TRŽIŠTE ZAKLJUČENOG IZMEĐU DRUŠTVENIH (SADA DRŽAVNIH) PRAVNIH OSOBA ZASTARJEVA U ROKU OD TRI GODINE.

Iz obrazloženja:

Ne može se prihvatiti stav prvostepenog suda da u konkretnom slučaju potraživanje neisplaćene cijene zastarjeva, u opštem petogodišnjem roku iz člana 371. ZOO, jer da se ne radi o prometu robe, već nekretnina, na koji se primjenjuje Zakon o prometu nepokretnosti. U savremenom ekonomskom i pravnom prometu i stanovi koje preduzeća izgrađuju radi prodaje na tržištu smatraju se robom (proširen je taj pojam i na nepokretne stvari, koje se tipski masovno proizvode radi prodaje na slobodnom tržištu). Sam Zakon o

prometu nepokretnosti, na koji se poziva prvostepeni sud, u članu 26. posebno tretira stanove koje društveno pravno lice stavlja u pravni promet u okviru svog redovnog poslovanja, a u sudskoj praksi i ranijih privrednih sudova je zauzet stav da zahtjev za naplatu cijene iz ugovora o prodaji stana izgrađenog za tržište, zaključenog između društvenih pravnih lica, zastarjeva za tri godine, u smislu člana 374. stav 1. ZOO (zaključak sa X Koordinacionog sastanka privrednog sudstva Jugoslavije održanog 1979. godine).

(Vrhovni sud Federacije BiH, broj Pž-1/96 od 25.2.1997. godine)

25.

Član 374. Zakona o obligacionim odnosima

U TROGODIŠNJEM ROKU ZASTARJEVAJU SAMO MEĐUSOBNA POTRAŽIVANJA DRUŠTVENIH (SADA DRŽAVNIH) PRAVNIH LICA IZ UGOVORA O PROMETU ROBE I USLUGA.

Iz obrazloženja:

Po odredbama člana 374. ZOO, zastarjevaju u roku od tri godine međusobna

potraživanja društvenih pravnih lica iz ugovora o prometu robe i usluga (ovaj propis nije mi-

jenjan ni nakon preuzimanja Zakona o obligacionim odnosima, kao zakona RBiH). U konkretnom slučaju ugovorne stranke nisu bile društvena pravna lica u vrijeme zaključenja ugovora (tužilac je preduzeće u privatnoj svojini, a tuženi je dioničko društvo, što znači da u njega nije u cjelini uložen društveni, sada državni kapital, ako ga

uopšte i ima). Propisi o kraćem roku zastare moraju se restriktivno tumačiti, da bi se zaštićio opravdani interes povjerilaca, pa se ne može smatrati, i bez obzira na izmijenjene društvene okolnosti, da se odredbe člana 374. ZOO mogu primijeniti na zastaru potraživanja koja potiču iz ugovora u privredi, ako su ih zaključila bilo koja pravna lica.

(Vrhovni sud Federacije BiH, broj Pž-52/97. od 27.05.1997. godine)

26.

Član 394. Zakona o obligacionim odnosima

Član 11. Zakona o privremenim mjerama o izmjenama i dopunama Zakona o deviznom poslovanju

ZAKONOM O PRIVREMENIM MJERAMA O IZMJENAMA I DOPUNAMA ZAKONA O DEVIZNOM POSLOVANJU UKINUTA JE ZABRANA UGOVARANJA VALUTNE KLAUZULE PA JE OD DANA STUPANJA NA SNAGU OVOG ZAKONA 1.1.1990. GODINE BILO DOZVOLJENO UGOVARANJE NOVČANE DINARSKE OBAVEZE U VISINI DINARSKE PROTUVRIJEDNOSTI ODREĐENOG IZNOSA STRANE VALUTE.

UKOLIKO NIJE UGOVORENA VALUTNA KLAUZULA ODNOSNO NAVEDENI NAČIN PLAĆANJA, POVJERILAC NE BI MOGAO POSTOJEĆE POTRAŽIVANJE REVALORIZIRATI VEŽUĆI GA ZA ODREĐENI IZNOS STRANE VALUTE.

Iz obrazloženja:

Odredbom člana 16. stav 1. Zakona o deviznom poslovanju (Sl. list SFRJ, broj 66/85) koji se počeo primjenjivati od 1.1.1986. godine, između ostalog, izričito je propisana zabrana ugovaranja zlatne, odnosno valutne klauzule. Zabrana je formulisana tako da se zabranjuje zaključivanje poslova kojima se dinarska vrijednost ugovorne obaveze izračunava po osnovu cijene zlata ili kursa dinara u odnosu na strane valute, ako ovim ili drugim saveznim zakonom nije drugačije određeno. Pomenuta zabrana ugovaranja zlatne odnosno valutne klauzule brisana je članom 11. Zakona o privremenim mjerama o izmjenama i dopunama Zakona o deviznom poslovanju (Sl. list

SFRJ, broj 85/89), čija je primjena otpočela 1.1.1990. godine.

Polazeći od rečenoga, počev od 1.1.1990. godine bilo je dozvoljeno ugovaranje novčane dinarske obaveze u visini dinarske protuvrijednosti određenog iznosa strane valute po kursu u momentu ispunjenja obaveze. Međutim, ukoliko nije bila ugovorena valutna klauzula, odnosno navedeni način plaćanja, sud ne bi mogao po zahtjevu stranke dosuđivati revalorizovano potraživanje jer bi ovakvo suđenje bilo protivno odredbi člana 394. ZOO. Po mišljenju ovog suda propisivanje pravila o revalorizaciji je u domenu zakonodavca.

(Vrhovni sud Federacije BiH, broj Pž. 11/95 od 8.9.1995. godine)

27.

Član 394. Zakona o obligacionim odnosima

POČEV OD 1.1.1990. GODINE DOPUŠTENI SU I UŽIVAJU SUDSKU ZAŠTITU UGOVORI IZMEĐU DOMAĆIH OSOBA, KOJIMA SE OBVEZA PLAĆANJA U DOMAĆOJ VALUTI UTVRĐUJE PREMA VRIJEDNOSTI ODREĐENOG IZNOSA STRANE VALUTE, IZRAČUNATOJ PO TEČAJU TE VALUTE U VRIJEME ISPUNJENJA OBVEZE PLAĆANJA (VALUTNA KLAUZULA).

Iz obrazloženja:

Ugovor o kreditu sadrži tzv. valutnu klauzulu, po kojoj se obaveza vraćanja kredita izražava u dinarima (domaćoj valuti), samo se visina te obaveze utvrđuje prema vrijednosti

te valute u odnosu na određenu stranu valutu u vrijeme ispunjenja.

Valutne i zlatne klauzule u ugovorima između domaćih pravnih subjekata bile su

izričito zabranjene, u cilju zaštite domaće valute, Zakonom o deviznom poslovanju (Sl. list SFRJ, broj 66/85) i ugovori sa ovakvom klauzulom su se, u smislu člana 16. stav 2. ovog zakona, smatrali ništavim. Ova zabrana je, međutim, brisana članom 11. Zakona o privremenim mjerama o izmjenama i dopunama Zakona o deviznom poslovanju (Sl. list SFRJ, broj 85/89), čija je primjena otpočela 1.1.1990. godine i članom 16. istoimenog zakona (Sl. list SFRJ, br. 82/90 i 96/91) koji se primjenjivao od 22.12.1990. godine do disolucije SFRJ. Dakle, u vrijeme zaključenja konkretnog ugovora u julu 1991. godine nije bilo zabranjeno ugovaranje valutne klauzule, pa je prvostepeni sud morao donijeti odluku polazeći od ugovorene odredbe o načinu utvrđivanja dinarske obaveze tuženog. Ovo tim prije što ni po odredbama Zakona o

deviznom poslovanju ("Službeni list RBiH", br. 1/92 i 13/94) i istoimenog zakona ("Službeni list RBiH", br. 10/94 i 13/94, sa kasnijim izmjenama i dopunama) ovakva zabrana nije propisana. Ugovorena valutna klauzula nije zabranjena ni odredbama člana 394. Zakona o obligacionim odnosima. Tuženi nije ugovorom o kreditu preuzeo obavezu isplate dinarskog iznosa u određenom broju novčanih jedinica, u kom slučaju se striktno primjenjuje princip monetarnog nominalizma izražen u toj zakonskoj odredbi, već je ugovorio dinarsku obavezu u iznosu koji će se na osnovu ugovorenih pokazatelja precizno odrediti u momentu ispunjenja. Ovakva obaveza je u času ugovaranja određiva što znači da ispunjava uslove propisane članom 46. stav 2. u vezi sa članom 50. stav 1. ZOO.

(Vrhovni sud Federacije BiH, broj Pž. 35/96 od 25.2.1997. godine)

OBLIGACIONO PRAVO - OBAVEZE IZ UGOVORA

28.

Član 21. stav 2. i 403. Zakona o obligacionim odnosima

Opšte uzanse za promet robom broj 162.

DUŽNIK VRAĆANJA AMBALAŽE IMA PRAVO DA VRATI AMBALAŽU ILI NAKNADI NJENU VRIJEDNOST, AKO NIJE DRUGAČIJE UGOVORENO I AKO JE IZMEĐU STRANAKA UGOVORENA PRIMJENA OPŠTIH UZANSI ZA PROMET ROBOM ILI SE SMATRA DA SU STRANKE TU PRIMJENU HTJELE

Iz obrazloženja:

Prvostepeni sud će cijeliti da li tužilac može potraživati novčanu naknadu za nevraćenu ambalažu ili se radi o alternativnoj obligaciji sa pravom izbora na strani dužnika. Iz Opšte uzanse za promet robom broj 162. proizilazi da, ako nije drugačije ugovoreno posebnim izrazima, ambalažu kupac mora platiti ili vratiti. Radi se, dakle, o alternativnoj obligaciji, pa u smislu člana 403. ZOO, dužnik ima pravo izbora, ako nije drugačije ugovoreno. Ako između parničnih stranaka ne

postoji drugačiji sporazum, a iz njihovog poslovnog odnosa proizilazi da su ugovorili primjenu Opštih uzansi za promet robom ili da su primjenu htjeli (član 21. stav 2. ZOO), treba u sporu primijeniti ovu uzansu, tako da tužilac mora opredijeliti tužbeni zahtjev na predaju određene količine ambalaže (radi se o generičnim stvarima) ili isplatu njene vrijednosti, da pravo izbora tuženog ne bude povrijeđeno.

(Vrhovni sud Federacije BiH, broj Pž. 46/96. od 20.05.1997. godine)

29.

Član 71. stav 5. Zakona o deviznom poslovanju

Točka 10. stavak 1. i 14. stavak 2. Odluke o načinu vođenja deviznog računa i deviznog štednog uloga domaćih i stranih fizičkih osoba

NA TEMELJU SUDSKOG OSTAVINSKOG RJEŠENJA DONESENOG NAKON SMRTI VLASNIKA DEVIZNOG RAČUNA ILI DEVIZNOG ŠTEDNOG ULOGA, BANKA NIJE DUŽNA IZVRŠITI ISPLATU DEVIZNIH SREDSTAVA.

Iz obrazloženja:

Revizija svoje pravno stajalište o osnovnosti tužbenog zahtjeva, odnosno obvezi tužene da isplati tužiteljici cjelokupni iznos devizne štednje, koju je ona naslijedila, temelji na pogrešnom tumačenju odredbe točke 14. stavka 2. Odluke o načinu vođenja deviznog računa i deviznog štednog uloga domaćih i stranih fizičkih osoba ("Službeni list SFRJ", broj 6/91, dalje: Odluka) vežući ga za jednostrano i usko gramatičko tumačenje riječi "Saldacija", koja se ne može prihvatiti ne samo zbog toga što je ta riječ jednak-označno upotrijebljena za riječi "gašenje", već i stoga što je upotrijebljena u odredbi kojom se ne uređuje pitanje isplate štednih uloga. Stoga se iz smisla te odredbe i njene svrhe

povezane sa svrhom samog propisa u kome je sadržana i materijom koju uređuje, ne može doći do njenog tumačenja kako je revizija pokušava tumačiti. Uostalom, ako gašenje-saldacija iz razloga propisanih u stavku 1. točka 10. Odluke, koja se između ostalog vrši i "kad su devize na deviznom računu u cjelosti iskorištene" (po prirodi stvari isplata tada nije moguća) bez ikakve dvojbe ne može shvatiti isplatom sredstava, onda svakako ne može to značiti u stavku 2. točka 14. Odluke, samo stoga što je propisana iz drugog razloga, jer bi ispalo da u prvom stavku znači jedno, a u drugom nešto sasvim drugo, što je neprihvatljivo.

(Vrhovni sud Federacije BiH, broj Rev. 97/96 od 10.4.1997. godine)

30.

Član 26, 27, 28. i 31. Zakona o zakupu poslovnih zgrada i prostorija

OPŠTINE NISU OVLAŠTENE DA SVOJIM PROPISOM OGRANIČE PRAVO NA OTKAZ UGOVORA O ZAKUPU ZAKLJUČENOG NA NEODREĐENO VRIJEME.

Iz obrazloženja:

Iz obrazloženja prvostepene presude proizilazi da se otkaz ugovora o zakupu poslovne prostorije zaključenog na neodređeno vrijeme, može dati zakupcu samo iz opravdanih razloga.

Prema odredbi člana 26. Zakona o zakupu poslovnih zgrada i prostorija, ugovor o zakupu poslovnih zgrada i prostorija zaključen na neodređeno vrijeme prestaje sporazumom ili na osnovu otkaza, sa ograničenjem da otkaz ne može prestati prije isteka jedne godine od zaključenja ugovora. Iz ove zakonske odredbe ne proizilazi da se otkaz može dati samo iz opravdanih razloga, zbog skrivljenih postupaka zakupca. Ponašanje zakupca protivno odredbama ugovora može biti razlog za jednostrani odustanak zakupodavca od ugovora i kada nisu ispunjeni uslovi za otkaz (nije protekla godina dana od zaključenja ugovora na neodređeno vrijeme ili nije isteklo ugovoreno vrijeme trajanja zakupnog odnosa, ako je ugovor zaključen na određeno vrijeme). Ovakav

način prestanka ugovora o zakupu regulisan je odredbom člana 34. navedenog zakona, ali tužilac nije podnio tužbu iz ovog osnova. Odredbom člana 31. stav 1. prvobitnog teksta Zakona o zakupu poslovnih zgrada i prostorija bilo je predviđeno da skupština opštine može propisati da zakupodavac može dati otkaz ugovora o zakupu poslovnih prostorija samo iz određenih razloga, ali je počev od 28.3.1992. godine ova odredba prestala da važi, jer je brisana odredbom člana 7. stav 1. Zakona o izmjenama i dopunama Zakona o zakupu poslovnih zgrada i prostorija ("Sl. list SRBiH", broj: 7/92). Prestankom važenja ove zakonske odredbe prestali su da važe i opštinski propisi zasnovani na toj odredbi. U smislu odredbe članova 27. i 28. Zakona o zakupu poslovnih zgrada i prostorija otkaz je punovažan kada protekne otkazni rok, koji iznosi 6 mjeseci, ako drukčije nije određeno ugovorom.

(Vrhovni sud Federacije BiH, broj Pž-22/96. od 11.03.1997. godine)

PRAVO OSIGURANJA

31.

Član 85. i 93. Zakona o osiguranju imovine i osoba

DOMAĆA OSIGURAVAJUĆA DRUŠTVA NISU ODGOVORNA ZA ŠTETE NASTALE UPOTREBOM MOTORNIH VOZILA ZAŠTITNIH SNAGA UN.

Iz obrazloženja:

Iz stanja spisa nedvojbeno proistječe da je u prometnoj nezgodi iz koje tužitelji potražuju naknadu štete, sudjelovalo vozilo Zaštitnih snaga Ujedinjenih naroda u Bosni i Hercegovini zv. "UNPROFOR", te da je do prometne nezgode kao štetnog događaja došlo isključivom krivnjom vozača vozila tih Zaštitnih snaga. Sudovi nižeg stupnja, zanemarujući postojanje Ugovora zaključenog između Vlade Bosne i Hercegovine i Ujedinjenih naroda o položaju Zaštitnih snaga UN u BiH, pogrešno uzimaju spomenuto vozilo Zaštitnih snaga kao vozilo inozemne registracije koje nije osigurano od automobilske odgovornosti, pa slijedom toga pogrešnom primjenom članka 93. i 85. Zakona o osiguranju imovine i osoba, smatraju tuženu pasivno legitimiranom, te je obvezuju na plaćanje naknade

štete. Međutim, prema točki 12. tog ugovora, motorna vozila Zaštitnih snaga UN, uključujući sva vojna motorna vozila, plovila i letjelice, neće biti predmet registriranja ili izdavanja dozvola od strane Vlade BiH, što je uvjetovano time da sva pomenuta prometna sredstva posjeduju osiguranje protiv trećih osoba koje zahtijevaju određene zakonske odredbe. Iz te točke Ugovora dalje slijedi da sva navedena prometna sredstva Zaštitnih snaga spomenuto osiguranje posjeduju u momentu prelaska naše državne granice, jer bi se inače u tom momentu, u protivnom, morala registrirati ili za njih izdavati dozvola, pa na pravilno rješenje ovog spora nema nikakvog utjecanja činjenica da se štetni događaj odigrao dana 12.3.1993. godine, a Ugovor zaključen 15.5.1993. godine.

(Vrhovni sud Federacije BiH, broj Rev. 23/96 od 13.2.1997. godine)

PORODIČNO PRAVO

32.

Članovi 272. i 273. Porodičnog zakona

BRAČNI DRUGOVI ZAJEDNIČKI I SOLIDARNO ODGOVARAJU ZA OBAVEZE KOJE U TOKU BRAČNE ZAJEDNICE PREUZME JEDAN OD NJIH, ZA POTREBE STICANJA ZAJEDNIČKE IMOVINE U BRAKU.

Iz obrazloženja:

Nižestepeni sudovi utvrđuju da je supruga tuženog pozajmila od tužioca 5.000 DEM za potrebe izgradnje zgrade za stanovanje, koja predstavlja zajedničku imovinu tuženog i njegove tadašnje supruge. Iz obrazloženja nižestepenih presuda proizilazi i da sudovi nalaze utvrđenim da je iznos zajma utrošen u izgradnju zajedničke zgrade, te da je za ovu pozajmicu znao tuženi.

Polazeći od ovih činjeničnih utvrđenja nižestepeni sudovi su pravilno primijenili materijalno pravo kada su tuženog, kao solidarnog dužnika obaveze vraćanja zajma, obavezali da vrati zajam u cjelini.

U smislu člana 272. stav 1. Porodičnog zakona, za obaveze koje je jedan bračni drug imao prije stupanja u brak ne odgovara drugi

bračni drug. *Argumentum a contrario*, mora se zaključiti da postoji zajednička odgovornost bračnih drugova za obaveze koje u toku bračne zajednice preuzme jedan od bračnih drugova za potrebe sticanja zajedničke imovine u braku. Ovo posebno kada za takvu obavezu zna i drugi bračni drug, te koristi u zajedničkom interesu pozajmljeni novac. Ovakav stav posredno proizilazi i iz odredbe člana 270. stav 1. Porodičnog zakona, po kojoj se kod diobe zajedničke imovine svakom bračnom drugu uračunava u njegov dio srazmjerna vrijednost onog što se duguje po osnovu zajedničkog sticanja u braku. Ovo znači da do diobe, s obzirom na karakter zajedničke imovine, obaveze koje su preuzeli bilo oba bračna druga zajedno, ili svaki od

njih posebno, radi sticanja te imovine, terete oba bračna druga kao solidarne dužnike, pa je tuženi, primjenom člana 414. stav 1. Zakona o obligacionim odnosima, mogao biti

obavezan na ispunjenje cjelokupne obaveze. Ovakve obaveze se, dakle, do diobe moraju tretirati jednako kao i obaveze iz člana 273. Porodičnog zakona.

(Vrhovni sud Federacije BiH, broj Rev-107/96. od 27.03.1997. godine)

33.

STOPA ZATEZNE KAMATE NA NOVČANA POTRAŽIVANJA

REFERAT

Na području Bosne i Hercegovine, tada u sastavu SFRJ, počev od 07.10.1989. godine, primjenjivao se novelirani propis člana 277. stav 1. Zakona o obligacionim odnosima, po kome dužnik koji zakasni s ispunjenjem novčane obaveze duguje, pored glavnice, i zateznu kamatu po stopi utvrđenoj saveznom zakonom. Istog dana stupio je na snagu i Zakon o visini stope zatezne kamate (Sl. list SFRJ, broj 57/89), kojim je propisana stopa zatezne kamate u visini eskontne stope koju mjesečno utvrđuje Narodna banka Jugoslavije uvećane za 20%, s tim da se obračun obavlja mjesečno primjenom konformne metode.

Oba pomenuta zakona su preuzeta kao zakoni RBiH nakon sticanja nezavisnosti (zakoni o preuzimanju, prvobitno uredbe sa zakonskom snagom, objavljeni su u "Službenom listu RBiH" br. 2/92 i 13/94). Ovim preuzimanjem mora se shvatiti da je izostavljena iz teksta člana 277. st. 1. ZOO riječ "savezni", a da je eskontna stopa koju utvrđuje Narodna banka BiH zamijenila kao obračunski pokazatelj, stopu koju je utvrđivala NBJ.

U sudskoj praksi jugoslovenskih sudova jedinstveno je zastupan stav da se odredbe Zakona o visini stope zatezne kamate primjenjuju samo kod utvrđivanja stope zatezne kamate na potraživanja u domaćoj valuti (dinarska), jer se radilo o izuzetno visokoj stopi revalorizacionog karaktera, koja je trebala da amortizuje efekte visoke inflacije karakteristične za period u kome je taj zakon donesen i primjenjivan. Smatralo se da je primjena ove stope neadekvatna ako je dug izražen u stranoj konvertibilnoj stabilnoj valuti, pa i kada se primjenjuje domaće pravo. Jedinstveno je nastavljeno sa primjenom zaključka usvojenog na XXI Koordinacionom sastanku privrednog sudstva Jugoslavije održanom od 25. do 27. maja 1988. godine u Đakovici (objavljen i u Biltenu sudske prakse VS BiH broj 3/88), po kome se na potraživanja izražena u stranoj valuti, ukoliko se u sporu primjenjuje domaće pravo, zatezna kamata obračunava po stopi koju na štedne uloge po viđenju odgovarajuće strane valute plaća banka zemlje valute.

Ovakva je praksa nastavljena i nakon sticanja nezavisnosti Bosne i Hercegovine, jer je domaća valuta dugi period bila depresirana i

u inferiornom odnosu prema konvertibilnoj stranoj valuti. Za taj period je, međutim, karakteristično proširenje obima plaćanja u stranoj valuti (posebno DEM), pa i legalno (na osnovu odredaba Zakona o prodaji robe za strana sredstva plaćanja iz 1992. god. i Zakona o kupovini i prodaji određenih roba i za strana sredstva plaćanja iz 1993. god.). Ugovaranje novčane obaveze u stranim sredstvima plaćanja pogotovu je prošireno nakon široke legalizacije 1994. godine bezgotovinskog plaćanja u DEM u unutrašnjem platnom prometu, da bi u 1995. god. ova valuta bila propisana kao isključivo obračunsko sredstvo, Zakonom o unutrašnjem platnom prometu, objavljenim u Sl. novinama Federacije BiH broj 2/95.

Sudovi su primjenjivali naprijed spomenuti zaključak modifikovan utoliko što se kao pokazatelj uzimala stopa kamate na štedne uloge po viđenju koju plaćaju poslovne banke u sjedištu povjerioca (dakle, domaće), jer se smatralo da ta stopa adekvatnije izražava gubitak domaćeg povjerioca ako novčana obaveza izražena u stranoj valuti nije na vrijeme ispunjena.

Dosuđivanje zatezne kamate po stopi iz preuzetog Zakona o visini stope zatezne kamate zadržano je samo kod potraživanja koja glase na domaću valutu ukoliko ispunjenje dosuđenog potraživanja nije valutnom klauzulom bilo vezano za određeni iznos strane valute.

Ovo je bilo i razumljivo jer je eskontna stopa, koja predstavlja osnovicu stope zatezne kamate, bila izrazito visoka. Tako je po odlukama NB BiH o kamatnim stopama ova stopa iznosila od 16.8.1992. god. 20% mjesečno, od 1.7.1993. god. 44% mjesečno, od 30.7.1994. god. 40% mjesečno od 26.12.1994. god. 20% mjesečno, a od 1.5.1995. god. 10% mjesečno.

Karakteristično je, međutim, opadanje eskontne stope (to je stopa koju centralna banka utvrđuje na kredite iz primarne emisije i predstavlja osnovicu za utvrđivanje cijene bankarskog kredita), do koga dolazi u toku 1994. i 1995. god. Poslije novčane reforme sredinom 1994. god. dolazi, naime, do jačanja unutrašnje konvertibilnosti domaće valute i vidnog smanjenja inflacije, te stabil-

nosti deviznog kursa (kako zvaničnog, tako i onog na crnom tržištu) jer se primarna emisija sve više zasniva na deviznoj rezervi Centralne banke. Ovo vodi daljnjem upadljivom smanjenju eskontne stope, pa se ova snižava od 1.7.1995. god. na 10% tromjesečno, od 1.4.1996. god. na 20% godišnje i od 1.1.1997. god. na 10% godišnje, uz zadržani konformni metod obračuna svakog mjeseca.

Sličan razvoj je ispoljen i u Herceg Bosni. Na tom području do 15.12.1993. godine promet se obavljao u HRD, a od tog datuma ravnopravno u HRD i DEM, da bi počev od 30.5.1994. godine u platnom prometu ravnopravno učestvovala tri valute: kune, DEM i USD, a od 1.7.1995. god. kune i DEM: Odlukom Vlade HZ, kasnije HR Herceg Bosne, određivana je stopa zatezne kamate i ona je iznosila do 31.8.1992. oko 15% mjesečno, do kraja 1992. godine između 26 i 30% mjesečno, od 1.1.1993. godine 34% mjesečno, da bi naglo pala od 30.5.1994. god. na 30% godišnje, a od 18.11.1994. god. na 22% godišnje. Sudovi na ovom području su do 30.5.1994. godine dosuđivali zateznu kamatu po stopi određenoj odlukom Vlade samo na potraživanja u domaćoj valuti, a isto kao i sudovi u RBiH na potraživanja u stranoj valuti, da bi od 30.5.1994. god. dosuđivali zateznu kamatu na sva potraživanja po stopi određenoj odlukom Vlade.

U toku perioda pojačanog stabiliziranja domaćeg novca i liberalizovanog plaćanja stranom valutom u domaćem platnom prometu, donosi se novi Zakon o visini stope zatezne kamte (objavljen u "Službenim novinama Federacije BiH" broj 18/96 od 1.10.1996. god.) koji je stupio na snagu danom objave. Po odredbama ovog zakona, dužnik koji zakasni sa ispunjenjem novčane obaveze, duuguje zateznu kamatu na iznos duga do trenutka isplate, po stopi koju propisuje Vlada Federacije BiH. Vlada: FBiH je Odlukom o visini stope zatezne kamate objavljenoj u "Službenim novinama Federacije BiH" broj 25/96 od 23.12.1996. god. odredila ovu stopu na 28%, ne precizirajući da li se radi o godišnjoj ili mjesečnoj stopi. Kako je, međutim, odredbama člana I. stav 2. pomenutog zakona, propisano da se za razdoblje kraće od godinu dana primjenjuje konformni način obračuna kamate, može se zaključiti da je Zakonom propisana zatezna kamata po stopi na godišnjem nivou. U članu 1. stav 1. novog Zakona, propisano je, međutim, da se zatezna kamata po odredbama ovog zakona plaća na novčane obaveze iz dužničko-povjerilačkih odnosa zasnovanih na ugovorima u privredi (pojam ovog ugovora je dat u članu 25. stav 2. ZOO), što je ponovljeno i u Odluci Vlade, a po odredbama člana 3. Zakona, danom njegovog stupanja na snagu prestaje primjena propisa o visini

stope zatezne kamate koji su se primjenjivali na teritoriji Federacije BiH.

Poslije stupanja na snagu pomenutog Zakona (sa Odlukom) postavlja se pitanje kako dosuđivati zateznu kamatu na novčane tražbine koje ne potiču iz ugovora u privredi te da li po odredbama novog Zakona dosuđivati i zateznu kamatu na novčane tražbine u stranoj valuti, odnosno domaćoj, ali čija se visina utvrđuje po kursu strane valute u momentu ispunjenja, ukoliko se zasnivaju na ugovorima u privredi.

Po odredbama člana 277. stav 1. ZOO, koji novim Zakonom nije izmijenjen, svaki dužnik novčane obaveze duuguje u slučaju docnje zateznu kamatu po stopi određenoj zakonom. Ako bi se član 3. novog Zakona shvatio doslovno, proizilazilo bi da od njegovog stupanja na snagu, zakon više ne određuje stopu zatezne kamate na novčane tražbine koje se ne zasnivaju na ugovorima u privredi, pa u ovom dijelu član 277. stav 1. ZOO postaje neprimjenjiv. Mislim da je ovo neprihvatljivo i predlažem da se član 3. novog Zakona protumači tako da prestaje primjena preuzetog Zakona o visini stope zatezne kamate samo u djelu koji je regulisan novim Zakonom, a do daljeg, u odnosu na ostale novčane tražbine, dosuđuje zatezna kamata po dosadašnjem Zakonu (po stopi u visini eskontne stope uvećane za 20%) ako su tražbine u BH dinarima, a ako su u kunama po stopi od 22% godišnje. Na ovaj način bi stopa zatezne kamate za ove tražbine bila niža, ali je i opravdano da se da veća naknada povjeriocima koji profesionalno posluju na tržištu, kada tražbine potiču iz njihovih međusobnih odnosa.

Ostaje otvoreno pitanje šta ubuduće sa tražbinama u stranoj valuti ili u domaćoj kada se ispunjenje veže za kurs strane valute. S obzirom na momenat u kome je stupio na snagu novi Zakon (široko legalno plaćanje u stranoj valuti - DEM, tako da je postala alternativno platežno sredstvo, pogotovo kod tražbina iz ugovora u privredi i stabilan kurs DEM i domaće valute), mislim da novi Zakon treba primjenjivati i kod dosuđivanja zatezne kamate na tražbine iz ugovora u privredi izražene u stranoj valuti ili domaćoj sa valutom klauzulom. Ovim bi se stopa značajno povećala u odnosu na dosada dosuđivanu, ali je dosadašnja i bila preniska i stoga nerealna (oko 3% godišnje, što je daleko ispod stope zatezne kamate u samoj SR Njemačkoj, gdje iznosi 7% godišnje).

Mislim, da bi bilo poželjno s obzirom na naprijed iznijete okolnosti, odustati od dosadašnje prakse u pogledu dosuđivanja stope zatezne kamate i na tražbine u stranoj valuti ili sa valutom klauzulom, i kada ne potiču iz ugovora u privredi, jer više nema razloga za nejednako postupanje u ovoj oblasti, kada se radi o primjeni domaćeg prava.

Mogli bismo se opredijeliti za stav da se i na ove tražbine dosuđuje zatezna kamata počev od 1.4.1996. god. po eskontnoj stopi NB BiH uvećanoj za 20%, ako je strana valuta alternacija BH dinaru, a po stopi određenoj Odlukom Vlade od 30.5.1994. god. ako je alternacija kuni, te da se ovako nastavi i nakon stupanja na snagu sadašnjeg Zakona o visini stope zatezne kamate. Od tih datuma su,

naime, stope utvrđivane na godišnjem nivou i u smanjenom obimu, tako da su izražavale realno obeštećenje za zakašnjenja u plaćanju i obaveza izraženih u stranjoj valuti.

Predlažem da građansko - upravno odjeljenje Vrhovnog suda Federacije BiH usvoji, u smislu člana 19. Zakona o Vrhovnom sudu Federacije BiH, slijedeći

ZAKLJUČAK

I. Povjeriocima potraživanja izraženih u BH dinarima ili kunama, koja ne potiču iz ugovora u privredi, pripada zatezna kamata i nakon stupanja na snagu Zakona o visini stope zatezne kamate ("Službene novine Federacije BiH", broj 18/96), dana 1.10.1996. god, po stopi i načinu obračuna određenim dotadašnjim propisima (po eskontnoj stopi NB BiH uvećanoj za 20% za potraživanja u BHD, a po stopi od 22% godišnje za potraživanja u kunama).

II. Povjeriocima potraživanja izraženih u DEM ili drugoj stranoj konvertibilnoj valuti, kao i povjeriocima potraživanja izraženih u BHD ili kunama, ako je ugovoreno ispunjenje po kursu strane valute (valutna klauzula), ukoliko treba primijeniti domaće pravo, zatezna kamata se obračunava po stopi kao i na

potraživanja izražena u domaćoj valuti i to za potraživanja od dužnika sa područja na kome je domaće platežno sredstvo BHD, počev od 1.4.1996. god, a za potraživanja od dužnika sa područja na kome je domaće platežno sredstvo kuna, od 30.5.1994. godine. Do tada, zatezna kamata na ova potraživanja se plaća po stopi koju na štedne uloge po viđenju odnosno strane valute plaćaju komercijalne banke u prebivalištu, odnosno sjedištu povjerioca.

Na potraživanja iz ove tačke koja potiču iz ugovora u privredi, počev od dana 1.10.1996. godine, povjeriocima pripada zatezna kamata po odredbama Zakona o visini stope zatezne kamate ("Službene novine Federacije BiH", broj 18/96).

34.

Na sjednici građansko-upravnog odjela Vrhovnog suda Federacije BiH, održanoj dana, 25. lipnja 1997. godine, temeljem članka 19.

Zakona o Vrhovnom sudu Federacije BiH, donesen je

ZAKLJUČAK

I. Vjerovnicima tražbina koje ne potječu iz ugovora u privredi, a glase na BH dinare ili kune, pripada zatezna kamata i nakon stupanja na snagu Zakona o visini stope zatezne kamate ("Službene novine Federacije BiH", broj 18/96) dana 01.10.1996. godine, po stopi i metodu obračuna reguliranim dotadašnjim propisima (po eskontnoj stopi NB BiH uvećanoj za 20% za tražbine u BHD, a po stopi od 22% godišnje za tražbine u kunama).

II. Vjerovnicima tražbina koje glase na DEM ili drugu inozemnu konvertibilnu valutu, kao i vjerovnicima tražbina koje glase na BH dinare ili kune, ali je ugovoreno ispunjenje po kursu strane valute (valutna klauzula), ukoliko je mjerodavno domaće pravo, zatezna kamata obračunava se po stopi i metodu

obračuna kao i na tražbine u domaćoj valuti i to za tražbine od dužnika sa područja na kome je pretežito domaće platežno sredstvo BH dinar, od 01.04.1996. godine, a za tražbine od dužnika sa područja na kome je pretežito domaće platežno sredstvo kuna, od 30.05.1994. godine. Do tada, zatezna kamata na ove tražbine obračunava se po stopi koju na štedne uloge po viđenju odnosno inozemne valute plaćaju komercijalne banke u prebivalištu, odnosno sjedištu vjerovnika. Na tražbine iz ove tačke koje potječu iz ugovora u privredi, od 01.10.1996. godine vjerovnici imaju pravo na zateznu kamatu po propisima Zakona o visini stope zatezne kamate ("Službene novine Federacije BiH", broj 18/96).

Obrazloženje:

Dana 01.10.1996. godine objavljen je i stupio na snagu Zakon o visini stope zatezne kamate ("Službene novine Federacije BiH", broj 18/96), po kome dužnik koji zadocni sa ispunjenjem novčane obaveze koja potječe iz dužničko-vjerovničkih odnosa utemeljenih na

ugovorima u privredi, duuguje zateznu kamatu po stopi koju propisuje Vlada Federacije BiH. Ovim zakonom je propisano i da danom njegovog stupanja na snagu prestaje primjena propisa o visini stope zatezne kamate koji su se primjenjivali na teritoriju Federacije BiH.

od. 7.7.1997

po...
se... 27/97

Do stupanja na snagu ovog zakona, na teritoriju Federacije BiH na kome su se primjenjivali propisi Republike Bosne i Hercegovine, a na kome je domaće plaćevno sredstvo bio BH dinar, zatezna kamata na tražbine u domaćoj valuti bez obzira na podrijetlo određivala se po propisima Zakona o visini stope zatezne kamate ("Sl. list SFRJ", broj 57/89), preuzetog kao zakon RBiH (po eskontnoj stopi Narodne banke BiH uvećanoj za 20%, putem konformnog obračuna). Na području Herceg Bosne, na kome je kao domaće plaćevno sredstvo korišten hrvatski dinar, a potom kuna, zatezna kamata se određivala po stopi koju je propisivalo isprva Hrvatsko vijeće obrane, a potom Vlada HR Herceg-Bosne, također za sve tražbine bez obzira na pravni temelj. Pomenuti propisi su primjenjivani i nakon stupanja na snagu Ustava Federacije BiH, sukladno prijelaznoj odredbi iz članka 5. stavak 1. ovog Ustava. U sudskoj praksi postalo je upitno da li nakon stupanja na snagu Federalnog Zakona o visini stope zatezne kamate, vjerovnici tražbina kojima nije temelj ugovor u privredi, imaju pravo na zateznu kamatu i ako imaju, po kojoj stopi.

Po odredbama Zakona o obveznim odnosima (članka 277. stavak 1.), dužnik koji zakasni s ispunjenjem novčane obveze duguje zateznu kamatu po stopi utvrđenoj zakonom. Ova odredba se primjenjuje i sada na cijelom području Federacije BiH. Polazeći od ove zakonske norme, mora se zaključiti da se i nakon stupanja na snagu federalnog zakona o visini stope zatezne kamate, na teritoriju Federacije BiH primjenjuju dosadani propisi o visini stope zatezne kamate kod tražbina koje ne potječu iz ugovora u privredi, jer za ove tražbine novim zakonom nije utvrđena stopa zatezne kamate. Ne bi bio prihvatljiv zaključak da je, stupanjem na snagu federalnog zakona o visini stope zatezne kamate, prestala mogućnost dosude ove kamate na tražbine koje nisu spomenute u federalnom zakonu, jer bi to značilo neprimjenjivanje temeljne odredbe iz koje proizilazi pravo vjerovnika na zateznu kamatu u slučaju docnje dužnika.

Iz ovih razloga usvojen je zaključak pod točkom I. Stopa zatezne kamate na tražbine u kunama od 22% godišnje utvrđena je posljednjom Odlukom Vlade HR Herceg Bosne, sa dještvom od 18.11.1994. godine i od tada nije mijenjana, pa će se po ovoj stopi nastaviti obračun zatezne kamate na tražbine koje ne potječu iz ugovora u privredi, a na ovakove tražbine koje glase na BH dinare, po eskontnoj stopi NB BiH uvećanoj za 20%, sve dok zakonom Federacije BiH ne bude drukčije propisano jedinstveno za teritoriju Federacije BiH.

U sudskoj praksi je zauzimano jedinstveno stajalište da se pozitivno-pravni propisi o visini stope zatezne kamate ognuose samo na

novčane tražbine u domaćoj valuti. Ovo stoga što je ova valuta bila nekonvertibilna i depresirana, novčani sustav je bio karakteriziran visokom inflacijom i stalnim obezvrijeđivanjem domaćeg novca, pa je samo tim novčanim tražbinama bila primjerena visoka stopa zatezne kamate. Ovakovo stajalište sudova zadržano je i nakon disolucije SFRJ, na cijelom teritoriju BiH koji sada čini teritorij Federacije BiH, pa su sudovi na tražbine u stranoj valuti u slučajevima kada je mjerodavno domaće pravo dosuđivali zatezne kamate po stopi koju komercijalne banke u prebivalištu, odnosno sjedištu vjerovnika koriste kod obračuna kamate na štedne uloge po viđenju u odnosnoj stranoj valuti. Smatralo se da je ovako obračunata zatezna kamata primjerena prosječna naknada zbog zakašnjenja dužnika u ispunjenju obveze isplate strane valute. Na isti način se sudilo i kod tražbina izraženih u domaćem novcu, ali kada je ispunjenje bilo zavisno od kursa strane valute u tom momentu (kod ugovora sa valutnom klauzulom), jer se ovakvim ugovaranjem osiguravala neumanjena vrijednost glavne tražbine.

Ovakova praksa je imala puno opravdanje u prilikama kada je eskontna stopa NB BiH znala doseći i 44% mjesečno, a stopa zatezne kamate u Herceg-Bosni 34% mjesečno (tijekom 1993. god.). U kasnijem periodu, međutim, dolazi do štabilizacije domaće valute i čvrstog deviznog tečaja, a široko se liberalizuje plaćanje u stranoj valuti (DEM) i u unutarnjem platnom prometu između domaćih pravnih subjekata (pravnih i fizičkih osoba). Kao izraz ovih promjena dolazi i do izrazitog pada stope zatezne kamate, tako da se na teritoriju Herceg-Bosne na kome je pretežito domaće plaćevno sredstvo kuna stopa zatezne kamate počev od 30.05.1994. godine, određuje na 30% godišnje, a počev od 22.11.1994. godine na 22%. Nešto usporeniji je ovakav razvoj na teritoriju na kome je pretežito plaćevno sredstvo BH dinar, te na ovom teritoriju eskontna stopa NB BiH, na temelju koje se izračunava stopa zatezne kamate, određuje se na godišnjem nivou od 01.04.1996. godine i to najprije na 20% , a od 01.01.1997. godine na 10%.

Zaključeno je da od momenta kada je otpočelo utvrđivanje stopa na godišnjem nivou i u smanjenom obujmu, tako da zatezna kamata obračunata po tim stopama predstavlja realno obeštećenje i za zakašnjenja u plaćanju novčanih obveza u stranoj valuti ili domaćoj, ali sa valutnom klauzulom, nema više razloga za nejednako postupanje kod određivanja stope zatezne kamate zavisno od toga na koju valutu glasi obveza, naravno ukoliko je mjerodavno domaće pravo. Iz ovih razloga je donesen zaključak u stavku jedan pod II.

Dosljedno prednjem stajalištu, usvojen je u stavku 2. pod II. i zaključak da se kod ovih

• tražbina, ukoliko potječu iz dužničko-vjerovničkih odnosa utemeljenih na ugovorima u privredi, određuje stopa zatezne kamate po propisima Zakona o visini stope zatezne kamate ("Službene novine Federacije

BiH", broj 18/96) - od dana stupanja na snagu tog zakona (dana 01.10.1996. god.). Ta stopa je određena Odlukom Vlade Federacije BiH ("Službene novine Federacije BiH", broj 25/96) na 28% godišnje.

sam organ postupajući u skladu sa odredbama člana 136. stav 3, 168. i 169. ZUP-a.

Prvostepeni organ je u obrazloženju svog rješenja naveo, a to je prihvatila i tužena odbijajući tužiocu žalbu, da se nije moglo utvrditi i ocijeniti da li je kod tužioca za vrijeme dok se nalazio u OS Armije BiH došlo do pogoršanja zdravstvenog stanja koje bi bilo u uzročnoj vezi sa učešćem u OS, jer nedostaje medicinska dokumentacija o zdravstvenom stanju tužioca prije stupanja u Oružane snage Armije BiH. To znači da u pogledu tužiočevog zdravstvenog stanja prije stupanja u Armiju BiH nije utvrđeno pravo stanje stvari (materijalna istina) koje bi predstavljalo osnov za donošenje pravilnog i zakonitog rješenja u smislu člana 7. preuzetog Zakona o opštem upravnom postupku, nego da je prvostepeno, odnosno osporeno drugostepeno rješenje, zasnovano na nepotpuno utvrđenom činjeničnom stanju. Organi uprave su mogli da odbiju tužiočev zahtjev za priznavanje svojstva ratnog vojnog invalida i prava po tom osnovu samo u slučaju da su, u skladu sa naprijed citiranim odredbama preuzetog Zakona o opštem upravnom postupku, na osnovu savjesne i brižljive ocjene svakog dokaza posebno i svih dokaza zajedno, kao i na osnovu rezultata cjelokupnog dokazivanja, došli do potpunog uvjerenja da je tužilac i prije stupanja u OS Armije BiH bolovao od svih ovih bolesti od kojih sada boluje, te da do pogoršanja njegovog zdravstvenog stanja i pojave novih bolesti, nije došlo zbog učešća u OS Armije BiH (nego da je to rezultat uobičajenog toka bolesti, odnosno razloga koji nisu u uzročnoj vezi sa učešćem u OS Armije BiH), te da, eventualno kod tužioca ne postoji invaliditet u onom procentu koji mu daje pravo na sticanje svojstva ratnog vojnog invalida.

Kada je tužilac tokom upravnog postupka tvrdio, a što ponavlja i u tužbi, da je prije stupanja u OS Armije BiH bio potpuno zdrav, te da je oslobođen služenja redovnog vojnog roka u bivšoj JNA (što mora biti davno, jer je

rođen 1929. godine) i da su bolesti od kojih sada boluje (hepatitis chr. evolutiva, lumbosialgia, diabetes mellitus, prostatitis, gastritis) nastale za vrijeme učešća u Armiji BiH i u vezi sa tim učešćem, te predlagao dokaze za ovakve svoje tvrdnje uvidom u rješenje o oslobađanju od služenja redovnog vojnog roka i medicinsku dokumentaciju na osnovu koje je to rješenje doneseno, i zdravstveni karton od prije stupanja u OS Armije BiH, onda su organi uprave ove dokaze morali pribaviti bilo od tužioca - ako ih posjeduje ili su mu dostupni, a ako nisu da ih sami pribave, jer ih na to obavezuju odredbe člana 136. stav 3, 168. i 169. preuzetog ZUP-a. U osporenom rješenju se navodi i to da bolesti od kojih tužilac boluje nisu ni objektivizirane kliničkim i laboratorijskim pretragama, ali ako je drugostepeni organ smatrao da su za pravilno rješenje spora potrebne i ove pretrage (osim specijalističkih nalaza i nalaza Klinike za endokrinologiju, dijabetes i bolesti metabolizma KCV S., koji se nalaze u spisima predmeta), onda je trebalo da uputi tužioca da izvrši i te pretrage i da nalaze priloži uz svoj zahtjev, jer se radi o dokazima koje je moguće vrlo lako pribaviti, a ne i iz razloga što tužilac nije priložio i te nalaze, odbiti zahtjev tužioca.

Donoseći rješenja koja nisu u skladu sa naprijed citiranim odredbama preuzetog ZUP-a, organi uprave su povrijedili navedena pravila upravnog postupka, a drugostepeni organ još i pravila iz člana 242. stav 1. preuzetog ZUP-a, jer je prihvatio nepotpuno utvrđeno činjenično stanje umjesto da je upotpunio činjenično stanje bilo sam bilo preko prvostepenog organa, kako mu to nalažu odredbe tog člana. Zbog toga je ovaj sud, uvažanjem tužbe, poništio osporeno rješenje na osnovu člana 39. stav 2. i 42. stav 2. preuzetog Zakona o upravnim sporovima, s tim da se postupi po primjedbama suda i nakon toga donese novo zakonito i pravilno rješenje o tužiočevom zahtjevu".

(Presuda Vrhovnog suda FBiH, broj U. 39/94 od 10.3.1997. godine)

37.

Članovi 12. i 125. stav 2. i 249. Zakona o opštem upravnom postupku - savezni

IZMJENA MATERIJALNOG PROPISA ILI POGREŠNA PRIMJENA MATERIJALNOG PRAVA NIJE RAZLOG ZA OBNOVU POSTUPKA U SMISLU ČLANA 249. ZAKONA O OPŠTEM UPRAVNOM POSTUPKU.

NIJE NASTUPILA MATERIJALNA PRAVOSNAŽNOST RJEŠENJA KOJIM JE ODBIJEN ZAHTJEV STRANKE (NEGATIVNO RJEŠENJE), JER SE TAKVIM RJEŠENJIMA NE STIČE NIKAKVO PRAVO NITI NALAŽU OBAVEZE ZA STRANKU ILI TREĆE LICE, PA ORGANI UPRAVE NE MOGU ODBAČITI ZAHTJEV STRANKE ZBOG PRESUĐENE STVARI U SLUČAJU KADA JE RANIJIM RJEŠENJEM U ISTOJ STVARI ZAHTJEV BIO ODBIJEN.

Iz obrazloženja:

"Izmjena materijalnog propisa (i kada bi postojala) ili eventualno pogrešna primjena materijalnog prava nije razlog za obnovu postupka u smislu člana 249. preuzetog Zakona o opštem upravnom postupku (ovim članom taksativno su navedeni razlozi iz kojih se postupak okončan konačnim rješenjem može obnoviti), pa je tuženi postupio u skladu sa zakonom, kada je, pozivom na odredbe člana 256. stav 2. preuzetog ZUP-a, prijedlog tužioca za obnovu postupka okončanog rješenjem Republičkog sekretarijata za finansije - Republičke uprave za imovinsko-pravne poslove broj 10-473-100/86 od 6.5.1986. godine odbacio, zbog čega se tužba u tom pravcu ukazuje neosnovanom.

Nadalje, da li se radi o pravosnažnom rješenju stvari, što može biti razlog za donošenje rješenja po članu 125. stav 2. preuzetog ZUP-a, treba cijeniti sa aspekta člana 12. tog zakona, kojim je izričito propisano da je pravosnažno ono rješenje, koje ima formalnu pravosnažnost, a kojim je stranka stekla određena prava, odnosno kojim su stranci određene neke obaveze (materijalna pravosnažnost), što znači da se materijalna pravosnažnost ne odnosi na tzv. negativna rješenja (kojim je odbijen zahtjev stranke, kao u konkretnom slučaju kada je u pitanju zahtjev tužioca za deeksprijaciju), budući da se takvim rješenjima ne stiče nikakvo pravo niti halazu obaveze, kako za stranku tako ni za treća lica. Prema tome,

ako je ranijim rješenjem zahtjev tužioca za deeksprijaciju konačno i odbijen (a to će biti ukoliko je tužiocu uručeno rješenje tuženog od 29.8.1991. godine) nema smetnji da on podnese isti zahtjev u istoj stvari, pa je nadležni organ dužan da o takvom zahtjevu, ukoliko je podnesen u okviru roka iz člana 32. stav 7. Zakona o eksproprijaciji, a na osnovu činjenica koje utvrdi, donese meritorno rješenje, a ne da ga odbaci, pri čemu će svakako uzeti u obzir novonastale činjenice i okolnosti, koje je stranka u zahtjevu istakla, kao i novi propis ako je raniji propis u međuvremenu izmijenjen vodeći računa o odredbama člana 32. stav 4, 5. i 7. Zakona o eksproprijaciji. Pri tome, valja ukazati da su za rješavanje u upravnim stvarima u prvom stepenu stvarno nadležni opštinski organi uprave (član 18. stav 2. preuzetog ZUP-a), pa je tuženi, kao drugostepeni organ, odlučujući u prvom stepenu povrijedio načelo dvostepenosti izraženo u članu 11. tog zakona, dakle povrijedio je pravila upravnog postupka na štetu tužioca.

S obzirom na iznijete razloge, a da bi nadležni upravni organ (prvostepeni) postupio u skladu sa primjedbama i uputama suda nakon što mu tuženi ustupi predmet na rješavanje, sud je, djelimičnim uvažanjem tužbe, poništio tačku 2. dispozitiva osporenog rješenja na osnovu člana 42. stav 2. u vezi sa članom 39. stav 2. preuzetog Zakona o upravnim sporovima".

(Presuda Vrhovnog suda FBiH, broj U. 124/96 od 17.10.1996. godine)

38.

Članovi 66. stav 3. i 219. stav 1. Zakona o opštem upravnom postupku - savezni

Član 1. Zakona o parničnom postupku - savezni

Član 34. stav 1. tačka 10. Zakona o redovnim sudovima - republički

Član 18. Porodičnog zakona - republički

ZAHTEJEV TUŽITELJICE DA SE U MATIČNOJ KNJIZI VJENČANIH IZVRŠI UPIS BRAKA SA DRUGIM LICEM, A NE ONIM NA KOJE JE UPIS IZVRŠEN, NE PREDSTAVLJA ZAHTEJEV ZA ISPRAVKU UPISA, NEGO ZAHTEJEV ZA UTVRĐENJE POSTOJANJA BRAKA SA DRUGIM LICEM, A ZA ODLUČIVANJE O TAKVOM ZAHTEJEVU NIJE NADLEŽAN ORGAN UPRAVE, NEGO SUD.

Iz obrazloženja:

"Organi uprave su postupili u skladu sa zakonom - odredbama člana 66. stav 3. preuzetog Zakona o opštem upravnom postupku kada su konačno u upravnom postupku odbacili tužiteljičin zahtjev zbog nenadležnosti. I po ocjeni suda, tužiteljičin zahtjev po svom sadržaju i suštini ne predstavlja zahtjev za ispravku upisa u matičnim knjigama vjenčanih, nego zahtjev za utvrđenje postojanja braka, kako to pravilno smatraju i organi uprave. Ispravka se može tražiti samo onda ako se radi o tzv. "tehničkim greškama", a to su greške u imenima, bro-

jevima, pisanju ili računanju, kao i druge očigledne netačnosti (član 219. stav 1. preuzetog ZUP-a), a kada se radi o uvjerenjima, i drugim ispravama koja izdaju državni organi o činjenicama o kojima se vodi službena evidencija i koja se moraju izdavati saglasno podacima službene evidencije, a koja imaju značaj javne isprave, a takav značaj ima i izvod iz matične knjige vjenčanih, ispravka bi se mogla tražiti samo u slučaju ako izdati izvod nije u skladu sa podacima službene evidencije iz matične knjige vjenčanih.

Tužiteljica je u zahtjevu navela da je u matičnim knjigama vjenčanih Opštine T. i vjenčanom listu navedeno da je ona dana 28.6.1958. godine zaključila brak sa V. P., sinom M. i M., rođenim u S. 9.6.1921. godine, iako je tada zaključila brak sa V. P., sinom L. i L., rođenim u S. 24.7.1925. godine, te da je isto upisano i u župskom uredu T. 9.12.1959. godine, jer je nakon građanskog, zaključila i crkveni brak. Zato je zahtjevom od 14.4.1995. godine tražila da se u matičnoj knjizi vjenčanih za Opštinu T. izvrši odgovarajuća ispravka. Tužiteljica je odmah nakon toga, dana 14.6.1995. godine, podnijela i tužbu Osnovnom sudu T. za utvrđenje da nije zaključila brak sa V. P., sinom M. i M., a njen tužbeni zahtjev je usvojen pravosnažnom presudom tog suda broj P-431/95 od 21.12.1995. godine, pa kako je tom presudom naloženo Matičnom uredu Opštine T. da u matičnoj knjizi vjenčanih za 1958. godinu pod rednim brojem 223. izvrši brisanje V. P., sina M. i M., kao ženika, za pretpostaviti je da je ovo i učinjeno. Prema

tome, u matičnoj knjizi vjenčanih više nije upisan ni brak tužiteljice sa V. P., sinom M. i M., a brak sa V.P., sinom L. i L., nije ni bio upisan. Tužiteljica, dakle, traži ne ispravku upisa, nego potpuno novi upis, koji se u ovom slučaju, budući da je V. P., sin L. i L., umro, može izvršiti samo na osnovu pravosnažne sudske presude, a u skladu sa odredbama člana 18. Porođičnog zakona ("Službeni list RBiH", br. 21/79, 42/89) kojim je predviđeno pravo na tužbu za utvrđenje postojanja braka licu koje za to ima pravni interes a u vezi sa članom 1. preuzetog Zakona o parničnom postupku i člana 34. stav 1. tačka 10. Zakona o redovnim sudovima ("Službeni list RBiH", br. 19/86, 25/88, 33/89 i "Službeni list RBiH", br. 6/92, 11/92, 19/93, 13/94).

Iz izloženog slijedi da tuženi nije povrijedio zakon na štetu tužiteljice, pa je sud zato tužbu odbio primjenom člana 42. stav 2. preuzetog Zakona o upravnim sporovima".

(Presuda Vrhovnog suda FBiH, broj, U. 54/96 od 7.5.1997. godine)

39.

Članovi 87. i 224. Zakona o opštem upravnom postupku - savezni

Članovi 7. st. 2. i 24. st. 1. Zakona o upravnim sporovima - savezni

Član 23. Zakona o preuzimanju Zakona o opštem upravnom postupku - republički

Član 1. Zakona o neprimjenjivanju Zakona o upravnim sporovima - republički

Članovi 1. i 2. Zakona o prestanku važenja Zakona o upravnim sporovima - republički

PRAVNA SITUACIJA KADA JE UPRAVNI AKT DONESEN A NEMA DOKAZA DA JE STRANCI LIČNO DOSTAVLJEN, UZ OČIGLEDNU OKOLNOST DA JE STRANKA SAZNALA ZA DONESENI AKT I NJEGOVU SADRŽINU, MORA SE UPODOBITI LIČNO IZVRŠENOJ DOSTAVI AKTA SA DANOM TAKVOG SAZNAJANJA.

STRANKE KOJIMA JE PREUZETIM ZAKONOM O UPRAVNIM SPOROVIMA PRIZNATO PRAVO DA U ODREĐENIM UPRAVNIM STVARIMA POKREĆU I VODE UPRAVNI SPOR, NISU IZGUBILE TO PRAVO (NISU LIŠENE TOGA PRAVA) DONOŠENJEM ZAKONA O NEPRIMJENJIVANJU ZUS-A, NEGO ISTO NEĆE MOĆI DA OSTVARUJU ZA VRIJEME NEPOSREDNE RATNE OPASNOSTI ILI ZA VRIJEME RATNOG STANJA, ODNOSNO U PERIODU VAŽENJA TOG ZAKONA OD 15.6.1992. DO 2.9.1995. GODINE, UZ IZUZETAK STRANAKA U UPRAVNIM SPOROVIMA U KOJIMA ŽALBA NIJE DOPUŠTENA ILI NADLEŽNI ORGAN PO NJIHOVOM ZAHTJEVU ILI ŽALBI NIJE ODLUČIO, KOJE SU I U TOM PERIODU OVLAŠTENE DA TUŽBOM POKREĆU I VODE UPRAVNI SPOR.

Iz obrazloženja:

"Osporenu odluku donio je tuženi u funkciji Skupštine RBiH, na prijedlog ministra pravde, na sjednici od 15.9.1994. godine, a na osnovu odredaba člana 20. Zakona o okružnim vojnim sudovima ("Službeni list RBiH", br. 12/92, 21/92, 23/92, 17/93, 22/93 i 13/94) kojima je ovlašćen da bira i razrješava sudije i sudije porotnike okružnih vojnih sudova. Tačkom 1. te odluke koja je

objavljena u ("Službeni list RBiH", broj 25/94 od 16.9.1994. godine) tužilac je razriješen dužnosti sudije u Okružnom vojnom sudu u B.L., zbog teže povrede radne dužnosti. Objavljena odluka u navedenom službenom listu nema obrazloženja zakonskog osnova po kojem je tužilac razriješen, a tužilac u tužbi tvrdi da mu tuženi tu odluku nije dostavio nego da je za njeno postojanje saznao iz službenog

lista dana 2.10.1995. godine. Pošto tuženi nije sudu dostavio traženi spis sud nije imao dokaza o tome da je tužiocu lično uručen osporeni akt za čije donošenje je on očigledno saznao, kao i za njegovu sadržinu, iz službenog lista dana 2.10.1995. godine, pa s obzirom da je tužbu predao sudu 5.10.1995. godine, prihvatio je da je tužba predata u zakonskom roku. Ovo iz razloga što je odredbama člana 24. stav 1. Zakona o upravnim sporovima propisano da se tužba podnosi u roku od 30 dana od dana dostavljanja upravnog akta stranci koja je podnosi. Pravna situacija kada je upravni akt donesen a nema dokaza da je stranci lično dostavljen, uz očiglednu okolnost da je stranka saznala za doneseni akt i njegovu sadržinu, kao što je u konkretnoj upravnoj stvari, mora se upodobiti lično izvršenoj dostavi i time prihvatiti da je dostava osporene odluke izvršena tužiocu dana 2.10.1995. godine, pa prema tome i predata u zakonom predviđenom roku.

Ne može se prihvatiti pravni stav tuženog iznesen u odgovoru na tužbu da po tužbi tužioca nema mjesta upravnom sporu iz razloga što je u vrijeme donošenja osporene odluke važio Zakon o neprimjenjivanju Zakona o upravnim sporovima ("Službeni list RBiH", br. 6/92 i 13/94). Ovaj zakon je bio na snazi od 15.6.1992. godine do 2.9.1995. godine kada je prestao da važi na osnovu (čl. 1. i 2.) Zakona o prestanku važenja Zakona o neprimjenjivanju ZUS-a ("Službeni list RBiH", broj 33/95), te je osporena odluka od 15.9.1994. godine donesena za vrijeme njegovog važenja. Međutim, odredbe člana 1. tog zakona, da se ZUS koji je preuzet kao republički zakon neće primjenjivati za vrijeme

neposredne ratne opasnosti ili za vrijeme ratnog stanja, osim odredaba koje se odnose na upravne stvari u kojima žalba nije dopuštena ili nadležni organ po zahtjevu ili žalbi stranke nije donio odgovarajući akt, ne mogu se tumačiti kako to čini tuženi - da lišavaju stranke prava da pokreću i vode upravni spor u upravnim stvarima u kojima im je ZUS to pravo priznato. Pravilnim tumačenjem citiranih odredaba može se zaključiti da stranke kojima je takvo pravo priznato odredbama ZUS-a isto neće moći da ostvaruju za vrijeme neposredne ratne opasnosti ili za vrijeme ratnog stanja, odnosno u periodu od 15.6.1992. do 2.9.1995. godine, uz izuzetak stranaka u upravnim sporovima u kojima žalba nije dopuštena ili nadležni organ po njihovom zahtjevu ili žalbi nije odlučio, koje će i u tom vremenskom periodu moći da tužbom pokreću i vode upravni spor. Predmetna upravna stvar upravo predstavlja izuzetak od pravila propisanog članom 1. navedenog zakona jer protiv osporene odluke tuženog nije dopuštena žalba, što proizilazi iz odredaba člana 23. Zakona o preuzimanju Zakona o opštem upravnom postupku ("Službeni list RBiH", broj 2/92) kojima je izmijenjen član 224. ZUP-a i stav 2. propisano da se protiv rješenja Skupštine RBiH (osporeni akt donesen u funkciji te skupštine) i Vlade RBiH ne može izjaviti žalba, a stav 3. istog člana, da se može ako žalba nije dopuštena neposredno pokrenuti upravni spor. Mogućnost pokretanja i vođenja upravnog spora protiv prvostepenog upravnog akta protiv koga nema mjesta žalbi predviđena je i odredbom člana 7. stav 2. preuzetog Zakona o upravnim sporovima".

(Presuda Vrhovnog suda FBiH, broj U. 50/95 od 9.4.1997. godine)

40.

Član 217. Zakona o opštem upravnom postupku - savezni

PRIVREMENO RJEŠENJE SE DONOSI NA PODLOZI PODATAKA KOJI POSTOJE U ČASU NJEGOVOG DONOŠENJA I ŠAMO PRIVREMENO UREĐUJE SPORNA PITANJA ILI ODNOS DO ZAVRŠETKA PRVOSTEPENOG UPRAVNOG POSTUPKA, TE NIJE SMETNJA DA SE NAKON UTVRĐENOG ČINJENIČNOG STANJA U TOM POSTUPKU DONESE TRAJNO RJEŠENJE KOJIM ĆE SE STRANCI PRIZNATI VEĆI OBIM PRAVA ILI NA DRUGAČIJU NAČIN REGULISATI SPORNI ODNOS OD SAMOG POČETKA (I ZA PERIOD TRŽETIRAN PRIVREMENIM RJEŠENJEM), ZAVISNO OD REZULTATA DOKAZNOG POSTUPKA.

Iz obrazloženja:

"Neosnovani su tužbeni navodi da je osporeno rješenje tužene zasnovano na nepotpuno i pogrešno utvrđenom činjeničnom stanju, odnosno da je iz utvrđenih činjenica izveden pogrešan zaključak u pogledu težine njegovog oboljenja kičme i u vezi s tim procenta vojnog invaliditeta, što bi imalo za posljedicu i pogrešnu primjenu materijalnog prava na njegovu štetu. Prvostepeno rješenje

je zasnovano na osnovu nalaza i mišljenja prvostepene ljekarske komisije broj 2059/96 od 22.4.1996. godine, a povodom žalbe tužioca protiv tog rješenja tužena je pribavila nalaz i mišljenje ljekarske komisije u drugostepenom postupku broj 333/96 od 21.6.1996. godine, koja je kao i prvostepena komisija procijenila da vojni invaliditet kod tužioca iznosi 20% privremeno do

30.4.1997. godine, kada će prvostepeni organ nakon pribavljanja novog nalaza i mišljenja po službenoj dužnosti odlučiti o daljem pravu tužioca. Obje ljekarske komisije imale su u vidu cjelokupnu medicinsku dokumentaciju o oboljenju i liječenju tužioca i dale potpuno saglasne nalaze i mišljenja, pa upravni organi nisu imali nikakvog opravdanog razloga da sumnjaju u objektivnost njihovih nalaza i mišljenja, posebno u nalaz drugostepene ljekarske komisije kao najvišeg stručnog tijela u toj oblasti. Tužilac nije ponudio nikakvu novu medicinsku dokumentaciju kao dokaz da bi mu u spornom periodu od 1.7.1994. godine do 30.4.1997. godine trebalo priznati veći procenat vojnog invaliditeta od 20%, a ukoliko takvu dokumentaciju posjeduje može je predočiti nadležnim ljekarskim komisijama u nastavku upravnog postupka poslije 30.4.1997. godine i tražiti priznanje većeg procenta invaliditeta od samog početka bolesti. Ovo iz razloga što prvostepeno

rješenje predstavlja privremeno rješenje doneseno na osnovu člana 217. stav 1. preuzetog Zakona o opštem upravnom postupku, kojim se privremeno uređuju sporna pitanja ili odnosi na podlozi podataka koji postoje u času njegovog donošenja, pa se nakon okončanja upravnog postupka i konačno utvrđenih činjenica donosi trajno rješenje kojim se zamjenjuje privremeno rješenje.

Iz iznesenih razloga ovaj sud nalazi da osporenim rješenjem, kojim je osnaženo prvostepeno rješenje, nije odlučeno na štetu tužioca jer su upravni organi donijeli svoje rješenje na osnovu potpuno i pravilno utvrđenih svih odlučnih činjenica u ovoj upravnoj stvari i uz pravilnu primjenu materijalnih propisa na koje su se pozvali u rješenjima. Zato je tužba tužioca primjenom člana 42. stav 2. preuzetog Zakona o upravnim sporovima odbijena kao neosnovana.

(Presuda Vrhovnog suda FBiH, broj U. 248/96 od 2.5.1997. godine)

41.

Član 6. Zakona o upravnim sporovima - savezni

Članovi 20. i 23. Zakona o okružnim vojnim sudovima - republički

Članovi 91. alineja 3, 97. st. 1. i 2, 98. st. 1, 3. i 4. i 99. Zakona o redovnim sudovima - republički

Član 1. Uredbe sa zakonskom snagom o primjeni Zakona o redovnim sudovima za vrijeme neposredne ratne opasnosti ili za vrijeme ratnog stanja - republička

ODLUKA O RAZRJEŠENJU OD DUŽNOSTI SUDIJE OKRUŽNOG VOJNOG SUDA ZBOG TEŽE POVREDE RADNE DUŽNOSTI PRIJE ISTEKA VREMENA NA KOJE JE BIRAN SMATRA SE UPRAVNIM AKTOM PROTIV KOJEG SE MOŽE VODITI UPRAVNI SPOR.

U ODNOSU NA SUDIJE I SUDIJE POROTNIKE OKRUŽNIH VOJNIH SUDOVA PO PITANJU NJIHOVIH PRAVA, DUŽNOSTI I ODGOVORNOSTI SHODNO SE PRIMJENJUJU ODGOVARAJUĆE ODREDBE ZAKONA O REDOVNIM SUDOVIMA I UREDBE SA ZAKONSKOM SNAGOM O PRIMJENI TOG ZAKONA ZA VRIJEME NEPOSREDNE RATNE OPASNOSTI ILI ZA VRIJEME RATNOG STANJA.

Iz obrazloženja:

"Zakon o okružnim vojnim sudovima nema odredaba o pravima, dužnostima i odgovornosti sudija i sudija - porotnika tih sudova, pa se po ovim pitanjima, na osnovu člana 23. tog zakona, shodno primjenjuju odredbe Zakona o redovnim sudovima ("Sl. list SRBiH", br. 19/86, 25/88 i 33/89 i "Sl. list RBiH", broj 6/92) i Uredbe sa zakonskom snagom o primjeni Zakona o redovnim sudovima za vrijeme neposredne ratne opasnosti ili za vrijeme ratnog stanja ("Sl. list RBiH", broj 6/92), u odnosu na sudije i sudije - porotnike okružnih vojnih sudova.

Odredbom člana 91. alineja 3. Zakona o redovnim sudovima (ZRS) predviđeno je da će sudija biti razriješen od sudijske dužnosti prije isteka vremena za koje je biran ako se

utvrdi da je izvršio tešku povredu dužnosti, odnosno ugled sudijske funkcije. Taj zakonski osnov za razrješenje tužioca dužnosti sudije u Okružnom vojnom sudu u B.L. naveden je u osporenoj odluci objavljenoj u "Službenom listu RBiH", bez obrazloženja o utvrđenim činjenicama i okolnostima iz kojih bi proizlazilo da je počinio težu povredu radne dužnosti. Tužilac u tužbi navodi da mu nisu poznate činjenice i okolnosti na osnovu kojih je razriješen dužnosti sudije i poriče da je počinio težu povredu radne dužnosti, što sud zbog nedostatka spisa predmeta i sporne odluke sa obrazloženjem ne može provjeriti. Ukoliko su njegovi tužbeni navodi tačni, onda bi osporenom odlukom o njegovom razrješenju dužnosti sudije prije isteka vre-

mena za koje je biran, bilo povrijeđeno njegovo pravo da obavlja dužnost sudije u toku mandata na koji je izabran, što takvoj odluci daje pravni karakter upravnog akta u smislu odredaba člana 6. Zakona o upravnim sporovima.

Daljim odredbama Zakona o redovnim sudovima, koje se shodno primjenjuju i na sudije okružnih vojnih sudova, propisano je da se odluka o razrješenju od dužnosti sudije može donijeti samo ako je prethodno sproveden postupak za utvrđivanje razloga za razrješenje i ako je u tom postupku sudiji omogućeno da se izjasni o tom razlogu, što se odnosi i na razlog zbog kojeg je tužilac razriješen (član 97. stav 2. u vezi sa stavom 1.), koja lica su ovlaštena da podnesu prijedlog za pokretanje postupka za razrješenje sudije, koje razloge takav prijedlog mora da sadrži, ko mora biti obaviješten o prijedlogu i ko mora biti obaviješten o razrješenju sudije (član 98. st. 1, 3. i 4. i član 99.). Tužilac u tužbi pobjija zakonitost osporene odluke i zbog povrede pravila postupka, koji navodi se takođe ne mogu provjeriti od strane suda u nedostatku spisa predmeta.

Tužbeni navodi tužioca da je po zakonu trebalo prvo razmotriti njegov zahtjev za razrješenje i o njemu odlučiti, a nakon toga

razmatrati prijedlog za njegovo razrješenje i odlučiti o istom, iz razloga što je njegov zahtjev ranijeg datuma, nije osnovan. Takav pravni princip se ne može prihvatiti iz jednostavnog razloga što bi se odlučivanjem na taj način omogućavalo sudijama izbjegavanje odgovornosti za nedozvoljene postupke koji su sankcionisani odredbama ZRS. Pored toga u tužiočevom slučaju, prema njegovim navodima, nisu ispunjene zakonom predviđene pretpostavke za odlučivanje o zahtjevu, jer isti nije podnio tuženom kao nadležnom organu za rješavanje po zahtjevu na osnovu člana 20. stav 1. Zakona o okružnim vojnim sudovima, niti je po proteku roka od 3 mjeseca u kojem nadležni organ nije odlučio podnio zahtjev predsjedniku suda da donese odluku kojom će utvrditi da mu je prestala dužnost u sudu, kako je to predviđeno odredbama člana 95. Zakona o redovnim sudovima, koje se shodno primjenjuju i na sudije okružnih vojnih sudova.

Radi svega izloženog, ovaj sud je koristeći se ovlaštenjem iz člana 33. stav 3. Zakona o upravnim sporovima u predmetnoj upravnoj stvari odlučio i bez spisa predmeta, a sa iznesenih razloga tužbu tužioca uvažio kao osnovanu i primjenom člana 39. stav 2. istog zakona odlučio kao u izreci".

(Presuda Vrhovnog suda FBiH, broj U. 50/95 od 9.4.1997. godine)

42.

Članovi 10. i 40. stav 1. Zakona o upravnim sporovima - savezni

POSTOJI OSNOV ZA PONIŠTAJ UPRAVNOG AKTA KOJI JE DONESEN OD STRANE NENADLEŽNOG ORGANA I ONDA KADA SE TUŽBOM POSEBNO NE ISTIČE TAJ OSNOV POBIJANJA, ALI SE U TUŽBI TVRDI DA JE OSPORENI AKT NEZAKONIT I TRAŽI NJEGOV PONIŠTAJ, ŠTO UKLJUČUJE MOGUĆNOST SVIH OSNOVA POBIJANJA IZ ČLANA 10. PREUZETOG ZAKONA O UPRAVNIM SPOROVIMA S OBIROM DA SUD NIJE VEZAN RAZLOZIMA TUŽBE.

Iz obrazloženja:

"Prema odredbama člana 25. Zakona o federalnim ministarstvima i drugim tijelima federalne uprave ("Službene novine Federacije BiH", br. 8/95 i 9/96) federalna ministarstva koja se obrazuju tim zakonom počinju sa radom danom imenovanja ministra, a danom početka rada federalnih ministarstava prestaju sa radom sva tijela uprave i druga upravna tijela na teritoriji Federacije pod kontrolom Aramije BiH, kao i tijela uprave i druga upravna tijela na teritoriji Federacije pod kontrolom HVO, koja svoja ovlaštenja prenose na ministarstva i druga upravna tijela utvrđena tim zakonom, odnosno na odgovarajuća tijela kantona.

Odlukom o potvrđivanju imenovanja Vlade Federacije BiH ("Sl. novine Federacije", broj 1/96 od 1.2.1996. godine) potvrđeno je i imenovanje ministra finansija. Kako se Poreska uprava nalazi u sastavu Ministarstva

finansija (član 7. stav 2. Zakona o federalnim ministarstvima i drugim tijelima federalne uprave) to je sa danom potvrđivanja imenovanja ministra finansija (1.2.1996. godine) počela sa radom i Poreska uprava u sastavu Ministarstva finansija FBiH, a prestala sa radom Poreska uprava - Središnji ured Ministarstva RBiH.

Prema tome, a u skladu sa navedenim propisima, o tužiočevoj žalbi izjavljenoj protiv rješenja prvostepenog organa, moralo je da odlučuje Ministarstvo finansija Federacije BiH - Poreska uprava, a ne Ministarstvo finansija RBiH - Poreska uprava - Središnji ured, koje je odlučivalo o žalbi i donijelo osporeno rješenje. Stoga je osporeno rješenje nezakonito, jer je doneseno od strane stvarno nenadležnog organa, (član 10. stav 1. tačka 2. preuzetog Zakona o upravnim sporovima), koji je na svoju nadležnost bio dužan da pazi

po službenoj dužnosti, čime su povrijeđena pravila upravnog postupka iz člana 25. stav 1. preuzetog Zakona o opštem upravnom postupku (a što predstavlja i razlog za poništavanje po pravu nadzora - član 263. stav 1. tačka 1. ZUP-a), pa ga je valjalo poništiti na osnovu člana 39. stav 2. preuzetog ZUS-a, ne ulazeći u ispitivanje pravilne primjene materijalnog prava u osporenom aktu o ovoj upravnoj stvari.

Tužilac prigovor stvarne nenadležnosti tuženog nije istakao u blagovremeno podne-

senoj tužbi, ali je sud ipak iz tog razloga poništio osporeno rješenje (ne upuštajući se u meritorno rješavanje stvari) budući da se upravni akt poništava kao nezakonit zbog nenadležnosti organa i onda kada se u tužbi posebno ne ističe taj osnov pobijanja, ali se u tužbi tvrdi da je osporeni akt nezakonit i traži njegov poništaj, što uključuje mogućnost svih osnova pobijanja iz člana 10. preuzetog ZUS-a, a sud inače nije vezan razlozima tužbe (član 40. stav 1. ZUS-a)".

(Presuda Vrhovnog suda FBiH broj 10/97 od 21.3.1997. godine)

43.

Članovi 22. stav 1. tačka 1, 234, 236. i 249. stav 1. tačka 1. Carinskog zakona - republički

Član 3. Zakona o posebnoj naknadi za uvezenu robu - republički

Tačka 1. Odluke o izmjenama Odluke o visini posebne naknade za uvezenu robu u 1995. godini - republička

POSEBNA NAKNADA ZA UVEZENU ROBU OBRAČUNAVA SE I NAPLAĆUJE PO ISTIM PRAVILIMA KAO I CARINA, PA JE CARINSKI OBVEZNIK DUŽAN DA JE PLATI PO NAKNADNOM OBRACUNU CARINARNICE I KADA SU U CARINSKOJ DEKLARACIJI BILI NAVEDENI SVI PODACI OD KOJIH ZAVISI OBRACUN POSEBNE NAKNADE (CARINE), ALI JE ZBOG POGREŠNO NAVEDENIH PODATAKA O STOPI POSEBNE NAKNADE (CARINSKOJ STOPI) ISTA OBRACUNATA I NAPLAĆENA U SVOTI MANJODI OD PROPISANE, NEZAVISNO OD TOGA ŠTO TAJ POGREŠAN UPIS NIJE IZVRŠIO PODNOSILAC CARINSKE DEKLARACIJE (CARINSKI OBVEZNIK) NEGO OVLAŠTENO LICE CARINARNICE.

Iz obrazloženja:

"Prema odredbama člana 22. stav 1. tačka 1. Carinskog zakona ("Službeni list RBiH", broj: 5/95) visina carine za robu za koju je nastala obaveza plaćanja carine, a koja se uvozi i prelazi preko carinske zone, utvrđuje se prema stanju robe u skladu sa važećim propisima na dan kada se podnese carinska deklaracija, a prema odredbama tačke 3. Odluke o izmjenama Odluke o visini posebne naknade za uvezenu robu u 1995. godini ("Službeni list RBiH", broj 34/95) propisana je stopa od 10% od carinske osnovice za ovu naknadu. Organi uprave su utvrdili da je tužilac carinsku deklaraciju broj 1036 podnio Carinarnici Z. dana 13.9.1995. godine, pa kako je navedena odluka stupila na snagu 11.9.1995. godine, organi uprave su postupili u skladu sa zakonom kada su tužioca naknadno obavježali da plati razliku posebne naknade po UCD broj 1036 po kojoj je ta naknada bila obračunata i naplaćena po nevažećoj stopi od 5%.

Odbredbama člana 249. stav 1. tačka 1. Carinskog zakona propisano je, da kada se na osnovu podataka iz deklaracije, od kojih zavisi obračun carine, i iz isprava podnesenih uz deklaraciju, utvrdi da obračun carine ne odgovara stvarnom stanju robe ili ako carina bude plaćena u manjoj ili većoj svoti ili ako je

carina plaćena više puta, carinarnica mora u roku od godinu dana od dana podnošenja deklaracije naknadno obračunati carinu i donijeti rješenje o naplati ili vraćanju carine koja nije obračunata ili je obračunata u manjoj ili većoj svoti od propisane. Ove odredbe primjenjuju se i na posebnu naknadu s obzirom da je članom 3. Zakona o posebnoj naknadi za uvezenu robu ("Službeni list RBiH", br. 5/95 i 9/95) propisano da se u pogledu obračunavanja, naplate i povrata posebne naknade primjenjuju odgovarajuće odredbe Carinskog zakona, a to su u ovom slučaju odredbe člana 249. stav 1. tačka 1. tog zakona. Kako je za robu uvezenu po UCD broj 1036 prema važećim propisima bila predviđena posebna naknada od 10% od carinske osnovice a obračunata i naplaćena od tužioca po nevažećoj stopi od 5%, organi uprave su pravilno primijenili zakon kada su tužioca obavježali na plaćanje naknadno obračunate posebne naknade koja se obračunava i naplaćuje po istim pravilima kao i carina. Ovdje se ne radi o retroaktivnoj primjeni propisa, kako to tužilac neosnovano smatra u tužbi, jer je Odluka o izmjenama Odluke o visini posebne naknade za uvezenu robu u 1995. godini stupila na snagu 11.9.1995. godine, a tužilac podnio carinsku

deklaraciju broj 1036 dana 13.9.1995. godine, kada je ta odluka već bila na snazi.

U dopuni tužbe tužilac je zauzeo pravni stav da bi do primjene odredaba člana 249. Carinskog zakona moglo doći u konkretnoj upravnoj stvari, samo ako se radi o grešci u deklaraciji i ispravama priloženim uz deklaraciju u odnosu na količinu, vrstu, kakvoću, vrijednost i porijeklo robe, a ne i u slučaju nepravilne primjene propisa od strane carinskog organa, te da ima mjesta naknadnom obračunu i naplati carine i drugih dažbina samo ako su plaćene u neodgovarajućem iznosu zbog pogrešno utvrđenog stanja robe u deklaraciji i ispravama, a ne i zbog naplate u manjoj ili većoj svoti ili više puta. Ovakav pravni stav tužioca je pogrešan i rezultat je pogrešnog tumačenja citiranog člana. Pravilnim tumačenjem cijelog stava 1. člana 249. Carinskog zakona mora se zaključiti da se dio teksta "ako carina bude plaćena u manjoj ili većoj svoti ili ako je carina plaćena više puta" odnosi i na situaciju kada se u carinskoj deklaraciji i ispravama navedu podaci, koje inače sadrži carinska deklaracija (član 234. Carinskog zakona) i koje je carinarnica ocijenila kao tačne, potpune i međusobno saglasne (član 236. Carinskog zakona), ali se u podacima o broju tarifnog stava Carinske tarife, koji se takođe upisuju u deklaraciju, upiše pogrešna stopa odnosno procenat, bez obz-

ira što taj upis nije izvršio podnosilac deklaracije, a zatim se po tom procentu izvrši obračun carine i drugih dažbina koji nije u skladu sa propisima. Citiranim članom u jednakoj mjeri su zaštićeni i carinski obveznici i država jer se u navedenim slučajevima u tom članu donosi rješenje kako o naplati carine od strane carinskog obveznika koja nije bila obračunata ili je obračunata u manjoj svoti od propisane, tako i rješenje o vraćanju carine carinskom obvezniku ako je istu platio više puta ili u većoj svoti od propisane. Propusti zbog kojih je došlo do toga da obračun carine ne odgovara stvarnom stanju robe, da je carina plaćena u manjoj ili većoj svoti ili da je carina plaćena više puta, bez obzira ko ih je učinio, ne mogu ići u prilog nijedne strane u carinskom postupku i imati za posljedicu da se visina carine i drugih dažbina utvrđuje suprotno važećim propisima. Ako je zbog takvih propusta nastala šteta za carinskog obveznika, pitanje štete se može raspraviti u redovnom građanskom sporu, pa ni to ne može uticati na okolnost da se carinjenje robe obavi u skladu sa važećim propisima.

Radi svega izloženog ovaj sud je primjenom člana 42. stav 2. preuzetog Zakona o upravnim sporovima tužbu odbio kao neosnovanu nalazeći da osporenim aktom nije povrijeđen zakon na štetu tužioca".

(Presude Vrhovnog suda FBiH, broj U. 96/96 od 12.12.1996. godine i broj U. 93/96 od 5.12.1996. godine)

44.

Članovi 5, 9. st. 1. i 11. st. 1. i 2. Zakona o privremeno napuštenim nekretninama u svojini građana za vrijeme ratnog stanja ili u slučaju neposredne ratne opasnosti - republički

KOD OCJENE DA LI JE VLASNIK NEKRETNINA U SVOJINI GRAĐANA PRIVREMENO NAPUSTIO NEKRETNINE, ČINJENICA PRIVREMENOG NAPUŠTANJA NEKRETNINA UTVRĐUJE SE U ODNOSU NA ONOG VLASNIKA KOJI JE TO BIO U MOMENTU STAVLJANJA NEKRETNINA POD UPRAVU OPŠTINE (DAN KADA JE IZVRŠEN POPIS I MJERE OBEZBJEĐENJA NEKRETNINA I POKRETNIH STVARI KOJE IM PRIPADAJU), PA EVENTUALNA KASNIJA PROMJENA VLASNIŠTVA NEMA UTICAJA NA PITANJE POSTOJANJA USLOVA ZA PROGLAŠENJE NEKRETNINA U SVOJINI GRAĐANA PRIVREMENO NAPUŠTENIM.

LICE, KOJE JE SA VLASNIKOM ZAKLJUČILO UGOVOR O UČESTVOVANJU U INVESTICIJAMA ZA IZGRADNJU BENZINSKE PUMPE SA CILJEM PROŠIRENJA SVOJE PRODAJNE MREŽE I OSTVARIVANJA DOBITI, A BEZ UGOVARANJA PRAVA KORIŠĆENJA I FAKTIČKOG KORIŠĆENJA NAVEDENE NEKRETNINE, NIJE ZAKLJUČILO UGOVOR KOJI IMAJU U VIDU ODREDBE ČLANA 5. STAV 2. ZAKONA O PRIVREMENO NAPUŠTENIM NEKRETNINAMA U SVOJINI GRAĐANA.

Iz obrazloženja:

"Prema odredbama člana 5. Zakona o privremeno napuštenim nekretninama u svojini građana ("Službeni list RBiH", br. 11/93 i 13/94) nekretnine se smatraju napuštenim u smislu tog zakona, ako su ih vlasnici, kao i članovi njihovih porodičnih domaćinstava, napustili ili privremeno prestali koristiti nakon 30. aprila 1991. godine, s tim da se ne sma-

traju napuštenim one nekretnine koje treća lica koriste na osnovu valjanog ugovora zaključenog sa vlasnikom. Ako su ispunjeni uslovi iz tog zakona, nadležni organ donosi rješenje o proglašenju nekretnina privremeno napuštenim i njihovom stavljanju pod upravu opštine, a smatra se da su nekretnine pod upravom opštine od dana kada je izvršen

popis i mjere obezbjeđenja nekretnina i pokretnih stvari koje im pripadaju (član 11. st. 1. i 2. u vezi sa članom 9. stav 1. navedenog zakona).

Organi uprave su utvrdili da je isključivi vlasnik spornog objekta (benzinske pumpe) tužilac B. M., koji je ovaj objekat privremeno napustio početkom rata, da tužilac INA BiH S. nije suvlasnik ovog objekta, nego da je u skladu sa ugovorom, koji su tužioci zaključili dana 22.11. 1990. godine, samo učestvovao u investicijama sa ciljem proširenja svoje prodajne mreže, te u ostvarenju dobiti, pa su, nakon izvršenog popisa i obezbjeđenja nekretnina dana 14.6.1996. godine, primjenom odredaba čl. 7, 9. i 11. Zakona o privremeno napuštenim nekretninama u svojini građana, konačno u upravnom postupku, utvrdili da se predmetni objekat smatra privremeno napuštenim i stavlja pod upravu opštine sa danom 14.6.1996. godine, a istovremeno određeno izvršenje popisa i mjera obezbjeđenja ovog objekta.

Sud nalazi da su organi uprave pravilno primijenili materijalno pravo - navedene odredbe Zakona o privremeno napuštenim nekretninama u svojini građana, te da su sve odlučne činjenice pravilno i potpuno utvrđene, pa nema ni povrede pravila upravnog postupka. Naime, da je tužilac B.M. isključivi vlasnik spornog objekta nesumnjivo proizilazi prije svega iz ugovora o zajedničkom ulaganju u izgradnju i komercijalnoj eksploataciji benzinske pumpe koji su tužioci zaključili dana 22.11.1990. godine i u kojem je u članu 5. ugovoreno da će vlasnik izgrađenog objekta biti tužilac B.M., a da će tužilac INA BiH upisati radove i opremu (rezervoare, agregate i dr.) u poslovne knjige kao vlastito osnovno sredstvo, a nakon uknjiženja vlasništva u zemljišnim knjigama kod Opštinskog suda u S., na ime B.M., INA će u cilju osiguranja svojih ulaganja u radove i opremu, kao i radi naplate svojih potraživanja za isporučenu robu B., u svoju korist upisati hipoteku na objekat. Volja ugovornih stranaka je,

dakle, suprotno tužbenim navodima, bila da isključivi vlasnik izgrađenog objekta bude B.M., a ne i INA BiH S. Osim toga, iz zapisnika o uviđaju na licu mjesta od 14.6.1996. godine, kao i odredbe člana 2. navedenog ugovora, proizilazi da je tužilac B.M. za gradnju navedenog objekta dobio i urbanističku saglasnost i odobrenje za građenje, kao i upotrebnu dozvolu, čiji se brojevi tačno navode, što takođe ukazuje da je isključivi vlasnik spornog objekta tužilac B.M. Neosnovano tužioci smatraju da se, s obzirom na činjenicu da taj objekat nije upisan u zemljišnim knjigama ni na jednog od tužilaca, ne može smatrati da je B.M. vlasnik, jer se samo pravo vlasništva na nepokretnosti na osnovu pravnog posla stiče upisom u javnu knjigu (član 33. preuzetog Zakona o osnovnim svojinsko-pravnim odnosima - "Sl. list SFRJ", br. 6/80 i 36/90, odnosno član 36. stav 1. Zakona o vlasničkim odnosima - "Službeni list RBiH", broj 37/95), a u konkretnom slučaju radi se o sticanju svojine građenjem na osnovu propisanih rješenja nadležnog organa.

Eventualne kasnije promjene vlasništva ne mogu imati uticaja na pitanje postojanja uslova za proglašenje nekretnina u privatnoj svojini napuštenim, s obzirom da se smatra da su nekretnine pod upravom opštine od dana kada je izvršen popis, a to je 14.6.1996. godine. Kako je, dakle, utvrđeno da je isključivi vlasnik predmetnog objekta B.M., koji ga je privremeno napustio početkom rata, a tužilac INA BiH S., ne samo da nije suvlasnik, nego ga nije ni koristio na osnovu valjanog ugovora zaključenog sa vlasnikom, jer to ne predstavlja ugovor od 22.11.1990. godine, a prilikom uviđaja koji je prvostepeni organ izvršio 14.6.1996. godine utvrđeno je da nije ni u posjedu objekta niti je izvršeno obezbjeđenje objekta, ne mogu se uvažiti navodi tužioca INA BiH d.d. S. da posjeduje valjan ugovor i da objekat nikada nije napustio".

(Presuda Vrhovnog suda FBiH, broj U. 36/96 od 12.12.1996. godine)

45.

Član 25. Zakona o privremeno napuštenim nekretninama u svojini građana za vrijeme ratnog stanja ili u slučaju neposredne ratne opasnosti - republički

VLASNIK PRIVREMENO NAPUŠTENE NEKRETNINE KOJA JE STAVLJENA POD UPRAVU OPŠTINE MOŽE PODNIJETI I OSTVARITI ZAHTEV ZA VRAĆANJE TE NEKRETNINE AKO KUMULATIVNO ISPUNI DVA ZAKONSKA USLOVA I TO, DA SE VRATI NA PODRUČJE OPŠTINE GDJE SE NALAZI NJEGOVA NEKRETNINA (OBJEKTIVNI USLOV) I DA ISPOLJI NAMJERU DA NA TOM PODRUČJU ŽELI DA TRAJNO ŽIVI - IMA PREBIVALIŠTE (SUBJEKTIVNI USLOV), ŠTO SE UTVRĐUJE I CIJENI U SVAKOM POJEDINAČNOM SLUČAJU PREMA NJEGOVOM CJELOKUPNOM PONAŠANJU I SVIM KONKRETNIM OKOLNOSTIMA.

Iz obrazloženja:

"Prema odredbama člana 25. Zakona o privremeno napuštenim nekretninama u svojini građana za vrijeme ratnog stanja ili u slučaju neposredne ratne opasnosti ("Sl. list RBiH", br. 11/93 i 13/94) po povratku na područje opštine gdje se nalaze nekretnine (koje su po članu 9, 10. i 11. tog zakona stavljene pod upravu opštine kao privremeno napuštene, a zatim u čl. 12. - 16. istog zakona dodijeljene na privremeno korišćenje određenom korisniku) vlasnik može u svako vrijeme podnijeti zahtjev za vraćanje u posjed ovih nekretnina. Iz ove zakonske odredbe slijedi da je uslov za uspješno isticanje pomenutog zahtjeva ne samo dokaz o vlasništvu nekretnina, čije se vraćanje u posjed traži, nego i to da se vlasnik vratio na područje opštine gdje se te nekretnine nalaze. Pod ovim pojmom treba shvatiti da se vlasnik ponovo nastanio na tom području (objektivni uslov), i namjera da tu trajno i ostane (subjektivni uslov), dakle da na tom području vlasnik ima prebivalište, što se utvrđuje i cijeni prema njegovom cjelokupnom ponašanju i svim konkretnim okolnostima.

Iz rješenja organa uprave i to kako prvostepenog tako i tuženog, vidi se da prilikom odlučivanja o zahtjevu D. M. i donošenja konačnog rješenja, ova činjenica

nije uopšte utvrđivana, (utvrđeno je samo da je podnosilac zahtjeva D.M. vlasnik nekretnina) iako se radi o odlučnoj činjenici od koje zavisi pravilno rješenje ove upravne stvari u skladu sa navedenim zakonskim odredbama, na šta tužilac u tužbi opravdano ukazuje. Propustom organa uprave da utvrde navedenu spornu, a odlučnu činjenicu, počinjena je povreda pravila upravnog postupka iz člana 7. i 135. preuzetog Zakona o opštem upravnom postupku, što čini rješenje tuženog nezakonitim, pa postoji osnov za njegovo pobijanje iz člana 10. stav 1. tačka 3. preuzetog Zakona o upravnim sporovima. Zbog toga je valjalo, uvažavanjem tužbe, poništiti osporeno rješenje na osnovu člana 39. stav 2. istog zakona. U novom postupku organi uprave će, u skladu sa primjedbama suda, provođenjem potrebnih dokaza - uvidom u prijavu o prebivalištu, ličnu kartu, pasoš, podatke o eventualnom zaposlenju D. M. u S. i drugih dostupnih dokaza koje organi uprave smatraju potrebnim da provedu, ili ih stranke predlože-ispitati i utvrditi navedenu činjenicu, a zatim ponovo odlučiti o ovoj upravnoj stvari, s tim što će u spis predmeta uložiti i zahtjev D.M., od 6.7.1996. godine jer isti nedostaje u spisu".

(Presuda Vrhovnog suda FBiH, broj U. 79/96 od 14.5.1997. godine)

46.

Član 3. stav 2. Zakona o izmjenama i dopunama Zakona o zabrani raspolaganja imovinom, prijenosu sredstava i statusnih promjena pravnih lica na teritoriji RBiH iz drugih država - republički

Član 33. i 39. Zakona o zakupu poslovnih zgrada i prostorija - republički

ZAKUPCU, KOJI KORISTI POSLOVNI PROSTOR PRAVNOG LICA IZ DRUGE REPUBLIKE NA OSNOVU UGOVORA O ZAKUPU ZAKLJUČENOG SA TIM LICEM NA ODREĐENO VRIJEME, KOJI JE PREČUTNO OBNOVLJEN NA NEODREĐENO VRIJEME, NE PRESTAJE ZAKUPNI ODNOS U SLUČAJU KADA JE TAJ POSLOVNI PROSTOR PREŠAO NA UPRAVLJANJE OPŠTINI, ODNOSNO GRADU, JER U TAKVOM SLUČAJU OPŠTINA, ODNOSNO GRAD PRIVREMENO STUPA U PRAVO VLASNIKA - ZAKUPODAVCA, DO ZAKLJUČENJA MEĐUDRŽAVNOG UGOVORA O ZAŠTITI IMOVINSKIH PRAVA IZMEĐU REPUBLIKA, PA U VRŠENJU UPRAVLJANJA TOM IMOVINOM MOŽE POSLOVNI PROSTOR DODIJELITI NA PRIVREMENO KORIŠĆENJE ODREĐENIM SUBJEKTIMA TEK NAKON ŠTO SE RAZRIJEŠI ZAKUPNI ODNOS SA ZAKUPCEM NA NAČIN PROPISAN ZAKONOM O ZAKUPU POSLOVNIH ZGRADA I PROSTORIJA.

Iz obrazloženja:

"Tuženi je odbio žalbu tužioca i osnažio prvostepeno rješenje smatrajući da je odredbama člana 11. Zakona o zabrani raspolaganja imovinom, prijenosu sredstava i statusnih promjena pravnih lica na teritoriji RBiH iz drugih država ("Sl. list RBiH", br. 4/95 i 37/95) preneseno na općine, odnosno Grad S. pravo upravljanja nad cjelokupnom imovinom poslovnih jedinica bez svojstva pravne osobe na teritoriji RBiH pravnih lica iz R Srbije i R Crne Gore do

okončanja sukcesije bivše SFRJ, pa tako i spornog poslovnog prostora, te da je dodjelu tog prostora na privremeno korišćenje izvršio nadležni organ u skladu sa članom 11. i Uputstvom o načinu i uslovima dodjele imovine poslovnih jedinica bez svojstva pravne osobe na teritoriji RBiH pravnih lica iz R Srbije i R Crne Gore. O žalbenim prigovorima tužioca u osporenom rješenju nije odlučio, nego se o nekim od prigovora iz žalbe tuženi izjasnio u odgovoru na tužbu

smatrajući ih neosnovanim pozivajući se pri tome na odredbe člana 2. navedenog zakona.

Sud nalazi da su oba organa uprave pogrešno primijenila materijalno pravo, te da su povrijeđena i pravila upravnog postupka. Naime, na konkretni slučaj zaista se ne mogu primijeniti odredbe člana 11. Zakona o zabrani raspolaganja ..., jer se te odredbe odnose samo na imovinu poslovnih jedinica bez svojstva pravne osobe na teritoriji RBiH pravnih lica iz republika Srbije i Crne Gore, a sporni poslovni prostor nije uopšte imovina poslovne jedinice Preduzeća "Jugoagent" B., pa su organi uprave pogrešno primijenili ove odredbe umjesto odredaba koje se imaju primijeniti. Na ovaj slučaj primjenjuje se odredba člana 3. stav 2. Zakona o izmjenama i dopunama Zakona o zabrani raspolaganja imovinom, prijenosu sredstava i statusnih promjena pravnih lica na teritoriji R BiH iz drugih država ("Sl. list R BiH", broj 37/95), kojim je propisano da do zaključenja međudržavnog ugovora o zaštiti imovinskih prava sa određenom državom, imovinom pravnih lica iz drugih republika, upravlja općina, odnosno grad S. To znači da i sa spornim poslovnim prostorom, kao imovinom pravnog lica iz R. Srbije upravlja općina, odnosno grad S., pa tužilac neosnovano smatra da se poslovni prostor Preduzeća "Jugoagent" B. nije mogao staviti pod upravljanje grada Sarajeva. Davanjem, pak, tog poslovnog prostora na upravljanje gradu S., došlo je do takvog pravnog sljedovanja po kojem je grad S. privremeno, do zaključenja međudržavnog Ugovora o zaštiti imovinskih prava između RBiH i R Srbije, stupio u prava vlasnika Preduzeća "Jugoagent" B. i to u onoj mjeri, koja mu daje pravo da upravlja navedenim poslovnim prostorom. Kako se pod upravljanjem podrazumijeva i mogućnost dodjeljivanja na korišćenje (u konkretnom slučaju na privremeno korišćenje), to bi grad S, u pravilu, i sporni poslovni prostor mogao dodjeljivati na privremeno korišćenje određenim subjektima, a u skladu sa utvrđenim kriterijima (grad S. i u pogledu ovakve imovine može koristiti kriterije, načine i uslove dodjele iz Uputstva o načinu i uslovima dodjele imovine poslovnih jedinica bez svojstva pravne osobe na teritoriji RBiH pravnih lica iz R Srbije i R Crne Gore, na privremeno korišćenje drugim pravnim licima - "Sl. list R BiH", broj 35/95).

Pogriješili su, međutim, organi urave kada su zanemarili činjenicu da tužilac koristi sporni poslovni prostor na osnovu ugovora o zakupu, koji je bio zaključen na određeno vrijeme (do 25.1.1993. godine), ali koji je prečutno obnovljen na neodređeno vrijeme, jer je zakupac i poslije vremena na koje je ugovor bio zaključen nastavio da koristi poslovni prostor, a zakupodavac se tome nije protivio, jer nije do isteka vremena na koje je ugovor zaključen ili 15 dana po isteku tog vre-

mena, pismeno ili preko suda zahtijevao da mu zakupac preda prostorije kako je to propisano u članu 33. Zakona o zakupu poslovnih zgrada i prostorija ("Sl. list SRBiH", br. 33/77, 12/87, 30/90), što nije učinio ni do danas, a isto nije učinio ni grad S. nakon što je sporni poslovni prostor preuzeo na upravljanje. Neosnovano se tuženi i to u odgovoru na tužbu, u vezi sa žalbenim prigovorima tužioca u ovom pogledu poziva na odredbe člana 2. Zakona o zabrani raspolaganja jer je odredbama člana 2. navedenog zakona propisano da su ništavi pravni poslovi i akti internog poslovanja kojima pravna lica sa sjedištem u drugim republikama raspolazu ili opterećuju nekretnine i sredstva poslovnih jedinica i drugih organizacijskih oblika sa ili bez svojstva pravnog lica, uključujući i dionice i udjele u drugim preduzećima na teritoriji Republike na način da ih prenesu licima čije je sjedište ili prebivalište izvan teritorije Republike, te da se te odredbe odnose i na organizacijske oblike sa svojstvom pravnog lica na teritoriji Republike pravnih lica iz drugih republika, a u konkretnom slučaju se ne radi o takvim situacijama, jer tužilac nije lice sa sjedištem izvan RBiH, a nije ni organizacioni oblik bilo kojeg pravnog lica iz drugih republika, nego zakupac sa teritorije Republike BiH.

Pogriješili su, prema tome, organi uprave kada su izvršili dodjelu spornog poslovnog prostora, a da prethodno nisu riješili pitanje tužiočevog zakupnog odnosa. Ugovor o zakupu ne prestaje kad treće lice po nekom osnovu, osim u slučajevima predviđenim u članu 38. Zakona o zakupu poslovnih zgrada i prostorija, stekne zgradu ili posebni dio zgrade u kojoj se nalaze zakupljene prostorije, nego u tom slučaju treće lice stupa u prava i obaveze zakupodavca (član 39.tog zakona). Gradu S. je po Zakonu o zabrani raspolaganja ... dat na upravljanje sporni poslovni prostor, čime je on, privremeno, do zaključenja međudržavnog ugovora o zaštiti imovinskih prava između RBiH i R Srbije, stupio u prava i obaveze Preduzeća "Jugoagent" koje proizilaze iz ugovora o zakupu, a koji je to preduzeće zaključilo sa tužiocem, pa tako i u pravo da u skladu sa Zakonom o zakupu poslovnih zgrada i prostorija traži otkaz ugovora o zakupu na način, po postupku i pred organom (nadležnim sudom) kako je to propisano u navedenom zakonu, pa tek nakon što ishoduje odluku o tome, traži njeno izvršenje ispražnjenjem prostorija, koje tek nakon toga u skladu sa usvojenim kriterijima može eventualno dodjeljivati na korišćenje drugim subjektima (ukoliko ga ne dodijeli ranijem zakupcu, koji ima takođe pravo da konkuriše).

Kako organi uprave nisu tako postupili, povrijedili su materijalni zakon na štetu tužioca, te kako su povrijedili i pravila postupka time što tužiocu i AMG "Eurocentar" S. nisu omogućili učestvovanje u postupku

(načelo izraženo u članu 8. a razrađeno u članu 142. i 143. preuzetog ZUP-a), a drugostepeni organ i zbog toga što u obrazloženju svog rješenja, nije ocijenio ni jedan žalbeni prigovor, iako ga je na to obavezivala odredba člana 245. stav 2. istog

zakona, valjalo je, uvažavanjem tužbe, poništiti prvostepeno rješenje na osnovu člana 39. stav 2. i 42. stav 2. preuzetog Zakona o upravnim sporovima, s tim da drugostepeni organ, u skladu sa primjedbama suda, ponovo odluči o žalbi tužioca".

(Presuda Vrhovnog suda FBiH, broj U. 277/96 od 12.11.1996. godine)

47.

Član 2. Zakona o plaćama i drugim ličnim primanjima radnika - republički

Članovi 6. i 19. Zakona o porezu na plaću - republički

Član 11. stav 1. Zakona o doprinosima za socijalno osiguranje - republički

Član 6. Zakona o porezu za obnovu R BiH - republički

ISPLATILAC PLAĆE JE DUŽAN DA PLATI POREZ NA PLAĆU I DRUGE ZAKONOM PROPISANE DOPRINOSE NA SVA NOVČANA PRIMANJA KOJA RADNIK OSTVARI PO OSNOVU RADNOG ODNOSA, PA I NA ISPLAĆENI DIO KOJI JE ISPLATILAC OZNAČIO I EVIDENTIRAO KAO "ZAŠTITNI DODATAK".

Iz obrazloženja:

"Organi uprave su utvrdili da je tužilac dana 14.6.1995. godine isplatio svojim radnicima ukupan iznos od 1.451.000 BHD, kao "zaštitni dodatak" na koji nije obračunao i platio porez na plaću, porez za obnovu R BiH i doprinose za socijalno osiguranje, pa su ga, konačno u upravnom postupku, obavezali da to plati. Ovakva odluka organa uprave je u skladu sa zakonom, pa tužilac neosnovano smatra da je povrijeđen zakon na njegovu štetu. Naime, prema odredbama člana 2. Zakona o plaćama i drugim ličnim primanjima radnika ("Sl. list R BiH", broj 21/95, koji je stupio na snagu 3.6.1995. godine) plaća radnika, u smislu tog zakona, su sva novčana primanja koja radnik ostvari po osnovu radnog odnosa. Prema tome, i isplata koju je tužilac izvršio svojim radnicima 14.6.1995. godine smatra se plaćom bez obzira što ju je tužilac označio i evidentirao kao "zaštitni dodatak" (ovakvu kategoriju isplate radnicima po osnovu radnog odnosa ne poznaje ni navedeni zakon, ni Zakon o radnim odnosima, a ni neki drugi zakon). Obaveza tužioca, kao isplatioca, da plati porez na plaću zasniva se na odredbama člana 16. i 19. Zakona o porezu na plaću ("Službeni list R BiH", br. 5/95 i 9/95), a obaveza da plati doprinose za socijalno osiguranje na odredbama člana 11. stav 1. Zakona o doprinosima za socijalno osiguranje ("Sl. list R BiH", br. 5/95 i 9/95), dok se obaveza

plaćanja poreza za obnovu R BiH zasniva na odredbama člana 6. Zakona o porezu za obnovu R BiH ("Sl. list R BiH", br. 5/95 i 9/95).

Neosnovano smatra tužilac da se navedena isplata treba tretirati kao dodatna primanja, koja ima u vidu član 7. Zakona o porezu na plaću (u kojem slučaju bi se porez na ta primanja plaćao po stopi od 7% - član 11. tog zakona), jer se kao dodatna primanja po tom članu smatraju naknade i povlastice koje prima zaposleni u vezi sa radnim odnosom ili poslom koji obavlja, a koja se u pravilu isplaćuju u obliku bonova, potvrda ili kao novčano pokriće obveznikovih rashoda, i obuhvataju regres za godišnji odmor, dnevnice za službena putovanja i otpremninu kod odlaska u penziju isplaćene preko iznosa utvrđenih propisom, odnosno kolektivnim ugovorom, naknade za troškove odvojenog života, kao i ostala dodatna primanja u obliku bonova, potvrda, iz čega proizilazi da se u kategoriju dodatnih primanja, suprotno shvatanju tužioca, ne mogu smatrati i isplate koje je tužilac izvršio svojim radnicima 14.6.1995. godine, a koje se isključivo moraju smatrati plaćom radnika, koje podliježu plaćanju zakonskih obaveza.

S obzirom na iznijete razloge sud je tužbu kao neosnovanu odbio primjenom člana 42. stav 2. preuzetog ZUS-a".

(Presuda Vrhovnog suda FBiH, broj U. 87/95 od 2.4.1997. godine)

48.

Članovi 6. st. 1. tač. 1-7. i 7. stav 1. tač. 2. i 3. Zakona o privremenim mjerama o porezu na promet proizvoda i usluga - savezni

Članovi 27. stav 3. alineja 3. i st. 4, 28. stav 1. tač. 3. i 29. stav 1. Pravilnika o primjeni poreskih stopa i primjeni poreskih olakšica i oslobađanja i o načinu vođenja evidencije, obračunavanja i plaćanja p/p proizvoda i usluga - savezni

Članovi 1, 4. i 5. Uredbe o privremenom uređivanju p/p proizvoda i usluga - republička

Članovi 7. st. 1. tač. 1, 2. i 5, 8. stav 1. tačka 2, stav 2. tačka 3, st. 3, 64. i 67. Zakona o porezu na promet proizvoda i usluga - republički

Član 20. st. 1, 2. i 3. Pravilnika o primjeni poreskih stopa, poreskih olakšica i oslobađanja i o načinu vođenja evidencije, obračunavanja i plaćanja p/p proizvoda i usluga - republički

OBAVEZU TUŽIOCA DA OBRAČUNAVA I PLAĆA P/P PROIZVODA I USLUGA U VREMENU OD 1.7.1994. DO 10.2.1995. GODINE TREBA CIJENITI PREMA ODREDBAMA SAVEZNOG ZAKONA O PRIVREMENIM MJERAMA O P/P PROIZVODA I USLUGA I PRAVILNIKA DONESENOG U IZVRŠENJU TOG ZAKONA, KOJI SU PRESTALI DA VAŽE 10.2.1995. GODINE, A POSLIJE TOG DATUMA DO 6.5.1996. GODINE, PREMA ODREDBAMA REPUBLIČKOG ZAKONA O P/P PROIZVODA I USLUGA I PRAVILNIKA DONESENOG U IZVRŠENJU ISTOG ZAKONA.

U PRVOM PERIODU TUŽILAC JE DUŽAN PLATITI P/P AKO JE PRODAO SEKUNDARNE SIROVINE ILI IH OTKUPIO OD FIZIČKIH LICA, UZ GOTOVINSKO PLAĆANJE ILI ISPLATU, JER JE TE OBAVEZE OSLOBOĐEN SAMO PROMET SEKUNDARNIH SIROVINA OBAVLJEN UZ BEZGOTOVINSKO PLAĆANJE ILI NAPLATU PUTEM ŽIRO-RAČUNA.

U DRUGOM PERIODU OD 10.2. DO 22.8.1995. GODINE NIJE POSTOJALA MOGUĆNOST PROMETA PROIZVODA I USLUGA U PROMETU BEZ OBAVEZE PLAĆANJA P/P KADA SE OBAVLJAO UZ GOTOVINSKO PLAĆANJE, NEGO SAMO KADA SE OBAVLJAO UZ BEZGOTOVINSKO PLAĆANJE I TO UZ KUMULATIVNO ISPUNJENJE SVIH ZAKONOM PROPISANIH USLOVA. POSLIJE 22.8.1995. DO 6.5.1996. GODINE (PRIMJENA PRAVILNIKA) MOGAO SE VRŠITI OTKUP POLJOPRIVREDNIH PROIZVODA I SEKUNDARNIH SIROVINA UZ GOTOVINSKO PLAĆANJE, A NE PUTEM ŽIRO-RAČUNA, BEZ OBAVEZE PLAĆANJA POREZA NA PROMET, ALI SAMO OD GRAĐANA KOJI SU OBVEZNICI POREZA NA DOHODAK OD POLJOPRIVREDNE DJELATNOSTI I KOJIMA JE POLJOPRIVEDA OSNOVNO ZANIMANJE.

Iz obrazloženja:

"Osporenim i prvostepenim rješenjem tužilac je obavezan da izvrši uplatu dužnih zakonskih obaveza po osnovu poreza na promet proizvoda i poreza na promet usluga sa zateznim kamatama, u iznosima navedenim u izreci tih rješenja, za vremenski period od 1.7.1994. do 6.5.1996. godine, iz razloga što tužilac prema važećim propisima u tom vremenskom periodu nije ispunjavao kumulativne uslove za poresko oslobađanje. U istom vremenskom periodu tužilac je vršio prodaju svojih proizvoda (raznih otpadnih materijala-sekundarnih sirovina) drugim pravnim licima uz gotovinsku naplatu a da pri tome nije vršio obračun i uplatu propisanog poreza na promet proizvoda i usluga, a takođe i otkup sekundarnih sirovina od fizičkih lica-građana uz gotovinsku isplatu bez zaračunavanja i uplaćivanja poreza na promet iako ta lica nisu obveznici poreza na dohodak od poljoprivredne djelatnosti.

Uredbom o privremenom uređivanju poreza na promet proizvoda i usluga ("Službeni list SRBiH", broj 3/92 - Ispravka

5/92) je utvrđeno da se porez na promet proizvoda i usluga na teritoriji Republike, do donošenja odgovarajućeg republičkog zakona, uređuje na način propisan Zakonom o privremenim mjerama o porezu na promet proizvoda i usluga ("Sl. list SFRJ", broj 4/91), i samom Uredbom (član 1.). Savezni propisi za izvršenje saveznog zakona iz člana 1. ove Uredbe primjenjuju se kao republički propisi dok se ne donesu odgovarajući republički propisi (član 4. Uredbe).

Ovlašćenja saveznih organa za izvršenje i primjenu saveznih zakona iz člana 1. ove uredbe postaju ovlašćenja nadležnih republičkih organa, u okviru zakonom utvrđenih nadležnosti (član 5. Uredbe). Ova uredba je prestala da važi 10. 2. 1995. godine danom stupanja na snagu Zakona o porezu na promet proizvoda i usluga ("Sl. list RBiH", br. 5/95, 9/95 i 33/95), a takođe i savezni Zakon o privremenim mjerama o p/p proizvoda i usluga i Pravilnik o primjeni poreskih stopa i primjeni poreskih olakšica i oslobađanja i o načinu vođenja evidencije,

obračunavanja i plaćanja p/p proizvoda i usluga ("Sl. list SFRJ", broj 22/91) donesen u izvršenju tog zakona s obzirom da je članom 67. propisano da danom stupanja na snagu republičkog zakona prestaju važiti propisi o oporezivanju proizvoda i usluga u prometu koji su se primjenjivali na teritoriji Republike.

Prema tome, postojanje obaveza tužioca da obračunava i plaća porez na promet proizvoda i usluga u vremenu od 1.7.1994. godine do 10.2.1995. godine treba cijeniti prema odredbama saveznog Zakona o privremenim mjerama o p/p proizvoda i usluga i Pravilnika donesenog u izvršenju tog zakona. članom 6. Zakona propisano je koja prodaja proizvoda se ne smatra prometom proizvoda koji služi krajnjoj potrošnji i kojim pravnim licima kao kupcima se može izvršiti, a da ne podliježe obavezi plaćanja poreza (porez na promet proizvoda plaća se samo na promet proizvoda koji služi krajnjoj potrošnji), dok je članom 7. stav 1. Zakona propisano da prodavci proizvoda iz člana 6. stav 1. tačka 1-7. kupcima iz tog člana mogu biti proizvođačko preduzeće ili proizvođačka radnja, trgovinsko preduzeće koje je registrovano za obavljanje prometa na veliko i preduzeće koje je registrovano za uvoz, ali da prodaju obavljaju pod više propisanih uslova, između kojih i pod uslovom iz tačke 2. stav 1. člana 7, da se proizvodi prodaju na osnovu pismene porudžbenice kupcu uz obavezno izdavanje fakture i uz bezgotovinsko plaćanje (virmanom sa žiro-računa kupca na žiro-račun prodavca). Odredbama člana 7. stav 2. tačka 3. zakona, kao izuzetak u odnosu na stav 1. tog člana prema kome u prometu proizvoda bez plaćanja p/p mogu učestvovati samo određena pravna lica, predviđeno je da i fizičko lice može, pod uslovom da se plaćanje obavlja preko žiro-računa, prodavati industrijske i druge otpatke (sekundarne sirovine) proizvođačkom preduzeću ili radnji, bez plaćanja poreza na promet. Odredbama člana 27. stav 3. alineja 3. Pravilnika ponovljeno je zakonsko ovlaštenje fizičkim licima da mogu prodavati proizvode bez plaćanja poreza na promet pod uslovom da se ti proizvodi plaćaju preko žiro-računa, i to između ostalih, industrijske i druge otpatke, proizvođačkom preduzeću ili radnji, a stavom 4. Istog člana predviđena je obaveza kupca iz stava 3., da u slučaju plaćanja fizičkom licu u gotovu, obračuna porez na promet u ime prodavca i uplati ga na propisane račune u roku od 5 dana od dana isplate. Na isti način odredbama člana 28. stav 1. tačka 4. i člana 29. stav 1. Pravilnika razrađene su i precizirane zakonske odredbe da se proizvodi iz člana 6. stav 1. tačka 1-7. i tačka 9. Zakona mogu prodavati bez plaćanja poreza na promet ako su kumulativno ispunjeni svi uslovi iz člana 7. Zakona, između kojih i uslov da se proizvodi prodaju uz bezgotovinsko plaćanje virmanom sa žiro-računa kupca na žiro-račun prodavca.

S obzirom na citirane zakonske odredbe upravni organi su pravilnom primjenom materijalno pravnih propisa u svojim rješenjima utvrdili obavezu tužioca da uplati porez na promet proizvoda i porez na promet usluga u vremenu od 1.7.1994. godine do 10.2.1995. godine da pripadajućom zateznom kamatom, bilo da se radi o prodaji sekundarnih sirovina ili njihovom otkupu od fizičkih lica, uz gotovinsko plaćanje ili isplatu, jer je te obaveze bio oslobođen samo promet sekundarnih sirovina obavljen u navedenom periodu uz bezgotovinsko plaćanje preko žiro-računa, a ne i promet uz gotovinsko plaćanje ili naplatu. Stoga nema nikakvog pravnog značaja činjenica da je tužilac ispunjavao druge zakonske uslove u prometu proizvoda i usluga koji mu daju pravo da promet obavi bez plaćanja poreza, a na koje se poziva u tužbi, kada se za obavljanje prometa bez obaveze plaćanja poreza traži kumulativno ispunjenje svih propisanih uslova.

Pogrešan je pravni stav tužioca izražen u tužbi da je savezni Pravilnik o primjeni poreskih stopa ("Sl. list SFRJ", broj 22/91) bio u primjeni do 1.8.1995. godine jer je ovaj pravilnik donesen u izvršenju saveznog Zakona o privremenim mjerama o porezu na p/p proizvoda i usluga ("Sl. list SFRJ", broj 4/91) i prestao da važi istovremeno kada i zakon 10.2.1995. godine na osnovu člana 67. republičkog Zakona o p/p proizvoda i usluga ("Sl. list RBiH", br. 5/95, 9/95 i 33/95). Postojanje obaveza tužioca da obračunava i plaća p/p proizvoda i usluga u vremenu od 10.2.1995. godine do 6.5.1996. godine treba cijeniti prema odredbama naprijed navedenog republičkog Zakona o p/p proizvoda i usluga i Pravilnika o primjeni poreskih stopa, poreskih olakšica i oslobađanja i o načinu vođenja evidencije, obračunavanja i plaćanja poreza na promet proizvoda i usluga ("Sl. list RBiH", broj 31/95), koji je donesen u izvršenju tog zakona, a stupio na snagu 22.8.1995. godine. Odredbama člana 7. Zakona propisano je koja prodaja proizvoda se ne smatra prometom proizvoda koji služi krajnjoj potrošnji i kojim pravnim licima kao kupcima se može izvršiti, a da ne podliježe obavezi plaćanja p/p proizvoda i usluga, dok je članom 8. stav 1. Zakona propisano da prodavci proizvoda iz člana 7. stav 1. tačka 1, 2. i 5. istog zakona kupcima iz tog člana mogu biti pravno lice koje se bavi proizvodnjom, pravno lice koje se bavi trgovinom i registrovano je za obavljanje prometa na veliko, te preduzeće koje je registrovano za uvoz, ali da prodaju obavljaju pod više propisanih uslova, između kojih i pod uslovom iz tačke 2. stav 1. člana 8, da se proizvodi prodaju na osnovu pismene narudžbenice kupca uz obavezno izdavanje fakture i uz bezgotovinsko plaćanje (virmanom sa žiro-računa kupca na žiro-račun prodavca, kompenzacijom, cesijom i slično).

Odredbama člana 8. stav 2. tačka 3. Zakona kao izuzetak u odnosu na stav 1. tog člana prema kome u prometu proizvoda bez plaćanja p/p mogu učestvovati samo određena pravna lica, predviđeno je da pravna lica i građani mogu prodavati između ostalog industrijske i druge otpatke (sekundarne sirovine) pravnom licu ili radnji koji se bave proizvodnjom ili trgovinom, bez plaćanja p/p pod uslovom da se plaćanje obavlja sa žiro-računa kupca na žiro-račun prodavca, dok je stavom 3. istog člana dato ovlaštenje ministru finansija da propiše u kojim slučajevima se plaćanje neće obavljati preko žiro-računa (nego gotovinski a bez obaveze plaćanja poreza na promet). Ovo ovlaštenje ministar finansija je realizovao na osnovu člana 64. Zakona donošenjem Pravilnika o primjeni poreskih stopa ("Sl. list RBiH", br. 31/95) koji je stupio na snagu 22.8.1995. godine, a koji u članu 20. stav 1. detaljnije razrađuje odredbe čl. 7. i 8. zakona o tome koja pravna lica mogu prodavati proizvode navedene u tim članovima bez plaćanja p/p, te da građani mogu prodavati određene proizvode bez plaćanja p/p uz uslov da se ti proizvodi plaćaju preko žiro-računa. Stavom 2. tog člana propisano je da se pri otkupu poljoprivrednih proizvoda, industrijskih i drugih otpadaka (sekundarnih sirovina) što ga obave pravna lica od građana, isplata može obaviti u gotovu, a ne preko žiro-računa, dok je stavom 3. istog člana predviđeno da se otkup u smislu stava 2. može obavljati samo od obveznika poreza na dohodak od poljoprivredne djelatnosti kome je poljoprivreda osnovno zanimanje. Prema tome, stavom 3. člana 20. Pravilnika sužen je krug lica od kojih se može obaviti otkup poljoprivrednih proizvoda i sekundarnih sirovina uz gotovinsko plaćanje, a ne putem žiro-računa, samo na građane

koji su obveznici poreza na dohodak od poljoprivredne djelatnosti i kojima je poljoprivreda osnovno zanimanje, pa samo oni mogu pravnim licima prodati poljoprivredne proizvode i sekundarne sirovine uz gotovinsko plaćanje, a bez obaveze plaćanja poreza na p/p i to poslije 22.8.1995. godine jer Pravilnik nema retroaktivno dejstvo. Do tog datuma se primjenjivao republički Zakon o porezu na p/p proizvoda i usluga, koji nijednom odredbom nije predviđao mogućnost prometa proizvoda i usluga u prometu bez obaveze plaćanja p/p kada se obavlja uz gotovinsko plaćanje, nego samo kada se obavlja uz bezgotovinsko plaćanje i to uz kumulativno ispunjenje brojnih uslova, kao što je to bio slučaj i sa propisima koji su regulisali porez na promet proizvoda i usluga prije navedenog republičkog zakona. Kako je tužilac u periodu od 10.2.1995. godine do 6.5.1996. godine prodavao sekundarne sirovine drugim pravnim licima uz gotovinsku naplatu a bez obračunavanja p/p proizvoda, te vršio otkup sekundarnih sirovina od građana koji nisu obveznici poreza na dohodak od poljoprivrede i kojima poljoprivreda nije osnovno zanimanje, takođe uz gotovinsku isplatu i bez zaračunavanja p/p proizvoda, prvostepenim i osporenim rješenjem je tužilac uz pravilnu primjenu naprijed citiranih materijalno-pravnih propisa obavezan na uplatu p/p proizvoda i usluga uz pripadajuće zatezne kamate obavijenog u vremenu od 10. 2.1995. godine do 6.5.1996. godine. Neosnovano je pozivanje tužioca na to da ispunjava neke uslove prema kojima ne bi bio dužan da plati p/p, kada se zakonom traži kumulativno ispunjenje svih uslova da bi se prodaja ili kupovina proizvoda koji su predmet ovog upravnog spora mogla obaviti bez obaveze plaćanja poreza na promet*.

(Presuda Vrhovnog suda FBiH, broj U. 243/96 od 12.12.1996. godine)

49.

Članovi 6. stav 1. tač. 1.-7. i 7. stav 1. tač. 2. i 3. Zakona o privremenim mjerama o porezu na promet proizvoda i usluga - savezni

Članovi 27. stav 3. alineja 3. i stav 4, 28. st. 1. tač. 3. i 29. stav 1. Pravilnika o primjeni poreskih stopa i primjeni poreskih olakšica i oslobađanja i o načinu vođenja evidencije, obračunavanja i plaćanja p/p proizvoda i usluga - savezni

Članovi 1, 4. i 5. Uredbe o privremenom uređivanju p/p proizvoda i usluga - republička

Članovi 7. st. 1. tač. 1, 2. i 5, 8. st. 1. tač. 2, st. 2. tač. 3, st. 3, 64. i 67. Zakona o porezu na promet proizvoda i usluga - republički

Član 20. st. 1, 2. i 3. Pravilnika o primjeni poreskih stopa, poreskih olakšica i oslobađanja i o načinu vođenja evidencije, obračunavanja i plaćanja p/p proizvoda i usluga - republički

Naredba o uslovima i načinu naplate, raspolaganja i plaćanja gotovim novcem - republička

Naredba o plaćanju gotovim novcem - republička

PRAVILNIK DONESEN U IZVRŠENJU JEDNOG ZAKONA PRESTAJE DA VAŽI ISTOVREMENO KADA I TAJ ZAKON, PA SE NE MOŽE NAKON TOGA PRIMJENJIVATI UZ NOVI ZAKON KOJI NA IDENTIČAN NAČIN REGULIŠE ISTU PRAVNU OBLAST KAO I PRETHODNI. ZA PERIOD U KOJEM NA OSNOVU NOVOG ZAKONA NIJE DONESEN PRAVILNIK PRIMJENJUJU SE DO NJEGOVOG DONOŠENJA SAMO ODREDBE NOVOG ZAKONA, RADI ČEGA SE U TOM PERIODU NE MOŽE KORISTITI POVLASTICA DATA MINISTRU FINANSIJA ČLANOM 64. REPUBLIČKOG ZAKONA O P/P PROIZVODA I USLUGA, DA PRAVILNIKOM PROPIŠE SLUČAJEVE OTKUPA SEKUNDARNIH SIROVINA, UZ GOTOVINSKO PLAĆANJE A BEZ OBAVEZE PLAĆANJA POREZA NA PROMET.

ODREDBE ČLANA 27. ST. 3. I 4. SAVEZNOG PRAVILNIKA O PRIMJENI PORESKIH STOPA NISU U KOLIZIJI SA ODREDBAMA NAREDBE O USLOVIMA I NAČINU NAPLATE, RASPOLAGANJA I PLAĆANJA GOTOVIM NOVCEM, PA SU SE MOGLE PRIMJENJIVATI U VREMENU OD 1.4.1991. GODINE DO 10.2.1995. GODINE, TE SU PRAVNA LIČA MOGLA U TOM PERIODU PLAĆATI GOTOVIM NOVCEM POLJOPRIVREDNE PROIZVODE I SEKUNDARNE SIROVINE PREUZETE OD ZEMLJORADNIKA I GRAĐANA, ALI AKO JE IZVRŠENO GOTOVINSKO PLAĆANJE POSTOJALA JE NJIHOVA OBAVEZA DA PLATE POREZ NA PROMET, DOK TAKVA OBAVEZA NIJE POSTOJALA U SLUČAJU BEZGOTOVINSKOG PLAĆANJA PUTEM ŽIRO-RAČUNA.

Iz obrazloženja:

Pogrešan je pravni stav tužioca izražen u tužbi da je savezni Pravilnik o primjeni poreskih stopa ("Sl. list SFRJ", broj 22/91) bio u primjeni do 1.8.1995. godine jer je ovaj pravilnik donesen u izvršenju saveznog Zakona o privremenim mjerama o porezu na p/p proizvoda i usluga ("Sl. list SFRJ", broj 4/91) i prestao da važi istovremeno kada i zakon 10.2.1995. godine na osnovu člana 67. republičkog Zakona o p/p proizvoda i usluga ("Sl. list RBiH", br. 5/95, 9/95 i 33/95). Postojanje obaveza tužioca da obračunava i plaća p/p proizvoda i usluga u vremenu od 10.2.1995. godine do 6.5.1996. godine treba cijeliti prema odredbama naprijed navedenog republičkog Zakona o p/p proizvoda i usluga i Pravilnika o primjeni poreskih stopa, poreskih olakšica i oslobađanja i o načinu vođenja evidencije, obračunavanja i plaćanja poreza na promet proizvoda i usluga ("Sl. list RBiH", broj 31/95), koji je donesen u izvršenju tog zakona, a stupio na snagu

22.8.1995. godine. Odredbama člana 7. Zakona propisano je koja prodaja proizvoda se ne smatra prometom proizvoda koji služi krajnjoj potrošnji i kojim pravnim licima kao kupcima se može izvršiti, a da ne podliježe obavezni plaćanja p/p proizvoda i usluga, dok je članom 8. stav 1. Zakona propisano da prodavci proizvoda iz člana 7. stav 1. tač. 1, 2. i 5. istog zakona kupcima iz tog člana mogu biti pravno lice koje se bavi proizvodnjom, pravno lice koje se bavi trgovinom i registrovano je za obavljanje prometa na veliko, te preduzeće koje je registrovano za uvoz, ali da prodaju obavljaju pod više propisanih uslova, između kojih i pod uslovom iz tačke 2. stav 1. člana 8, da se proizvodi prodaju na osnovu pismene narudžbenice kupca uz obavezno izdavanje fakture i uz bezgotovinsko plaćanje (virmanom sa žiro-računa kupca na žiro-račun prodavca, kompenzacijom, cesijom i slično).

Odredbama člana 8. stav 2. tačka 3. Zakona kao izuzetak u odnosu na stav 1. tog člana prema kome u prometu proizvoda bez plaćanja p/p mogu učestvovati samo određena pravna lica, predviđeno je da pravna lica i građani mogu prodavati između ostalog industrijske i druge otpatke (sekundarne sirovine) pravnom licu ili radnji koji se bave proizvodnjom ili trgovinom, bez plaćanja p/p pod uslovom da se plaćanje obavlja sa žiro-računa kupca na žiro-račun prodavca, dok je stavom 3. istog člana dato ovlaštenje ministru finansija da propiše u kojim slučajevima se plaćanje neće obavljati preko žiro-računa (nego gotovinski a bez obaveze plaćanja poreza na promet). Ovo ovlaštenje ministar finansija je realizovao na osnovu člana 64. Zakona donošenjem Pravilnika o primjeni poreskih stopa ("Sl. list RBiH", br. 31/95) koji je stupio na snagu 22.8.1995. godine, a koji u članu 20. stav 1. detaljnije razrađuje odredbe čl. 7. i 8. zakona o tome koja pravna lica mogu prodavati proizvode navedene u tim članovima bez plaćanja p/p, te da građani mogu prodavati određene proizvode bez plaćanja p/p uz uslov da se ti proizvodi plaćaju preko žiro-računa. Stavom 2. tog člana propisano je da se pri otkupu poljoprivrednih proizvoda, industrijskih i drugih otpadaka (sekundarnih sirovina) što ga obave pravna lica od građana, isplata može obaviti u gotovu, a ne preko žiro-računa, dok je stavom 3. istog člana predviđeno da se otkup u smislu stava 2. može obavljati samo od obveznika poreza na dohodak od poljoprivredne djelatnosti kome je poljoprivreda osnovno zanimanje. Prema tome, stavom 3. člana 20. Pravilnika sužen je krug lica od kojih se može obaviti otkup poljoprivrednih proizvoda i sekundarnih sirovina uz gotovinsko plaćanje, a ne putem žiro-računa, samo na građane koji su obveznici poreza na dohodak od poljoprivredne djelatnosti i kojima je poljoprivreda osnovno zanimanje, pa samo oni mogu pravnim licima prodati poljoprivredne proizvode i sekundarne sirovine uz gotovinsko plaćanje, a bez obaveze plaćanja poreza na p/p i to poslije 22.8.1995. godine jer Pravilnik nema retroaktivno dejstvo. Do tog datuma se primjenjivao republički Zakon o porezu na p/p proizvoda i usluga, koji nijednom odredbom nije predviđao mogućnost prometa proizvoda i usluga u prometu bez obaveze plaćanja p/p kada se obavlja uz gotovinsko plaćanje, nego samo kada se obavlja uz bezgotovinsko plaćanje i to uz kumulativno ispunjenje brojnih uslova, kao što je to bio slučaj i sa propisima koji su regulisali porez na promet proizvoda i usluga prije navedenog republičkog zakona. Kako je tužilac u periodu od 10.2.1995. godine do 6.5.1996. godine prodavao sekundarne sirovine drugim pravnim licima uz gotovinsku naplatu a bez obračunavanja p/p proizvoda, te vršio otkup sekundarnih sirovina od građana koji nisu ob-

veznici poreza na dohodak od poljoprivrede i kojima poljoprivreda nije osnovno zanimanje, takođe uz gotovinsku isplatu i bez zaračunavanja p/p proizvoda, prvostepenim i osporenim rješenjem je tužilac uz pravilnu primjenu naprijed citiranih materijalno-pravnih propisa obavezan na uplatu p/p proizvoda i usluga uz pripadajuće zatezne kamate obavljenog u vremenu od 10.2.1995. godine do 6.5.1996. godine. Neosnovano je pozivanje tužioca na to da ispunjava neke uslove prema kojima ne bi bio dužan da plati p/p, kada se zakonom traži kumulativno ispunjenje svih uslova da bi se prodaja ili kupovina proizvoda koji su predmet ovog upravnog spora mogla obaviti bez obaveze plaćanja poreza na promet

Neosnovani su tužbeni prigovori da se odredbe člana 27. stav 3. i 4. Pravilnika o primjeni poreskih stopa ("Sl. list SFRJ", broj 22/91) nisu mogle primjenjivati od datuma stupanja na snagu ovog pravilnika (1.4.1991 godine) pa do 10.2.1995. godine (ovim odredbama je regulisano da fizičko lice može prodavati određene proizvode određenim licima bez plaćanja poreza na promet pod uslovom da se plaćaju preko žiro-računa, a ako kupac izvrši isplatu fizičkom licu u gotovu dužan je da u ime prodavca obračuna porez na promet i isplati ga na propisane račune) iz razloga što su bile suprotne odredbama Naredbe o uslovima i načinu naplate, raspolaganja i plaćanja gotovim novcem i Naredbe o plaćanju gotovim novcem ("Sl. list RBiH", br. 3/92, 23/92, 14/93, 22/93, 36/94, 11/95 i 26/95) koje propisuju da pravna lica mogu plaćati gotovim novcem poljoprivredne proizvode i sekundarne sirovine preuzete od zemljoradnika i građana. Ove naredbe donesene su u izvršenju Zakona o finansijskom poslovanju ("Službeni list RBiH", br. 2/92, 19/93, 13/94 i 5/95), koji prema članu 1. uređuje finansijsko poslovanje pravnih lica sa sjedištem u RBiH koja obavljaju djelatnosti utvrđene propisima o jedinstvenoj klasifikaciji djelatnosti, i njihove odredbe nisu u koliziji sa odredbama pomenutog pravilnika koji je donesen u izvršenju saveznog Zakona o privremenim mjerama o p/p proizvoda i usluga, nego svaki zakon odnosno propis koji je donesen u njegovom izvršenju reguliše materiju koja je predmet njegove regulative. Naredbe na koje se tužilac poziva regulišu uslove, način raspolaganja i plaćanja gotovim novcem, ali ne i uslove prodaje proizvoda bez plaćanja p/p proizvoda. Prema odredbama člana 27. stav 3. i 4. saveznog Pravilnika plaćanje se može izvršiti preko žiro-računa ili u gotovu, ali ako je izvršeno gotovinsko plaćanje koje se inače mora izvršiti u skladu sa odredbama Naredbi na koje se tužilac poziva, postoji obaveza plaćanja p/p proizvoda, dok takva obaveza ne postoji u slučaju plaćanja putem žiro-računa".

(Presuda Vrhovnog suda FBiH, broj U. 243/96 od 12.12.1996. godine)

Članovi 19. stav 1. tač. 3, 26. st. 2. i 3. tač. 4. Zakona o porezu na promet proizvoda i usluga - republički

Članovi 19. tač. 1. i 24. do 28. Carinskog zakona - republički

PREMA PRAVNOM PRAVILU O VREMENSKOM VAŽENJU ZAKONA - DA SE NA ODREĐENI PRAVNI ODNOS PRIMJENJUJE ONAJ ZAKON KOJI JE VAŽIO U VRIJEME NASTANKA TOG PRAVNOG ODNOSA, NA PORESKOG OBVEZNIKA KOJI JE UVEZAO MOTORNO VOZILO ZA KOJE JE OSLOBOĐEN PLAĆANJA CARINE PO ODREDBAMA ČL. 24. DO 33. CARINSKOG ZAKONA PRIJE 2.9.1995. GODINE MORA SE PRIMIJENITI ZAKON O POREZU NA PROMET PROIZVODA I USLUGA ("SLUŽBENI LIST RBiH", BROJ 5/95) KOJI JE VAŽIO U MOMENTU NASTANKA PORESKE OBAVEZE, A PREMA KOJEM TUŽILAC NIJE U OBAVEZI DA PLATI POREZ NA PROMET UVEZENOG VOZILA (ČLAN 19. STAV 1. TAČKA 3.), A NE ZAKON O IZMJENAMA I DOPUNAMA TOG ZAKONA ("SLUŽBENI LIST RBiH", BROJ 33/95) KOJI JE BIO NA SNAZI OD 2.9.1995. GODINE DO 26.1.1996. GODINE, KOJI JE IZMJENOM ČLANA 19. STAV 1. TAČKA 3. RANIJEG ZAKONA O POREZU NA PROMET PROIZVODA I USLUGA ZA UVEZENA VOZILA KOJA SU OSLOBOĐENA OBAVEZE PLAĆANJA CARINE PO ČL. 24. DO 28. CARINSKOG ZAKONA PROPISAO OBAVEZU PLAĆANJA POREZA NA PROMET.

Iz obrazloženja:

"U postupku provedenom u izvršenju presude ovog suda broj U.71/95 od 19.4.1996. godine tuženi je ponovo ocijenio kao neosnovanu žalbu tužioca i istu odbio i na taj način potvrdio kao zakonito prvostepeno rješenje od 23. 9.1995. godine kojim je tužilac obavezan da plati porez na promet za uvezeno motorno vozilo. Pri tome je tuženi pošao od toga da je Zakonom o izmjenama i dopunama Zakona o porezu na promet proizvoda i usluga ("Sl.list RBiH", broj 33/95), koji je stupio na snagu 2.9.1995. godine, došlo do izmjene člana 19. stav 1. tačka 3. Zakona, tako što je u ovoj tački broj "24" zamijenjen brojem "29", pa je po ocjeni tuženog od dana stupanja na snagu ove izmjene sporno motorno vozilo, koje je bilo oslobođeno plaćanja carine po članu 28. stav 1. tačka 5. Carinskog zakona, podlijevalo plaćanju poreza na promet, jer od te izmjene zakona nije bilo više oslobođeno plaćanja ovog poreza u smislu ranije tačke 3. stava 1. člana 19. Zakona o porezu na promet. Tuženi je, takođe, našao da navedeno motorno vozilo podliježe plaćanju poreza na promet i po odredbama člana 19. stav 1. tačka 8. citiranog Zakona, pa da je i iz ovih razloga bilo zakonskog osnova za oporezivanje uvezenog kombi vozila.

Suprotno zauzetom stanovištu upravnih organa ovaj sud nalazi da je u ovom predmetu došlo do pogrešne primjene materijalnog prava, što je imalo za posljedicu donošenje nezakonitih upravnih akata. Nije sporno da su počev od 2.9.1995. godine, kada je stupio na snagu izmijenjeni i dopunjeni Zakon o porezu na promet proizvoda i usluga, svi uvezeni predmeti lica navedeni u članovima 24.-28. Carinskog zakona koji su prema ovom zakonu oslobođeni plaćanja carine, podlijezali plaćanju poreza na promet, sve do nove izmjene i dopune člana 19. stav 1.

tačka 3. Zakona o porezu na promet 26.1.1996. godine kada su ove izmjene stupile na snagu, uključujući i robu koju su besplatno primali iz inostranstva državni organi, preduzeća i pravna lica za humanitarne i druge svrhe navedene u članu 28. stav 1. tačka 5. Carinskog zakona po kojem je i sporno motorno vozilo tužioca bilo oslobođeno od plaćanja carine. Međutim, pogrešno je u upravnom postupku zauzet pravni stav da se i u tužiočevom slučaju imaju primijeniti izmjene izvršene u tački 3. stav 1. člana 19. Zakona o porezu na promet, koje su stupile na snagu 2.9.1995. godine.

Polazeći od pravnog principa vremenskog važenja zakona, prema kojem se na određeni pravni odnos primjenjuje onaj zakon koji je važio u vrijeme nastanka tog pravnog odnosa, a u konkretnom slučaju je to momenat nastanka poreske obaveze, tuženi je pogrešno zaključio da je poreska obaveza tužioca nastala od momenta podnošenja prijave tužioca za razrez poreza, a to je prema navodu tuženog 7.9.1995. godine kada je tužilac podnio zahtjev prvostepenom organu uprave da se donese rješenje o oslobađanju od plaćanja poreza na uvezeno motorno vozilo (kombi vozilo). Prema članu 26. stav 2. Zakona o porezu na promet proizvoda i usluga obaveza obračunavanja poreza na promet proizvoda nastaje u času kada je promet proizvoda obavljen, a u tužiočevom slučaju prema stavu 3. tačka 4. ovog člana promet proizvoda je obavljen u času nastanka obaveze plaćanja carine i uvoznih dažbina. Prema članu 19. tačka 1. Carinskog zakona obaveza plaćanja carine nastaje za robu koja se uvozi, unosi ili prima na dan kad roba prijeđe preko carinske linije. Kada se povežu navedeni članovi obaveza obračunavanja poreza na promet proizvoda nastaje, između

ostalog, i u času nastanka obaveze plaćanja carine. U ovom predmetu, prema podacima iz spisa, tužilačevo motorno vozilo prešlo je preko carinske llinije prije stupanja na snagu Zakona o izmjenama i dopunama Zakona o porezu na promet proizvoda i usluga ("Službeni list RBiH", br. 33/95), pa je i rješenje Carinarnice S. o oslobađanju od plaćanja carine za uvezeno vozilo doneseno prije izmjene ovog zakona, odnosno tačke 3. stav 1. člana 19. Zakona (rješenje Carinarnice S. broj: 08.0902-up-390/95 od 1.8.1995. godine). Stoga nije bilo zakonskog osnova da se za uvezeno kombi vozilo tužiloca vrši razrez poreza na promet, jer je tužilac za uvoz ovog vozila oslobođen od plaćanja poreza na promet prema članu 19.

stav 1. tačka 3. Zakona o porezu na promet proizvoda i usluga ("Službeni list RBiH", br. 5/95 i 9/95).

Neosnovano se tuženi organ poziva i na odredbe člana 19. stav 1. tačka 8. Zakona o porezu na promet proizvoda i usluga, po kojima je prema navodima tuženog organa tužilac u obavezi da plati porez na promet za uvezeno motorno vozilo. Navedene odredbe odnose se na proizvode koji ne podliježu oslobađanju od plaćanja carine, pa se otuda ne mogu primjenjivati u tužilačevom slučaju, jer se ovdje radi o proizvodu odnosno robi koju je tužilac kao pravno lice besplatno primio iz inostranstva za humanitarne svrhe i koja je oslobođena od plaćanja carine".

(Presuda Vrhovnog suda FBiH, broj U. 263/96 od 28.5.1997. godine)

51.

Članovi 19. stav 1. tačka 2. alineja 1. i 3. i 28. stav 4. Zakona o porezu na promet proizvoda i usluga - federalni

Član 24. st. 1. Zakona o vanjskotrgovinskom poslovanju - federalni

Tačke 5. i 6. Uputstva o uvjetima, načinu i rokovima pod kojima se mogu zaključiti kompenzacioni poslovi - federalno

PRAVNO LICE NIJE OSLOBOĐENO OBAVEZE PLAĆANJA POREZA NA PROMET PROIZVODA KOJE IZVOZI U INOSTRANSTVO, AKO U VRIJEME IZVOZA I OBAVLJENOG PROMETA NIJE IMALO PISMENI DOKAZ O IZVOZU I ZAKLJUČENI UGOVOR O KOMPENZACIONOM POSLU KAO DOKAZ DA JE BEZGOTOVINSKA NAPLATA IZVEZENIH PROIZVODA OBAVLJENA U SKLADU S PROPISIMA KOJIMA JE UREĐENO VANJSKOTRGOVINSKO I DEVIZNO POSLOVANJE.

AKO PRAVNO I FIZIČKO LICE NE NAPLATE IZVEZENE PROIZVODE U ROKU OD 120 DANA OD DANA KADA SU IZVEZENI ILI U ISTOM ROKU NE PRIBAVE DOKAZ O IZVOZU (KOPIJA IZVOZNE I CARINSKE DEKLARACIJE, POTVRDA NADLEŽNE CARINARNICE DA JE OBAVLJENO IZVOZNO CARINJENJE I DA SU PROIZVODI NAPUSTILI CARINSKO PODRUČJE FEDERACIJE) DUŽNI SU PRVOG DANA PO PROTEKU TOG ROKA OBRAČUNATI I UPLATITI PROPISANI POREZ NA PROMET KAO DA SE RADI O PROMETU PROIZVODA S KRAJNJIJ POTROŠAČEM.

Iz obrazloženja:

"Prema odredbi člana 19. stav 1. tačka 2. Zakona o porezu na promet proizvoda i usluga porez na promet proizvoda ne plaća se na promet proizvoda koje izvoze u inostranstvo pravna lica kao i proizvoda koje iznose ili izvoze iz zemlje građani za koje pri izvozu podnesu pismeni dokaz da su ih nabavili u zemlji uz plaćanje poreza na promet proizvoda, a izvozom proizvoda u smislu ove tačke smatra se izvoz proizvoda uz dokaz o izvozu (kopija izvozne i carinske deklaracije, potvrda nadležne carinarnice da je obavljeno izvozno carinjenje i da su proizvodi napustili carinsko područje Federacije i dokaz da je naplata obavljena u skladu s propisima kojima je uređeno vanjskotrgovinsko i devizno poslovanje.

Iz zapisnika o izvršenom inspekcijskom nadzoru vidi se da tužilac nije u roku od 120 dana od dana kada je proizvode izvezao u R Hrvatsku osigurao dokaze o izvozu u smislu člana 19. stav 1. tačka 2. ovog zakona, pa je pravilno obavezan da prvog dana nakon proteka 120 dana obračuna i uplati propisani porez na promet kao da se radi o prometu proizvoda s krajnjim potrošačem u Federaciji u skladu sa odredbom člana 28. stav 4. Zakona.

Takođe se iz zapisnika o izvršenoj kontroli, kao i iz spisa predmeta vidi da tužilac u vrijeme vršenja prometa proizvoda sa firmom "Jola" iz S., kao i u vrijeme vršenja inspekcijske kontrole nije imao odobrenje za obavljanje kompenzacionog posla koje izdaje Ministarstvo trgovine prema odredbi tačke 5.

Uputstva o uvjetima, načinu i rokovima pod kojima se mogu zaključiti kompenzacioni poslovi ("Sl. list FBiH", broj 7/95), niti je dostavio Ministarstvu trgovine obračun o izvršenom poslu, a Centralnoj banci Federacije i dokumentaciju na osnovu koje je sastavljen navedeni obračun u roku koji se navodi u rješenju o odobrenju posla (tačka 6. navedenog uputstva), radi čega se ukazuju neosnovani navodi tužioca istaknuti u tužbi da se u konkretnom slučaju radilo o kompenzacionom poslu i da zato nije u obavezi da plati porez na promet proizvoda koji su izvezeni.

Tek po dobijenom odobrenju za obavljanje kompenzacionog posla od Ministarstva trgovine, preduzeće može zaključiti ugovor o izvozu robe i usluga koji se naplaćuju uvozom robe i usluga u istoj vrjednosti prema odredbi člana 24. stav 1. Zakona o vanjskotrgovinskom poslovanju ("Službene novine Federacije BiH", broj 2/95).

U konkretnom slučaju tužilac je prvo zaključio ugovor o izvozu robe dana 5.1.1996. godine sa firmom "Jola" iz S., a rješenje Ministarstva vanjske trgovine o odobrenju obavljanja kompenzacionog posla, dobio je tek 10.12.1996. godine. Dakle, odobrenje je dobio poslije izvršenog prometa roba i poslije izvršene inspeksijske kontrole od 7.12.1996. godine pa se ugovor o izvozu robe sa firmom "Jola" zaključen 5.1.1996. godine ne može smatrati punovažnim, jer je zaključen bez prethodno pribavljenog odobrenja za obavljanje kompenzacionih poslova od Ministarstva trgovine, niti se rješenje Ministarstva trgovine od 10.12.1996. godine može uzeti u obzir, jer isto nije postojalo u vrijeme vršenja prometa robe i u vrijeme vršenja inspeksijske kontrole od 26.11. do 7.12.1996. godine, pa ne može poslužiti kao osnov po kojem tužilac ne bi bio u obavezi da plati p/p proizvoda koje je izvezao."

(Presuda Vrhovnog suda FBiH, broj U. 124/97 od 21.5.1997. godine)

52.

Član 24. st. 1. i 3. alineja 1. Zakona o porezu na promet proizvoda i usluga - federalni Pravilnik o primjeni odredaba Zakona o porezu na promet proizvoda i usluga - federalni

PORESKA OSNOVICA POREZA NA PROMET USLUGA JE IZNOS NAKNADE ZA SVAKU POJEDINAČNO OBAVLJENU USLUGU, A KOD OBAVLJANJA SPOLJNOTRGOVINSKIH USLUGA I USLUGA PROMETA NA VELIKO NJU ČINI, IZMEĐU OSTALOG, OSTVARENA POZITIVNA RAZLIKA IZMEĐU NABAVNE I PRODAJNE CIJENE (DOBIT) PA U SLUČAJU OBAVLJANJA NAVEDENIH USLUGA BEZ OSTVARENE POZITIVNE RAZLIKE U CIJENI ILI SA NEGATIVNOM RAZLIKOM, NEMA ZAKONSKOG OSNOVA ZA OBRAČUN I NAPLATU POREZA NA PROMET ZA TAKO OBAVLJENU USLUGU (NEDOSTAJE PORESKA OSNOVICA).

Iz obrazloženja:

"Prema odredbi člana 24. stav 3. alineja 1. Zakona o porezu na promet proizvoda i usluga ("Službene novine Federacije BiH", broj 6/95) poreska osnovica poreza na promet usluga je kod obavljanja spoljnotrgovinskih usluga i usluga prometa proizvoda na veliko u Federaciji ostvarena razlika između nabavne i prodajne cijene, kao i primljena provizija ili druga naknada ostvarena u vidu redovnog ili vanrednog prihoda.

Kako je tužilac, prema zapisniku o obavljenom inspeksijskom nadzoru od 7.12.1996. godine, vršio prodaju proizvoda kupcima uz ostvarenje razlike u cijeni, to je pravilno prvostepeni organ uprave utvrdio

poresku osnovicu koju predstavlja ostvarena razlika u cijeni u skladu sa odredbom člana 24. navedenog zakona.

Neosnovano tužilac navodi da su organi uprave pogriješili kod utvrđivanja poreske osnovice što u obračunu nisu uzeli i negativnu razliku u cijeni. Ovo stoga što prilikom utvrđivanja poreske osnovice negativna razlika u cijeni nema uticaja, jer se porez plaća na razliku između prodajne i nabavne cijene u smislu dobiti tj. pozitivne razlike, pri čemu se ne uzima u obzir eventualna negativna razlika, a što proizilazi i iz odredbe člana 24. navedenog zakona."

(Presuda Vrhovnog suda FBiH, U. 124/97 od 21.5.1997. godine)

53.

Članovi 28. st. 1, 30. i 63. Zakona o porezu na promet proizvoda i usluga - federalni Pravilnik o primjeni odredaba Zakona o porezu na promet proizvoda i usluga - federalni Zakon o porezu na promet proizvoda i usluga - republički

Pravilnik o primjeni poreskih stopa, olakšica i o načinu vođenja evidencije, obračunavanja i plaćanja poreza na promet proizvoda i usluga - republički

PO PITANJU OBRAČUNA I PLAĆANJA POREZA NA PROMET PROIZVODA I USLUGA U TOKU 1996. GODINE I KONAČNOG OBRAČUNA POREZA NA PROMET ZA TU GODINU PRIMJENJUJU SE ODREDBE FEDERALNOG ZAKONA O POREZU NA PROMET PROIZVODA I USLUGA IZ 1995. GODINE, DOK SE PO ISTOM PITANJU U TOM PERIODU NE MOGU PRIMIJENITI ODREDBE REPUBLIČKOG PRAVILNIKA O PRIMJENI PORESKIH STOPA, OLAKŠICA I O NAČINU VOĐENJA EVIDENCIJE, OBRAČUNAVANJA I PLAĆANJA POREZA NA PROMET PROIZVODA I USLUGA ("SL. LIST RBiH", BR. 31/95) KOJI JE DONESEN U IZVRŠENJU REPUBLIČKOG ZAKONA O POREZU NA PROMET PROIZVODA I USLUGA IZ ISTE GODINE, JER SU DONOŠENJEM FEDERALNOG ZAKONA I NJEGOVIH STUPANJEM NA SNAGU 16.11.1995. GODINE PRESTALE DA VAŽE.

Iz obrazloženja:

"Odredbama Ustava Federacije BiH ("Službene novine Federacije BiH", br.1/94) propisano je da će svi zakoni, drugi propisi i sudska pravila koji su na snazi u Federaciji na dan stupanja na snagu tog ustava (30.3.1994. godine) ostati na snazi u mjeri u kojoj nisu u suprotnosti sa tim ustavom, dok nadležni organi vlasti ne odluče drugačije - član IX.5.(1). Iz ovako formulisanog ustavnog načela o vremenskom i prostornom važenju ranijih zakona, drugih propisa i sudskih pravila, proizilazi da će se raniji republički zakoni (SRBiH i RBiH) primjenjivati na teritoriji Federacije i poslije 30.3.1994. godine ukoliko nisu u suprotnosti sa njenim ustavom na odnose koji nisu regulisani zakonima Federacije, a nakon donošenja federalnih zakona kojim se reguliše određena oblast društveno-ekonomskih odnosa i njihovog stupanja na snagu, neće se moći primjenjivati raniji republički zakoni (donošenjem novih federalnih zakona nadležni organi vlasti su drugačije odlučili) ni kada nisu u koliziji sa novim federalnim zakonima na teritoriji Federacije, nego samo federalni zakoni. To dalje znači da u konkretnoj upravnoj stvari upravni organi poslije donošenja federalnog Zakona o porezu na promet proizvoda i usluga ("Službene novine Federacije BiH", broj 6/95) koji je stupio na snagu 16.11.1995. godine (čl. 68.), nisu mogli poslije tog datuma primjenjivati odredbe republičkog Zakona o porezu na promet proizvoda i usluga ("Službeni list RBiH", broj 5/95, 9/95, 33/95 i 2/96), jer su prestale da važe, nego federalnog zakona koji reguliše istu oblast i zavisno od toga da li tužilac ispunjava uslove da bude oslobođen obaveze plaćanja poreza na promet proizvoda i usluga po tom zakonu ili ne ispunjava, donese zakonitu odluku u konkretnoj upravnoj stvari.

U skladu sa prednjim ustavnim rješenjem spornog pitanja primjene ranijih zakona i drugih propisa na teritoriji Federacije, odredbama člana 67. federalnog Zakona o porezu na promet proizvoda i usluga, decidno je propisano da sa danom stupanja na snagu tog zakona (16.11.1995. god.) bez izuzetka prestaju važiti svi propisi o oporezivanju proizvoda i usluga u prometu koji su se primjenjivali na teritoriji Federacije, što tuženik nije imao u vidu".

"Prema odredbi člana 28.stav 1. navedenog zakona porez na promet proizvoda i porez na promet usluga poreski obveznik plaća u roku od 5 dana po isteku sedmice na vrijednost prodanih proizvoda i obavijenih usluga naplaćenih u toku sedmice. Kako je nesporno da tužilac nije platio porez na promet u navedenom zakonskom roku, to je prvostepeni organ uprave, pravilno obračunao kamate po stopi od 1% za svaki dan zakašnjenja u skladu sa Odlukom o visini kamate na iznos poreza na promet proizvoda i usluga koji nije plaćen u propisanom roku. ("Službeni list RBiH", broj 11/95). Stoga je neosnovan navod tužbe da su organi uprave pogrešno primijenili član 28. federalnog Zakona, odnosno da je trebalo primijeniti odredbu člana 42. stav 1. i 2. republičkog Pravilnika o primjeni poreskih stopa, olakšica i o načinu vođenja evidencije obračunavanja i plaćanja poreza na promet proizvoda i usluga ("Službeni list RBiH", broj 31/95).

Naime, odredbom člana 28. stav 1. federalnog Zakona o porezu na promet proizvoda i usluga propisan je sedmični obračun poreza na promet proizvoda i usluga i plaćanje u roku od 5 dana po isteku sedmice, a odredbom člana 30. istog zakona konačni obračun poreza na promet za proteklu godinu, što znači da se porez na promet proizvoda i us-

luga prema odredbama tog zakona obračunava sedmično a na kraju protekle godine se vrši konačni obračun.

U izvršenju ovog zakona donesen je Pravilnik o primjeni njegovih odredaba (na osnovu člana 63.) objavljen u "Službenim novinama Federacije BiH", broj 4/97, pa se u konkretnom sporu mogu primijeniti po navedenom pitanju samo odredbe federalnog Zakona o porezu na promet proizvoda i usluga i Pravilnika o primjeni odredaba tog zakona, a ne i odredbe republičkog Pravilnika na koji se

tužilac neosnovano poziva. Taj pravilnik je donesen u izvršenju republičkog Zakona o porezu na promet proizvoda i usluga, a njegove odredbe na koje se tužilac poziva (čl.42.) regulišu konačni obračun poreza na promet proizvoda i usluga za cijelu proteklu godinu i ne odnose se na obračun poreza u toku godine, pa je neosnovano pozivanje tužioca na koliziju odredaba zakona i pravilnika koje ne regulišu istu pravnu situaciju, sve i kada bi se pomenuti pravilnik mogao primijeniti na sporni pravni odnos".

(Presude Vrhovnog suda FBiH, broj U. 74/97 od 2.5.1997. godine i broj U. 124/97 od 21.5.1997. godine)

54.

Članovi 6. st. 2, 12, 13. i 21. stav 2. Zakona o stambenim odnosima - republički

ODREDBE ČLANA 13. ZAKONA O STAMBENIM ODNOSIMA, PREMA KOJIMA JE NOSILAC STANARSKOG PRAVA SA OSTALIM KORISNICIMA STANA DUŽAN DA SE ISELI IZ STANA U DRUŠTVENOJ SVOJINI AKO SU ON ILI MALOLJETNI ČLAN NJEGOVOG PORODIČNOG DOMAČINSTVA STEKLI U SVOJINU STAN ILI PORODIČNU STAMBENU ZGRADU POD USLOVIMA IZ TE ODREDBE, PRIMJENJUJU SE I NA PUNOLJETNOG ČLANA PORODIČNOG DOMAČINSTVA NOSIOCA STANARSKOG PRAVA, KOJI PRETENDUJE DA NASTAVI SA KORIŠĆENJEM STANA NAKON ŠTO JE TO PRAVO PRESTALO NOSIOCU STANARSKOG PRAVA IZ RAZLOGA PREDVIĐENIH U ČLANU 21. STAV 2. PRVA REČENICA ZAKONA O STAMBENIM ODNOSIMA (POTENCIJALNI NOSILAC STANARSKOG PRAVA), POŠTO JEDNO LICE MOŽE BITI NOSILAC STANARSKOG PRAVA SAMO NA JEDNOM STANU.

Iz obrazloženja:

"Sud nalazi da su organi uprave pravilno i potpuno utvrdili sve odlučne činjenice i da su na tako utvrđeno činjenično stanje pravilno primijenili materijalno pravo kada su odbili zahtjev tužioca O.S. za donošenje rješenja koje zamjenjuje ugovor o korišćenju stana, te kada su naložili iseljenu tužilaca iz predmetnog stana i predaju tog stana u posjed davaocu na korišćenje. Naime, prema odredbama člana 21. stav 2. Zakona o stambenim odnosima - prečišćeni tekst ("Službeni list SRBiH", br. 14/84, 12/87 i dr.) članovima porodičnog domaćinstva (član 6. stav 2.) pripada pravo da trajno i nesmetano koriste stan i nakon smrti nosioca stanarskog prava, kao i kada nosilac stanarskog prava iz drugih razloga prestane da koristi stan, osim u slučajevima navedenim u tom članu, među koje spada i slučaj iz člana 13. tog zakona (sticanje u svojinu porodične stambene zgrade ili stana u istom mjestu, na kojem nije stečeno stanarsko pravo, ako taj stan odgovara njegovim stambenim potrebama i potrebama članova njegovog porodičnog domaćinstva koji zajedno s njim stanuju). Ove zakonske odredbe, suprotno shvatanju tužilaca, odnose se i na člana porodičnog domaćinstva, koji pretenduje na sticanje stanarskog prava (potencijalni nosilac stanarskog prava), a ne samo na nosioca stanarskog prava. Naime, odredbama člana 13.

Zakona o stambenim odnosima propisano je da nosilac stanarskog prava i maloljetni članovi njegovog porodičnog domaćinstva moraju da isele iz stana ako steknu u svojinu stan ili porodičnu stambenu zgradu pod uslovima propisanim u toj zakonskoj odredbi, ali ove odredbe imaju se primijeniti i kada se radi o punoljetnom članu porodičnog domaćinstva nosioca stanarskog prava, koji pretenduje da nastavi sa korišćenjem stana nakon što je to pravo prestalo nosiocu stanarskog prava iz razloga predviđenih u članu 21. stav 2. prva rečenica, a za koga je utvrđeno da ima svojstvo člana porodičnog domaćinstva nosioca stanarskog prava. Zakon o stambenim odnosima je zabranio da jedno lice može biti istovremeno nosilac stanarskog prava na dva stana, ili da može istovremeno biti nosilac stanarskog prava na jednom stan, a on ili maloljetni član njegovog porodičnog domaćinstva imaju u svojini stan ili porodičnu stambenu zgradu, koja odgovara potrebama njegovog porodičnog domaćinstva. Tačno je da zakon sadrži u tom pogledu direktne propise i obaveze samo u odnosu na nosioca stanarskog prava, ali se te odredbe moraju primijeniti i kada se radi o članu porodičnog domaćinstva, kao potencijalnog nosioca stanarskog prava. Svako drugačije tumačenje značilo bi da član porodičnog domaćinstva, koji izvodi svoje

pravo da koristi stan iz prava nosioca stanarskog prava, ima više prava od prava samog nosioca stanarskog prava, te da član porodičnog domaćinstva može da stekne status nosioca stanarskog prava, iako ima u svojini stan ili porodičnu stambenu zgradu,

dakle, da stekne jedno pravo koje bi nosilac stanarskog prava pod istim okolnostima izgubio, a što svakako nije bila svrha ni člana 12. ni 13. a ni člana 21. stav 2. Zakona o stambenim odnosima".

(Presuda Vrhovnog suda FBiH, broj U. 141/96 od 24.10.1996. godine)

55.

Član 12. stav 2. Zakona o zakupu poslovnih zgrada i prostorija - republički

OVLAŠĆENO LICE IMA PRAVO DA PUTEM OPŠTINSKOG ORGANA UPRAVE TRAŽI ISPRAŽNENJE POSLOVNIH PROSTORIJA NE SAMO ONDA AKO SE NEKO LICE USELILU U POSLOVNE PROSTORIJE BEZ PRETHODNO ZAKLJUČENOG UGOVORA O ZAKUPU, NEGO I U SLUČAJU KADA LICE KOJE NEMA ZAKLJUČEN UGOVOR O ZAKUPU USELI NA OSNOVU ADMINISTRATIVNE ODLUKE NADLEŽNOG ORGANA I TAJ PRAVNI OSNOV KASNIJE OTPADNE.

Iz obrazloženja:

"Prema odredbama člana 12. stav 2. Zakona o zakupu poslovnih zgrada i prostorija ("Sl. list SRBIH", br. 33/77, 12/87, 30/90) nadležni opštinski organ uprave je ovlašten da na zahtjev ovlaštenog lica, rješenjem odredi ispražnjenje poslovne prostorije licu koje tu prostoriju drži bez ugovora o zakupu. Pravilnim tumačenjem ove zakonske odredbe mora se zaključiti da ovlašteno lice ima pravo da putem nadležnog opštinskog organa uprave traži ispražnjenje poslovnih prostorija ne samo onda kada se neko lice uselilo u poslovne prostorije bez prethodno zaključenog ugovora o zakupu, (član 12. stav 2. navedenog zakona), nego i u slučaju kada to lice u vrijeme useljenja u poslovne prostorije nije imalo zaključen ugovor o zakupu, nego je uselilo na osnovu administrativne odluke nadležnog organa, koji pravni osnov je kasnije otpao.

Organi uprave su utvrdili, a to proizilazi i iz podataka spisa predmeta, što se ni tužbom ne osporava, da je izvršni odbor Opštine C. S. rješenjem, broj: 10/b-374-475/94 od 18.7.1994. godine, a na osnovu odluka

Grada S., koje su citirane u uvodu tog rješenja, među kojim i Odluke o jedinstvenom načinu ustupanja, korištenja i zaštite poslovnih prostora u uslovima rata na području grada S. od 31.8.1993. godine, kao posebnog propisa, u ratnim okolnostima i sa ograničenim važenjem, predmetne poslovne prostorije dodijelio tužiocu na privremeno korišćenje od 90 dana počev od 20.7.1994. godine uz određene obaveze utvrđene u tom rješenju, te da je vrijeme korišćenja isteklo 20.10.1994. godine. Kako je tužilac i nakon tog roka nastavio da koristi predmetne poslovne prostorije, iako za to više nije imao nikakav pravni osnov, jer mu vrijeme korišćenja nije produženo, a sa vlasnikom nije zaključio ugovor o zakupu, njegovo daljnje korišćenje smatra se bespravnim, pa postoje uslovi iz člana 12. stav 2. Zakona o zakupu poslovnih zgrada i prostorija za ispražnjenje poslovnih prostorija putem nadležnog organa uprave, a na zahtjev ovlaštenog lica. Stoga tužilac neosnovano ističe prigovor stvarne nenadležnosti organa uprave".

(Presuda Vrhovnog suda FBiH, broj U. 96/95 od 9.4.1997. godine)

56.

Član IV. B. 3 (7) (IV) Ustava Federacije Bosne i Hercegovine

Član 19. Zakona o porezu na promet proizvoda i usluga - federalni

Naredba o oslobađanju od plaćanja poreza na promet proizvoda koji su po Carinskom zakonu oslobođeni od plaćanja carine - federalna

PRAVO NA OSLOBAĐANJE OD PLAĆANJA POREZA NA PROMET PROIZVODA, ZA UVEZENO MOTORNVO VOZILU, REGULIŠE FEDERALNI ZAKON O POREZU NA PROMET PROIZVODA I USLUGA POSLIJE 16.11.1995. GODINE, PA PO ODREDBAMA TOG ZAKONA TREBA CIJENITI DA LI JE KUPAC OSLOBOĐEN OBAVEZE PLAĆANJA NAVEDENOG POREZA ILI NIJE, A NE PO ODREDBAMA NAREDBE O OSLOBAĐANJU OD PLAĆANJA POREZA NA PROMET PROIZVODA KOJI SU PO CARINSKOM ZAKONU OSLOBOĐENI OD PLAĆANJA CARINE, KAO PROPISU DONESENOM U

IZVRŠENJU POMENUTOG ZAKONA, KOJI SAMO DOPRINOSI VEĆOJ EFIKASNOSTI U OSTVARENJU PRAVA IZ ZAKONA I BOLJEM TUMAČENJU ZAKONSKIH ODREDBA, ALI ČIJI DONOSILAC NIJE NADLEŽAN DA PROPISUJE USLOVE ZA STICANJE ILI GUBITAK PRAVA IZUZEV KADA BI NA TO BIO OVLAŠTEN USTAVOM ILI ZAKONOM KOJI REGULIŠE ODREĐENU OBLAST.

Iz obrazloženja:

"Prema ustavnim odredbama svaki ministar u Federaciji nadležan je između ostalog za izdavanje uputstava, instrukcija, naredaba i donošenje propisa u cilju omogućavanja izvršavanja zakona iz nadležnosti njegovog ministarstva i onih koje mu povjeri premijer u skladu sa Ustavom i zakonima Federacije (član IV.B.3 (7) (IV) Ustava), pa Naredbu o oslobađanju od plaćanja p/p proizvoda koji su po Carinskom zakonu oslobođeni od plaćanja carine ("SNF BiH", broj 22/96), koju je donio federalni ministar finansija na osnovu čl. 19. federalnog Zakona o porezu na promet proizvoda i usluga, treba tretirati kao propis donesen u izvršenju tog zakona u cilju efikasnije realizacije prava na oslobađanje od plaćanja poreza na promet proizvoda koji su po Carinskom zakonu oslobođeni od plaćanja carine, kako je to i predviđeno u tački 1. Naredbe. Pravo na oslobađanje od plaćanja p/p proizvoda reguliše federalni Zakon o porezu na promet proizvoda i usluga, pa po odredbama tog zakona treba cijeliti da li je neko oslobođen obaveze plaćanja navedenog poreza ili nije, a ne po podzakonskim propisima donesenim u izvršenju pomenutog zakona, koji doprinose većoj efikasnosti u ostvarenju prava iz zakona i boljem tumačenju zakonskih odredaba, ali čiji donosioci nisu nadležni da

propisuju uslove za sticanje ili gubitak nekog prava izuzev kada bi na to bili ovlašćeni Ustavom ili zakonom koji reguliše određenu oblast. Stoga je tuženi zauzeo pogrešan pravni stav da je tužilac mogao biti oslobođen plaćanja p/p proizvoda samo kada bi taj promet bio obavljen i kada bi bio oslobođen plaćanja carine na promet uvezenog motornog vozila poslije stupanja na snagu Naredbe (poslije 18.11.1996. godine). Ove okolnosti od kojih zavisi pravo nekog lica na oslobađanje plaćanja p/p proizvoda treba cijeliti prema odredbama federalnog Zakona o porezu na promet proizvoda i usluga za period poslije 16.11.1995. godine (kada je taj zakon stupio na snagu), pa ako po istom ispunjava uslove za oslobađanje plaćanja p/p proizvoda taj porez ne treba naplatiti, a u slučaju da je plaćen potrebno ga je stranci od koje je naplaćen vratiti.

Radi svega izloženog ovaj sud je našao da se tužbom osnovano pobija osporeni akt tuženog kao nezakonit usljed pogrešne primjene materijalnog prava, pa je primjenom člana 42. stav 2. preuzetog Zakona o upravnim sporovima uvažio tužbu i osporeni akt poništio".

(Presuda Vrhovnog suda FBiH, broj U. 74/97 od 2.5.1997. godine)

57.

Član IX. 5. (1) Ustava Federacije Bosne i Hercegovine

Član 19. tačka 3. Zakona o porezu na promet proizvoda i usluga - republički

Članovi 67. i 68. Zakona o porezu na promet proizvoda i usluga - federalni

PREMA USTAVNOM PRAVILU IZ ČLANA IX. 5. (1). USTAVA FEDERACIJE BIH O VREMENSKOM I PROSTORNOM VAŽENJU RANIJIH ZAKONA, KOJI SU BILI NA SNAZI NA DAN STUPANJA NA SNAGU TOG USTAVA, RANIJU REPUBLIČKI ZAKONI (SRBIH I RBIH) MOGU SE PRIMJENJIVATI NA TERITORIJI FEDERACIJE I POSLIJE 30.3.1994. GODINE UKOLIKO NISU U SUPROTNOSTI SA USTAVOM NA ODOSE KOJI NISU REGULISANI ZAKONIMA FEDERACIJE, A NAKON DONOŠENJA FEDERALNIH ZAKONA I NJIHOVOG STUPANJA NA SNAGU, NE MOGU SE PRIMJENJIVATI REPUBLIČKI ZAKONI (DONOŠENJEM NOVIH ZAKONA NADLEŽNI ORGANI VLASTI DRUGAČIJE ODLUČILI) NI KADA NISU U KOLIZIJI SA NOVIM FEDERALNIM ZAKONIMA NA TERITORIJI FEDERACIJE, NEGO SAMO FEDERALNI ZAKONI.

UPRAVNI ORGANI POSLIJE DONOŠENJA FEDERALNOG ZAKONA O POREZU NA PROMET PROIZVODA I USLUGA I NJEGOVOG STUPANJA NA SNAGU 16.11.1995. GODINE NISU MOGLI PRIMJENJIVATI ODREDBE REPUBLIČKOG ZAKONA O POREZU NA PROMET PROIZVODA I USLUGA JER SU PRESTALE DA VAŽE, NEGO SAMO ODREDBE FEDERALNOG ZAKONA.

Iz obrazloženja:

"Prvostepenim rješenjem od 21.10.1996. godine primjenom odredaba republičkog Zakona o porezu na promet proizvoda i usluga ("Službeni list RBiH", br. 5/95, 9/95 i 33/95) tužiocu je utvrđena obaveza plaćanja poreza na promet motornog vozila marke "Volkswagen - VW" koje je uvezao iz Njemačke po UCD br. 2741 od 5.10.1996. godine i pored toga što ga je Carinska uprava Federacije, Carinarnica Z. Carinska ispostava Z. svojim rješenjem broj 2272/96 od 5.10.1996. godine oslobodila plaćanja carine za pomenuto uvezeno motorno vozilo po članu 27. stav 1. tačka 16. federalnog Carinskog zakona ("Službene novine Federacije BiH", br. 2/95, 9/96 i 18/96). Tuženi je u osporenom rješenju odbijanjem žalbe tužioca prihvatio kao pravilnu primjenu materijalnih propisa u prvostepenom rješenju, dopunjavajući obrazloženje tog rješenja pozivom na Zakon o izmjenama Zakona o porezu na promet proizvoda i usluga ("Službeni list RBiH", broj 2/96), koji je stupio na snagu 26.1.1996. godine, a koji je izmijenjen i dopunjen članom 19. tačka 3. ranijeg zakona, tako što su od pravila da se porez na promet proizvoda ne plaća na promet proizvoda koji se uvoze, a za koje je po odredbama čl. 24. do 33. republičkog Zakona o carini predviđeno oslobađanje od carine, izuzeti putnički automobili, nafta i naftni derivati, duhan i duhanske preradevine, alkohol i alkoholna pića, pivo, kafa i prerađevine od kafe, te da su za ove proizvode uvoznici dužni platiti porez na promet proizvoda bez obzira što su oslobođeni plaćanja carine pri njihovom uvozu, kao što je to slučaj u predmetu tužioca.

Prema pravnom stavu tuženog tužilac ne može biti oslobođen obaveze plaćanja poreza na promet motornog vozila ni shodno Naredbi o oslobađanju plaćanja p/p proizvoda koji su po Carinskom zakonu oslobođena od plaćanja carine ("Službene novine Federacije BiH", broj 22/96), federalnog ministra finansija, jer je prvostepeni organ dužan ovu naredbu primjenjivati od dana njenog stupanja na snagu 18.11.1996. godine, u slučajevima nastalog prometa na osnovu rješenja o oslobađanju plaćanja carine donesenih u carinskom postupku od 18.11.1996. godine i kasnije, a u konkretnom predmetu je takvo rješenje doneseno 5.10.1996. godine.

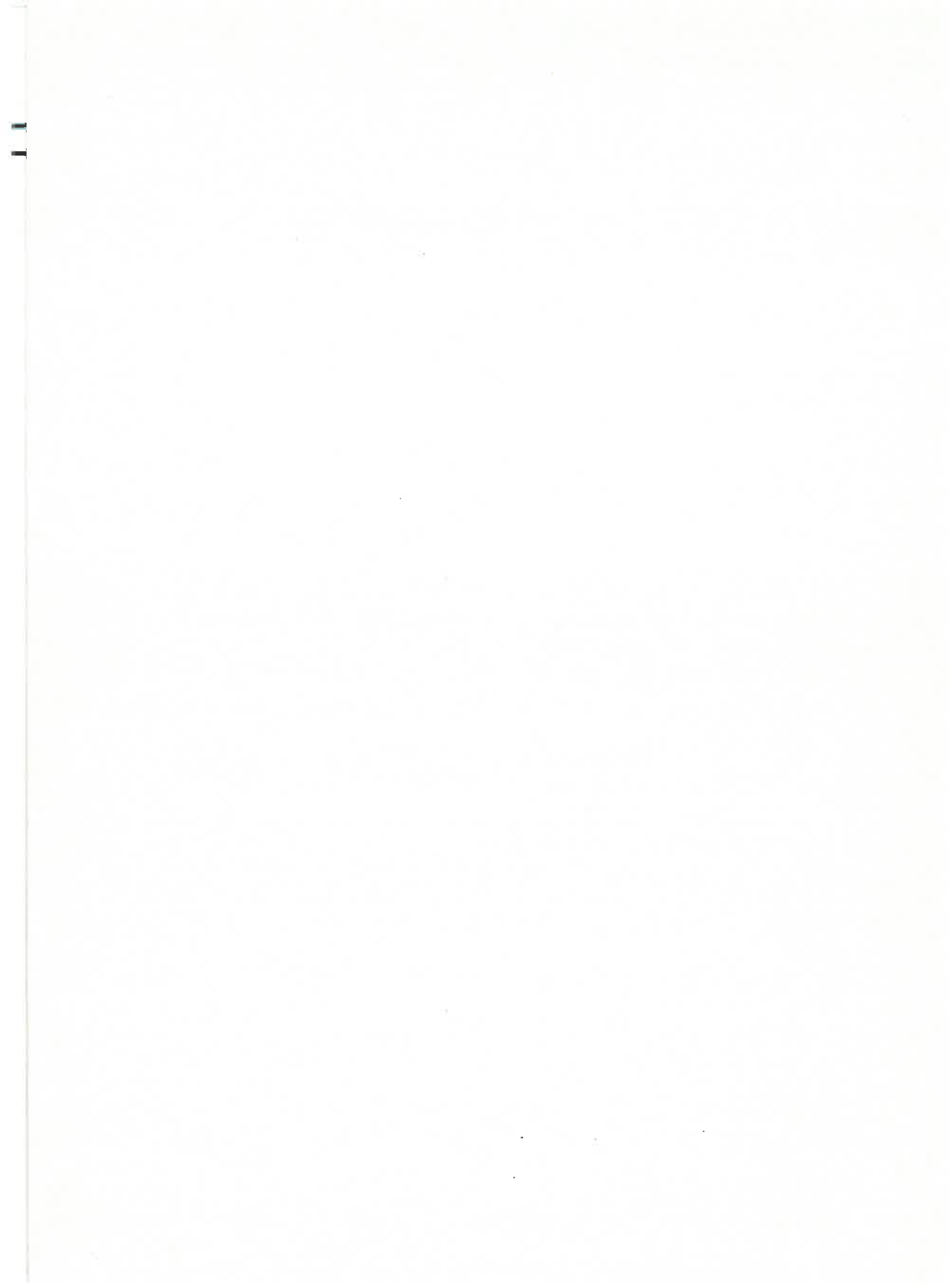
Iz izloženog slijedi da su federalni carinski organi u postupku carinjenja uvezanog motornog vozila tužioca primijenili federalne propise, a federalni poreski organi u postupku naplate poreza na promet istog vozila kombinaciju republičkih i federalnih propisa. Pri tome je tuženi odlučujući o predmetnoj

upravnoj stvari propustio da primijeni federalni zakon koji je bio dužan primijeniti, a naredbu federalnog ministra finansija na koju se poziva u obrazloženju osporenog rješenja pogrešno protumačio kao propis na osnovu kojeg se stiče pravo na oslobađanje od plaćanja p/p proizvoda.

Odbedbama Ustava Federacije BiH ("Službene novine Federacije BiH", br.1/94) propisano je da će svi zakoni, drugi propisi i sudska pravila koji su na snazi u Federaciji na dan stupanja na snagu tog ustava (30.3.1994. godine) ostati na snazi u mjeri u kojoj nisu u suprotnosti sa tim ustavom, dok nadležni organi vlasti ne odluče drugačije - član IX.5.(1). Iz ovako formulisanog ustavnog načela o vremenskom i prostornom važenju ranijih zakona, drugih propisa i sudskih pravila, proizilazi da će se raniji republički zakoni (SRBiH i RBiH) primjenjivati na teritoriji Federacije i poslije 30.3.1994. godine ukoliko nisu u suprotnosti sa njenim ustavom na odnose koji nisu regulisani zakonima Federacije, a nakon donošenja federalnih zakona kojim se reguliše određena oblast društveno-ekonomskih odnosa i njihovog stupanja na snagu, neće se moći primjenjivati raniji republički zakoni (donošenjem novih federalnih zakona nadležni organi vlasti su drugačije odlučili) ni kada nisu u koliziji sa novim federalnim zakonima na teritoriji Federacije, nego samo federalni zakoni. To dalje znači da u konkretnoj upravnoj stvari upravni organi poslije donošenja federalnog Zakona o porezu na promet proizvoda i usluga ("Službene novine Federacije BiH", broj 6/95) koji je stupio na snagu 16.11.1995. godine (član 68.), nisu mogli poslije tog datuma primjenjivati odredbe republičkog Zakona o porezu na promet proizvoda i usluga ("Službeni list RBiH", b.j 5/95, 9/95, 33/95 i 2/96), jer su prestale da važe, nego federalnog zakona koji reguliše istu oblast i zavisno od toga da li tužilac ispunjava uslove da bude oslobođen obaveze plaćanja poreza na promet proizvoda i usluga po tom zakonu ili ne ispunjava, donese zakonitu odluku u konkretnoj upravnoj stvari.

U skladu sa prednjim ustavnim rješenjem spornog pitanja primjene ranijih zakona i drugih propisa na teritoriji Federacije, odredbama člana 67. federalnog Zakona o porezu na promet proizvoda i usluga, decidno je propisano da sa danom stupanja na snagu tog zakona (16.11.1995. god.) bez izuzetka prestaju važiti svi propisi o oporezivanju proizvoda i usluga u prometu koji su se primjenjivali na teritoriji Federacije, što tuženi nije imao u vidu".

(Presuda Vrhovnog suda FBiH, broj U. 74/97 od 2.5.1997. godine)

ABECEDNI STVARNI REGISTAR¹

KRIVIČNO PRAVO

Bitna povreda odredaba krivičnog postupka

- određenost, jasnost i potpunost činjeničnog opisa djela 9
- nedopustivost opisivanja ili upućivanja u izreci na dijelove činjeničnog opisa drugog krivičnog djela 9

Činjenično i pravno pitanje

- ovlaštenja suda 8

Jemstvo

- po saslušanju javnog tužitelja 6
- razlozi za ukidanje jemstva 6

Pravna ocjena djela

- nedostatak obilježja djela 2

Presuda

- modifikacija činjeničnog opisa djela 8

Pritvor

- postojanje konkretnih okolnosti 7

Produženo krivično djelo

- pravna kvalifikacija djela 1
- nedopustivost zbrajanja iznosa 1

Zahtjev za sprovođenje istrage

- vezanost istražnog sudije za opis djela 5
- pravna ocjena djela 5

GRAĐANSKO I PRIVREDNO PRAVO

Akceptni nalog

- privremena mjera zabrana isplate 17

Alternativna obligacija

- u slučaju vraćanja ambalaže 28

Ambalaža

- alternativna obligacija u slučaju vraćanja 28
- uračunavanje kod vraćanja 23

Apsolutna nenadležnost

- može nastupiti i iza podnošenja tužbe 11

Bitne povrede odredaba parničnog postupka

- donošenje presude zbog izostanka na drugom ročištu za glavnu raspravu 15

Brak

- odgovornost bračnih drugova za obaveze radi sticanja zajedničke imovine 32

Cijena

- zastara kod prodaje stana izgrađenog za tržište 24

Devize

- devizni štedni ulog i nasljeđivanje 29

¹ Broj označava broj sentence.

- kada su ništavi ugovori u stranoj valuti između domaćih lica 22
- ugovaranje valutne klauzule 26,27

Devizni štedni ulog

- nasljeđivanje i isplata - stara štednja 29

Firma

- analogna primjena propisa o zaštiti na političke organizacije 19

Gradsko građevinsko zemljište

- premještanje služnosti - nadležnost 12

Monetarni nominalizam

- zabrana revalorizacije 26

Nadležnost

- apsolutna nenadležnost iza tužbe 11

Nasljeđivanje

- deviznog štednog uloga - stara štednja 29

Obavezno osiguranje od odgovornosti

- ne postoji za motorna vozila zaštitnih snaga UN 31

Osiguranje

- od odgovornosti, kada ne postoji 31

Otkaz

- ugovora o zakupu poslovne prostorije 30

Politička organizacija

- i propisi o registraciji poduzeća 19

Ponavljanje parničnog postupka

- nije dozvoljena revizija protiv rješenja o odbijanju 16

Poslovne zgrade i prostorije

- otkaz ugovora o zakupu 30

Preduzeće

- ne može se postaviti privremeni zastupnik 14
- analogna primjena propisa o registraciji na političke organizacije 19
- vršenje osnivačkih prava 20
- upravljanje ranijim društvom, ako je osnivač iz R Hrvatske 21

Presuda zbog izostanka

- ne može se donijeti na drugom ročištu za glavnu raspravu 15

Privremena mjera

- zabrane isplate akceptnog naloga 17

Privremeni zastupnik

- može se postaviti radnji 13
- ne može se postaviti preduzeću 14

Radnja

- samostalna - može se postaviti privremeni zastupnik 13

Redovni sudovi

- ovlaštene da cijene ustavnost, odnosno zakonitost propisa 18

Registracija

- političkih organizacija - nije moguća analogna primjena propisa o registraciji poduzeća 19

Revalorizacija

- nema ako nije ugovorena valutna klauzula 26

Revizija

- nije dozvoljena protiv rješenja o odbijanju prijedloga za ponavljanje postupka 16

Rješenje

- o odbijanju prijedloga za ponavljanje parničnog postupka - nije dozvoljena revizija 16

Ročište

- na drugom za glavnu raspravu ne može se donijeti presuda zbog izostanka 15

Služnost

- premještanje na gradskom građevinskom zemljištu 12

Solidarna obaveza

- kod sticanja zajedničke imovine u braku 32

Stopa

- zatezne kamate na tražbine u stranoj valuti 33,34
- nakon novog Zakona o visini stope zatezne kamate 33,34

Strana valuta

- ništavost ugovora između domaćih lica i restitucija 22
- ugovaranje valutne klauzule 26,27
- stopa zatezne kamate 33,34

Sudska nadležnost

- može prestati i poslije pokretanja parnice 11
- ne postoji kod premještanja služnosti na gradskom građevinskom zemljištu 12

Štedni ulog

- devizni - stara štednja i nasljeđivanje 29

Ugovor

- kada ništavost i restitucija ako je zaključen u stranoj valuti 22
- zastara potraživanja u prometu robe i usluga 25
- od kada je dopušteno ugovaranje valutne klauzule 26,27

Ugovor o prodaji

- zastara cijene ako je stan izgrađen za tržište 24

Ugovor o zakupu poslovnih zgrada i prostorija

- otkaz ugovora na neodređeno vrijeme bez ograničenja 30

Uračunavanje

- kod vraćanja ambalaže 23

Valutna klauzula

- dopuštena od 01.01.1990. godine 26,27

Zajednička imovina

- solidarna obaveza bračnih drugova nastala radi sticanja 32

Zakup poslovnih zgrada i prostorija

- otkaz ugovora na neodređeno vrijeme bez ograničenja 30

Zastara potraživanja

- kod ugovora o prometu robe i usluga 25
- cijene iz ugovora o prodaji stana za tržište 24

Zastupnik

- privremeni - može se postaviti radnji 13
- privremeni - ne može preduzeću 14

Zatezna kamata

- stopa na tražbine u stranoj valuti 33,34
- stopa nakon novog Zakona o visini stope zatezne kamate 33,34

UPRAVNO PRAVO

Carina

- posebna naknada za uvezenu robu obračunava se i naplaćuje po istim pravilima kao i carina 43

Nekretnine

- stavljanje privremeno napuštenih nekretnina u svojini građana pod upravu opštine i uticaj promjene vlasnika na postojanje uslova za proglašenje nekretnina privremeno napuštenim 44
- uslovi na osnovu kojih vlasnik privremeno napuštene nekretnine stavljen pod upravu opštine može podnijeti i ostvariti zahtjev za vraćanje te nekretnine 45

Porezi

- isplatilac je dužan da plati porez na plaću i na novačno primanje radnika nazvano "zaštitni dodatak" 47
- obaveza obračuna i uplate p/p proizvoda i usluga u vremenu od 1.7.1994. do 10.2.1995. godine

procjenjuje se po odredbama saveznog Zakona o privremenim mjerama o p/p proizvoda i usluga i Pravilnika donesenog u izvršenju tog zakona, a poslije 10.2.1995. do 6.5.1996. godine po odredbama republičkog Zakona o p/p proizvoda i usluga i Pravilnika donesenog u njegovom izvršenju 48

- pravno lice je dužno platiti p/p ako je prodalo ili otkupilo sekundarne sirovine od fizičkih lica u vremenu od 1.7.1994. do 10.2.1995. godine uz gotovinsko plaćanje ili isplatu 48
- u vremenu od 10.2. do 22.8.1995. godine nije postojala mogućnost prometa proizvoda i usluga u prometu bez obaveze plaćanja p/p ako se obavljao uz gotovinsko plaćanje 48
- u vremenu od 22.8.1995. do 6.5.1996. godine mogao se vršiti otkup poljoprivrednih proizvoda i sekundarnih sirovina uz gotovinsko plaćanje bez obaveze plaćanja p/p 48

- Pravilnik donesen u izvršenju Zakona o p/p proizvoda i usluga prestaje da važi istovremeno kada prestane da važi navedeni zakon 49
- nema kolizije odredaba saveznog Pravilnika o primjeni poreskih stopa sa odredbama Naredbe o uslovima i načinu naplate, raspolaganja i plaćanja gotovim novcem po pitanju obaveze plaćanja p/p 49
- na poreskog obveznika koji je uvezao motorno vozilo za koje je oslobođen obaveze plaćanja carine po pitanju plaćanja p/p proizvoda mora se primijeniti Zakon o p/p proizvoda i usluga koji je važio u momentu nastanka poreske obaveze 50
- uslovi pod kojima je pravno lice oslobođeno obaveze plaćanja p/p proizvoda koje izvozi u inostranstvo 51
- ako fizičko i pravno lice ne naplate izvezene proizvode u roku od 120 dana od dana izvoza ili u istom roku ne pribave dokaz o izvozu, prvog dana po proteku tog roka dužni su platiti p/p 51
- poresku osnovicu za obavljanje spoljnotrgovinskih usluga i usluga prometa na veliko čini pozitivna razlika između nabavne i prodajne cijene (dobit) pa u nedostatku takve razlike nema zakonskog osnova za obračun i naplatu p/p 52
- postojanje obaveze plaćanja p/p proizvoda i usluga u 1996. godini mora se cijeliti po odredbama federalnog Zakona o p/p proizvoda i usluga iz 1995. godine a ne po odredbama republičkog zakona i pravilnika donesenog u izvršenju tog zakona 53
- zakonom a ne naredbom se reguliše pravo na oslobađanje od plaćanja p/p proizvoda za uvezeno motorno vozilo 56

Poslovne prostorije

- zakupcu koji koristi poslovni prostor pravnog lica iz druge republike na osnovu ugovora o zakupu zaključenog sa tim licem ne prestaje zakupni odnos stavljanjem poslovnog prostora pod privremenu upravu opštine 46
- ispražnjenje poslovnih prostorija kada ih zakupac koristi na osnovu odluke nadležnog upravnog organa 55

Stambeni odnosi

- obaveza člana porodičnog domaćinstva kao potencijalnog nosioca stanarskog prava da se iseli iz stana kada nosilac stanarskog prava ili maloljetni član porodičnog domaćinstva steknu u svojinu stan ili porodičnu stambenu zgradu 54

Upravni postupak

- mogućnost naknadnog obračuna, naplate i povrata carine bez podnošenja prijedloga za obnovu carinskog postupka 35
- zbog nedostatka medicinske dokumentacije ne može se odbiti zahtjev postavljen u upravnom postupku 36
- izmjena materijalnog propisa ili pogrešna primjena materijalnog prava nisu razlog za obnovu postupka 37
- negativno rješenje nema materijalnu pravosnažnost pa se novi zahtjev stranke u istoj stvari ne može odbaciti zbog presuđene stvari 37
- zahtjev stranke da se u MKV izvrši upis braka sa drugim licem nije zahtjev za ispravku upisa nego za utvrđenje postojanja braka sa tim licem 38
- kada se smatra da je stranci upravni akt lično dostavljen iako joj faktički nije dostavljen 39
- privremeno rješenje nije smetnja da se sporni odnos riješi drugačije od samog početka 40
- odluka o razrješenju sudije okružnog vojnog suda upravni akt 41
- po pitanju prava, dužnosti i odgovornosti sudija vojnih sudova shodno se primjenjuju odredbe Zakona o redovnim sudovima i Uredbe sa zakonskom snagom o primjeni tog zakona 41

Upravni sporovi

- pravo na pokretanje i vođenje upravnog spora za vrijeme neposredne ratne opasnosti ili ratnog stanja 39
- upravni akt se može poništiti kad ga je donio nenadležni organ iako se tužbom ne pobija iz tog razloga 42

Vremensko i prostorno važenje zakona

- vremensko i prostorno važenje ranijih zakona na teritoriji Federacije poslije donošenja Ustava FBiH i njegovog stupanja na snagu 57
- poslije donošenja i stupanja na snagu federalnog Zakona o p/p proizvoda i usluga ne mogu se primjenjivati odredbe republičkog Zakona o p/p proizvoda i usluga 57
- pravilnik donesen u izvršenju Zakona o p/p proizvoda i usluga prestaje da važi istovremeno kada prestane da važi navedeni zakon 49
- obavezna primjena zakona koji je važio u vrijeme nastanka poreske obaveze 50

REGISTAR PROPISA

KRIVIČNO PRAVO

- Krivični zakon SFRJ ("Službeni list RBiH", br. 2/92, 8/92, 10/92, 16/92 i 13/94).
- Zakon o preuzimanju Krivičnog zakona SFRJ ("Službeni list RBiH", br. 2/92 i 16/92).
- Krivični Zakon RBiH ("Službeni list SRBiH", br. 16/77, 32/84, 19/86, 40/87, 33/89, 2/90 i 24/91 i "Službeni list RBiH", br. 18/92, 21/92 i 28/94).
- Zakon o preuzimanju Zakona o krivičnom postupku ("Službeni list RBiH", br. 2/92 i 16/92).

GRADANSKO I PRIVREDNO PRAVO

- Zakon o preuzimanju Zakona o parničnom postupku ("Službeni list RBiH", br. 2/92 i 13/94).
- Zakon o parničnom postupku (Sl. list SFRJ" broj 4/77 do 35/91, "Službeni list RBiH" br. 16/92 i 13/94).
- Zakon o preuzimanju i primjenjivanju saveznih zakona koji se u Bosni i Hercegovini primjenjuju kao republički zakoni ("Službeni list RBiH", br. 2/92, 6/94 i 13/94).
- Zakon o izvršnom postupku ("Službeni list SFRJ", broj 20/78 do 35/91, "Službeni list RBiH" br. 16/92 i 13/94).
- Zakon o preuzimanju Zakona o obligacionim odnosima ("Službeni list RBiH", br. 2/92, 13/93 i 13/94).
- Zakon o obligacionim odnosima ("Sl. list SFRJ", br. 29/78 do 57/89).
- Zakon o redovnim sudovima ("Sl. list SRBiH", br. 19/86, 25/88, 33/89, "Sl. list RBiH", br. 6/92, 13/94, 33/94 i 12/95).
- Zakon o pretvorbi društvene svojine ("Službeni list RBiH", broj 33/94).
- Zakon o preduzećima ("Službeni list RBiH", br. 33/94 i 2/96).
- Zakon o preduzećima ("Službene novine Federacije BiH", br. 2/95 i 8/96).
- Zakon o zabrani raspolaganja imovinom, prijenosu sredstava i statusnih promjena pravnih lica na teritoriji RBiH iz drugih zemalja ("Službeni list RBiH", br. 4/95 i 37/95).
- Zakon o finansijskom poslovanju ("Službeni list RBiH", br. 5/95, 9/95 i 2/96).
- Zakon o finansijskom poslovanju ("Službene novine Federacije BiH", broj 2/95).
- Zakon o deviznom poslovanju ("Službeni list RBiH", br. 10/94, 13/94, 25/94, 33/94, 5/95, 9/95, 2/96 - raniji "Službeni list RBiH", broj 2/92).
- Zakon o deviznom poslovanju ("Sl. list SFRJ", br. 66/85 do 82/90).
- Zakon o osiguranju imovine i lica ("Službeni list RBiH", br. 5/95, 9/95, 2/96, ispr. 44/95).
- Zakon o osiguranju imovine i lica ("Službene novine Federacije BiH", broj 2/95).
- Zakon o osnovama sistema osiguranja imovine i lica ("Sl. list SFRJ", br. 17/90 i 82/90).

- Zakon o zakupu poslovnih zgrada i prostorija ("Sl. list SRBiH", br. 33/77, 12/87, 30/90, 7/92, "Službeni list RBiH", br. 3/93 i 13/94).
- Zakon o političkim organizacijama ("Sl. list SRBiH", broj 27/91).
- Zakon o građevinskom zemljištu ("Sl. list SRBiH", br. 34/84, 1/90, 29/90 i "Službeni list RBiH" br. 3/93 i 13/94).
- Zakon o visirni stope zatezne kamate ("Službene novine Federacije BiH", broj 18/96).
- Zakon o visini stope zatezne kamate ("Sl. list SFRJ", broj 57/89).
- Porodični zakon ("Sl. list SRBiH", br. 21/79 i 44/89).
- Odluka o načinu vođenja deviznog računa i deviznog štednog uloga domaćih i stranih fizičkih osoba ("Sl. list SFRJ", broj 6/91).
- Opšte uzanse za promet robom ("Sl. list FNRJ", broj 15/54).

UPRAVNO PRAVO

SAVEZNI PROPISI (PREUZETI):

- Zakon o opštem upravnom postupku ("Službeni list SFRJ", broj 47/86- prečišćen tekst).
- Zakon o upravnim sporovima ("Službeni list SFRJ", broj 4/77).
- Zakon o parničnom postupku ("Službeni list SFRJ", br. 4/77 do 35/91).
- Zakon o privremenim mjerama o porezu na promet proizvoda i usluga ("Službeni list SFRJ", broj 4/91).
- Pravilnik o primjeni poreskih stopa i primjeni poreskih olakšica i oslobađanja i o načinu vođenja evidencije, obračunavanja i plaćanja poreza na promet proizvoda i usluga ("Službeni list SFRJ", broj 22/91).

REPUBLIČKI PROPISI (SRBIH I R BiH):

- Zakon o preuzimanju Zakona o opštem upravnom postupku u Republici Bosni i Hercegovini ("Službeni list RBiH", br. 2/92, 16/92).
- Zakon o primjenjivanju Zakona o opštem upravnom postupku koji je preuzet kao republički zakon za vrijeme neposredne ratne opasnosti ili za vrijeme ratnog stanja ("Službeni list RBiH", br. 6/92, 21/93 i 33/95).
- Zakon o preuzimanju Zakona o upravnim sporovima ("Službeni list RBiH", broj 2/92).
- Zakon o neprimjenjivanju Zakona o upravnim sporovima koji je preuzet kao republički zakon, za vrijeme neposredne ratne opasnosti ili za vrijeme ratnog stanja ("Službeni list RBiH", broj 6/92).
- Zakon o prestanku važenja Zakona o neprimjenjivanju Zakona o upravnim

- sporovima ("Službeni list RBiH", broj 33/95).
- Zakon o redovnim sudovima ("Službeni list SRBiH", br. 19/86, 25/88, 33/89 i "Službeni list RBiH", br. 6/92, 11/92, 19/93 i 13/94).
- Zakon o primjeni Zakona o redovnim sudovima za vrijeme neposredne ratne opasnosti ili za vrijeme ratnog stanja ("Službeni list RBiH", broj 6/92).
- Zakon o okružnim vojnim sudovima ("Službeni list RBiH", br. 12/92, 21/92, 23/92, 17/93, 22/93 i 13/94).
- Carinski zakon ("Službeni list RBiH", br. 5/95 i 9/95).
- Zakon o doprinosima za socijalno osiguranje ("Službeni list RBiH", br. 5/95 i 9/95).
- Zakon o privremeno napuštenim nekretninama u svojini građana za vrijeme ratnog stanja ili u slučaju neposredne ratne opasnosti ("Službeni list RBiH", br. 11/93 i 13/94).
- Zakon o zabrani raspolaganja imovinom, prijenosu sredstava i statusnih promjena pravnih lica na teritoriji RBiH iz drugih država ("Službeni list RBiH", broj 4/95, izmjene 37/95).
- Zakon o zakupu poslovnih zgrada i prostorija ("Službeni list SRBiH", br. 33/77, 12/87 i 30/90).
- Zakon o plaćama i drugim ličnim primanjima radnika ("Službeni list RBiH", broj 21/95).
- Zakon o porezu na plaću ("Službeni list RBiH", br. 5/95 i 9/95).
- Zakon o porezu za obnovu Republike Bosne i Hercegovine ("Službeni list RBiH", br. 5/95 i 9/95).

- Zakon o porezu na promet proizvoda i usluga ("Službeni list RBiH", br. 5/95, 9/95, 33/95 i 2/96).
- Porodični zakon ("Službeni list SRBiH", br. 21/79 i 42/89).
- Zakon o posebnoj naknadi za uvezenu robu ("Službeni list RBiH", br. 5/95 i 9/95).
- Zakon o stambenim odnosima ("Službeni list SRBiH", broj 14/84 i 12/87).
- Uredba o privremenom uređivanju poreza na promet proizvoda i usluga ("Službeni list SRBiH", broj 3/92 - ispravka 5/92).
- Pravilnik o primjeni poreskih stopa, poreskih olakšica i oslobođanja i o načinu vođenja evidencije, obračunavanja i plaćanja poreza na promet proizvoda i usluga ("Službeni list RBiH", broj 31/95).
- Odluka o izmjenama Odluke o visini posebne naknade za uvezenu robu u 1995. godini ("Službeni list RBiH", broj 34/95).
- Naredba o uslovima i načinu naplate, raspolaganja i plaćanja gotovim novcem i Naredba o plaćanju gotovim novcem ("Službeni list RBiH", br. 3/92, 23/92 14/93, 22/93, 36/94, 11/95 i 26/95).

FEDERALNI PROPISI:

- Ustav Federacije Bosne i Hercegovine ("Službene novine Federacije BiH", broj 1/94).
- Carinski zakon ("Službene novine Federacije BiH", broj 2/95).
- Zakon o porezu na promet proizvoda i usluga ("Službene novine Federacije BiH", broj 6/95).
- Zakon o vanjskotrgovinskom poslovanju ("Službene novine Federacije BiH", broj 2/95).
- Pravilnik o primjeni odredaba Zakona o porezu na promet proizvoda i usluga ("Službene novine Federacije BiH", broj 4/97).
- Uputstvo o uvjetima, načinu i rokovima pod kojima se mogu zaključiti kompenzacioni poslovi ("Službene novine Federacije BiH", broj 7/95).
- Naredba o oslobođanju od plaćanja poreza na promet proizvoda koja su po Carinskom zakonu oslobođeni od plaćanja carine ("Službene novine Federacije BiH", broj 22/96).

